

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 123

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 123*

TYÖPANOS JA SEN KAUSIVAIHTELU
KIRJANPITOTILOILLA

MAIJA PUURUNEN

HELSINKI 1986

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 123

THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 123

TYÖPANOS JA SEN KAUSIVAIHTELU
KIRJANPITOTILOILLA

MAIJA PUURUNEN

HELSINKI 1986

ISBN 951-9202-37-4

ISSN 0355-0877

ESIPUHE

Viljelijäväestön ja palkansaajien tuloeroja selvittävässä yhteistutkimuksessa todettiin maatalouden työpanostietojen saanti ongelmalliseksi. Mainittuun tutkimukseen liittyen ohessa on selvitetty maatalouden työpanoksen kehitystä ja kausivaihtelua kirjanpitotilojen tulosten perusteella. Tutkimuksen rahoitus on järjestetty Maa- ja metsätalousministeriön yhteistutkimusmäärärahoista. Työpanos selvitys on tehty Maatalouden taloudellisessa tutkimuslaitoksessa ja tutkijana on ollut agronomi Maija Puurunen.

Tutkimuksen eri osapuolten puolesta haluan kiittää kaikkia tutkimukseen osallistuneita henkilöitä. Erityisesti haluan kiittää kannattavuustutkimustoimiston johtajaa Heikki Järvelää ja toimiston muita tutkijoita. Heidän asiantuntemuksensa on monilta osin myötävaikuttanut tutkimuksen onnistumiseen.

Helsingissä tammikuun 22. päivänä 1986

Laitoksen johtaja Matias Torvela

TYÖPANOS JA SEN KAUSIVAIHTELU KIRJANPITOTILOILLA

	Sivu
Sisällysluettelo	I
Kuvioluettelo	III
 JOHDANTO	 1
1. KIRJANPITOTILOJEN KOKO VUOSINA 1970-1983	3
1.1. Kannattavuustutkimuksen tilaryhmittely	3
1.2. Kirjanpitotilojen koko maan eri osissa	4
1.3. Tilakoko eri tuotantosuunnissa	7
2. KIRJANPITOTILOJEN TYÖPANOS VUOSINA 1970-1983	12
2.1. Keskimääräinen kokonaistyöpanos	12
2.1.1. Kokonaistyöpanos työlajeittain keskimäärin kirjanpitotiloilla	12
2.1.2. Työpanos maan eri osissa	14
2.1.2.1. Varsinaiset maataloustyöt	16
2.1.2.2. Investointityöt	17
2.1.2.3. Metsätaloustyöt	17
2.1.2.4. Sivuansiotyöt	18
2.1.2.5. Yksityistalouden työt	18
2.1.3. Työpanos eri tilakokoryhmissä	21
2.2. Työpanos eri tuotantosuunnissa	25
2.2.1. Kokonaistyöpanos	25
2.2.2. Varsinaiset maataloustyöt	25
2.2.3. Muut työt tilalla	33
2.2.4. Sivuansiotyöt	34
2.3. Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen kesken	37
2.3.1. Kokonaistyöpanos	37
2.3.2. Varsinaiset maataloustyöt	38
2.3.2.1. Alueittain ja tilakoon mukaan	38
2.3.2.2. Eri tuotantosuunnissa	40
2.3.3. Muut työt	42

3. VILJELIJÄPERHEEN TYÖPANOKSEN KAUSIVAIHTELU ETELÄ- SUOMEN KIRJANPITOTILOILLA	51
3.1. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos työlajeittain eri tuotantosuunnissa	51
3.1.1. Nautakarjatilat	51
3.1.2. Sikatilat	54
3.1.3. Muut kotieläintilat	55
3.1.4. Viljatilat	56
3.1.5. Muut kasvinviljelytilat	57
3.2. Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen sisällä	69
3.2.1. Nautakarjatilat	69
3.2.2. Sikatilat	71
3.2.3. Muut kotieläintilat	72
3.2.4. Viljatilat	73
3.2.5. Muut kasvinviljelytilat	74
3.3. Viljelijäperheen työllisyys eri tilaryhmissä	83
4. KIRJANPITOTILOJEN TYÖPANOS VERRATTUNA MAATILAHALLI- TUKSEN TYÖPANOSTILASTON MUKAISIIN TULOSSIIN	86
4.1. Maatalouden työpanos	86
4.2. Muu työpanos	91
4.3. Maatalouden työpanostietojen luotettavuudesta	93
5. YHTEENVETO	97
Liiteluettelo	109
Liitteet	

KUVIOLUETTELO

Sivu

Kuvio 1.	Kirjanpitotilojen lukumäärä vuosina 1970-1983.	9
Kuvio 2.	Kirjanpitotilojen lukumäärä maan eri osissa vuosina 1970-1983.	9
Kuvio 3.	Viljellyn pellon ala keskimäärin kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	9
Kuvio 4.	Kirjanpitotilojen eläinmäärät nautayksikköinä tilaa kohti maan eri osissa vuosina 1970-1983.	10
Kuvio 5.	Kirjanpitotilojen keskimääräinen lehmäluku tilaa kohti maan eri osissa vuosina 1970-1983.	10
Kuvio 6.	Sikojen lukumäärä keskimäärin kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	10
Kuvio 7.	Kirjanpitotilojen lukumäärät eri tuotantosuunnissa vuosina 1976-1983.	11
Kuvio 8.	Kirjanpitotilojen keskimääräinen peltoala eri tuotanto suunnissa vuosina 1976-1983.	11
Kuvio 9.	Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos työlajeittain vuosina 1970-1983.	15
Kuvio 10.	Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos maan eri osissa vuosina 1970-1983.	15
Kuvio 11a-b.	Varsinaiset maataloustyöt tilaa ja peltohehtaaria kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	19
Kuvio 12.	Investointityöt kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	19
Kuvio 13.	Metsätaloustyöt kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	20
Kuvio 14.	Sivuansiotyöt tilaa kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	20
Kuvio 15.	Yksityistalouden työt tilaa kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.	20
Kuvio 16.	Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.	23
Kuvio 17.	Varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.	23
Kuvio 18.	Investointityöt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-83.	23

Kuvio 19.	Metsätaloustyöt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-83.	24
Kuvio 20.	Sivuansiotyöt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-83.	24
Kuvio 21.	Yksityistalouden työt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-83.	24
Kuvio 22.	Kokonaistyöpanos eri tuotantosuunnissa Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla vuosina 1977-1983.	29
Kuvio 23.	Varsinaiset maataloustyöt eri tutoantosuunnissa Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla vuosina 1972-1983.	29
Kuvio 24.	Nautakarjatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.	29
Kuvio 25a-b.	Varsinaiset maataloustyöt tilaa ja lypsylehmää kohti 10-20 ha:n nautakarjatiloiilla maan eri osissa vuosina 1977-1983.	30
Kuvio 26.	Sikatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.	31
Kuvio 27.	Muiden kotieläintilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.	31
Kuvio 28.	Viljatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.	32
Kuvio 29.	Muiden kasvinviljelytilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.	32
Kuvio 30.	Investointityöt Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla keskimäärin eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.	35
Kuvio 31.	Metsätaloustyöt Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.	35
Kuvio 32.	Yksityistalouden työt Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla eri tuotantosuunnissa vuonna 1977-1983.	36
Kuvio 33.	Sivuansiotyöt Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.	36
Kuvio 34a-b.	Viljelijäperheen ja palkkaväen kokonaistyöpanos kirjanpitotiloilla vuosina 1970-1983.	44
Kuvio 35.	Aikapalkkaisen palkkaväen osuus kirjanpitotilojen kokonaistyöpanoksesta maan eri osissa vuosina 1970-1983.	45

- Kuvio 36. Viljelijäperheen ja palkkaväen varsinaiset maataloustyöt keskimäärin kirjanpitotiloilla vuosina 1977-1983. 45
- Kuvio 37. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983. 46
- Kuvio 38. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1970-1983. 46
- Kuvio 39. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1970-1983. 47
- Kuvio 40. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä tilakokoryhmittäin Sisä-Suomessa vuosina 1970-1983. 47
- Kuvio 41a-b. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt ja aikapalkkaisen palkkaväen osuus maataloustöistä nautakarjatiloidella Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983. 48
- Kuvio 42a-b. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt ja aikapalkkaisen palkkaväen osuus maataloustöistä sikatiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983. 49
- Kuvio 43. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt muilla kotieläintiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983. 50
- Kuvio 44. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt viljatiloidella Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983. 50
- Kuvio 45. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt muilla kasvinviljelytiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983. 50
- Kuvio 46a-g. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin nautakarjatiloidella eri tilakokoryhmissä. 59
- Kuvio 47a-f. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin sikatiloilla eri tilakokoryhmissä. 61
- Kuvio 48a-e. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin muilla kotieläintiloilla eri tilakokoryhmissä. 63

Kuvio 49a-f. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen lajeittain keskimäärin viljatiloilla eri tilakokoryhmissä.	65
Kuvio 50a-e. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin muilla kasvinviljelytiloilla eri tilakokoryhmissä.	67
Kuvio 51a-f. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken nautakarjatiloidella eri tilakokoryhmissä.	75
Kuvio 52a-e. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken sikatiloilla eri tilakokoryhmissä.	77
Kuvio 53a-d. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken muilla kotieläintiloilla eri tilakokoryhmissä.	78
Kuvio 54a-e. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken viljatiloilla eri tilakokoryhmissä.	80
Kuvio 55a-d. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken muilla kasvinviljelytiloilla eri tilakokoryhmissä.	81
Kuvio 56. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilaa kohti kirjanpitotilojen ja Maatilahallituksen työpanostilaston tulosten mukaan vuosina 1974-1983.	88
Kuvio 57. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin kirjanpitotilojen ja Maatilahallituksen työpanostilaston tulosten mukaan vuosina 1981-1983.	88

TAULUKOT

Taul. 1. Viljelijän varsinaisia maataloustöitä vastaavat laskennallisten täystyöllisten henkilöiden lukumäärät.	85
Taul. 2. Nautakarjatilojen %-osuus kyseisen tilakokoryhmän tiloista kirjanpitotiloilla ja maatilahallituksen työt- ja tulotilaston mukaan vuonna 1980.	90

TYÖPANOS JA SEN KAUSIVAIHTELU KIRJANPITOTILOILLA

Johdanto

Seuraavassa tarkastellaan viljelijäväestön ja palkansaaajien tuloeroja selvittävään tutkimukseen liittyen viljelijäperheen työpanosta ja työpanoksen kausivaihtelua kannattavuustutkimuksen kirjanpitotiloilla. Viljelijäperheen työpanoksen selvittäminen olemassa olevien tilastojen perusteella on osoittautunut ongelmalliseksi. Kirjanpitotiloilta saadaan tilakohtaiset työpanostiedot varsin pitkältä ajalta alueittain, tilakokoryhmittäin ja tuotantosuunnittain. Varsinaisten maataloustöiden lisäksi kirjanpitotiloilta on tilastoitu myös tiedot investointi-, metsätalous- ja sivuansiotöistä sekä yksityistalouden töistä. Viljelijäperheen työpanoksen ohella myös palkkavaen työpanos on tilastoitu vastaavin ryhmittäin.

Kirjanpitotilojen tulokset soveltuvat ja niitä käytetään yleisesti ajan myötä tapahtuvien muutosten seurantaan maataloudessa. Mm. maatalouden tulokehityksen seuranta on perustettu keskeisiltä osin kirjanpitotilojen tuloksiin. Myös seuraavassa työpanostarkastelussa on pyritty selvittämään ensisijaisesti ajan myötä tapahtuvia muutoksia ja vaihteluita työnkäytössä. Tilakohtaisen työpanoksen viimeaikaista kehitystä on tarkasteltu vuosilta 1970-1983 ja vaihteluita yksittäisen tuotantoperiodin aikana vuodelta 1981. Työpanoksen kausivaihtelun selvittämiseksi kirjanpitotiloilta on tehty tulotasotutkimuksen yhteydessä erillistulosteet. Tältä osin tutkimusajankohdan valinta on sidoksissa kyseiseen tulotasotutkimukseen (Maatal. tutk.lait. tied. 116 ja 116a)

Työpanoksen kehitystarkastelu on tehty kaikkia kirjanpitotiloja koskevana tilakoon mukaisilla ja alueittaisilla ryhmittäin. Mukana ovat tällöin myös aikapalkkaisten työntekijöiden työt. Tuotantosuunnittain työpanostietoja on tarkasteltu vuodesta 1977 lähtien pääasiassa Etelä-Suomen osalta. Viljelijäperheen

työpanoksen kausivaihtelua koskevassa erillistulostuksessa työpanostiedot on selvitetty kuukausittain. Myös tämä tarkastelu koskee vain Etelä-Suomen kirjanpitotiloja. Tiloilta on selvitetty viljelijäperheen kokonaistyöpanos työlajeittain eri tuotantosuunnissa ja sen vaihtelu eri vuodenaikoina sekä työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen sisällä. Tilalla tehtävien töiden lisäksi myös tilan ulkopuoliset sivuansiotyöt ovat tarkastelussa mukana. Erillistulostuksessa on sovellettu osittain kirjanpitotilojen tilastojulkaisuista poikkeavaa viljelijäperheen henkilöjakoa. Viljelijän työpanosta on tarkasteltu erikseen, mutta muiden perheenjäsenten kohdalla on sovellettu ryhmittelyä miehiin, naisiin ja lapsiin.

Vuosi 1981 on ollut sääolosuhteiltaan poikkeuksellisen epäedullinen, jolloin mm. kokonaissato on jäänyt normaalia pienemmäksi. Tuotanto-olosuhteiltaan lähempänä normaalia pidettävä vuosi olisi saattanut olla maatalouden työpanoksen kausivaihtelun selvittämiseen parempi, joskin voidaan todeta, että viljelijäperheen työpanos Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla on ollut vuonna 1981 suunnilleen sama kuin esimerkiksi lähinnä normaalinä pidettävänä vuonna 1980. Myös muilta osin vuosittaiset muutokset viljelijäperheen maatalouden työpanoksessa ovat olleet 1970-luvun puolivälin jälkeen varsin vähäisiä. Sääolosuhteiden vaihtelut voivat aiheuttaa muutoksia maatalouden työhuippujen ajoittumiseen, mutta viljelijäperheen kokonaistyönmekkiin niillä ei näytä olleen sanottavammin vaikutusta.

Kausivaihtelun tarkastelussa on pyritty kiinnittämään huomiota lähinnä tuotantosuunnasta ja tilakoosta aiheutuviin eroihin viljelijäperheen työn jakautumisessa eri vuoden aikoina. Koska henkilölukuja ei ole tilastoitu, viljelijäperheen eri jäsenten tekemästä työpanoksesta on voitu saada tietoja ainoastaan viljelijän osalta. Toisaalta viljelijän ja koko viljelijäperheen työpanoksen erotuksesta ja sen jakautumisesta eri vuodenajoille on voitu epäsuorasti tehdä otaksunia myös viljelijäperheen muiden jäsenten työllisyydestä.

1. KIRJANPITOTILOJEN KOKO VUOSINA 1970-1983

1.1. Kannattavuustutkimuksen tilaryhmittely

Kannattavuustutkimuksen kirjanpitotilat ovat vapaaehtoisesti kirjanpitotoimintaan osallistuvia perheviljelmää. Koska maatalouden kirjanpito kannattavuustutkimuksen edellyttämässä laajuudessa on vapaaehtoista, tilojen valinnassa ei ole voitu soveltaa mitään tilastollisia otantamenetelmiä. Kirjanpitotiloilta saadaan maatilatalouden harjoittamisesta laajemmat ja yksityiskohtaisemmat tiedot kuin muista maatalouden tilastoista. Kirjanpitotilojen tulosten soveltamista rajoittavat kuitenkin tila-aineiston pienuus ja mahdollinen valikoituneisuus. Kirjanpitotilat ovat keskimääräistä suurempia ja ne edustavat keskimääräistä tehokkaampaa maataloustuotantoa. Kirjanpitotoiminta jo sellaisenaan viittaa taloudellista harkintaa kuvastavaan tilan hoitoon ja talouden pitoon.

Kirjanpitotilojen lukumäärä on ollut 1970-luvulla 800-900 tilaa. 1980-luvulla tavoitteena kannattavuustutkimuksessa on ollut nostaa kirjanpitotilojen määrä 1200 tilaan. Vaikka tavoitetta ei täysin vielä ole saavutettu, tilaluku on ollut nousussa ja oli viime tilastovuonna 1983 jo runsaat 1100 kpl (kuvio 1, s.9). Kirjanpitotoiminnan aloittavien nk. uusien tilojen määrä vaihtelee vuosittain. 1970-luvulla uusia tiloja on ollut 2.4-5.0 % tiloista ja 1980-luvun alussa noin 7.0-14.0 % tiloista. Vaikka uusien tilojen määrä on lisääntynyt, samanaikaisesti kirjanpitotoiminnassa mukana olleiden tilojen poistuminen on vaikeuttanut tavoitetta vastaavan tilamäärän saavuttamista.

Kirjanpitotilojen tuloslaskennassa käytetään aluejakoa Etelä-Suomi, Sisä-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Suomi (liite 1). Noin 46 % kirjanpitotiloista sijaitsee Etelä-Suomessa, 23 % Sisä-Suomessa, 11 % Etelä-Pohjanmaalla ja 20 % Pohjois-Suomessa. Tilojen alueittainen jakauma on pysynyt suunnilleen samana koko tarkastelujakson ajan (kuvio 2). Tilat on ryhmitelty tilakoon mukaan seuraavasti: alle 10 ha, 10-20 ha, 20-30 ha,

30-50 ha ja yli 50 ha. Alle 5 ha:n kirjanpitotiloja on vähän. Kyseinen tilakokoryhmitys on voitu muodostaa vain Etelä-Suomesta. Muilla alueilla tiloja on vähemmän ja niillä tilakokoryhmiä on jouduttu yhdistämään.

Kirjanpitotilat on jaettu tuotantosuunnan mukaan kuuteen tilaryhmään. Tuotantosuunta määräytyy kokonaistuoton koostumuksen perusteella. Tilat on ensin jaettu kotieläin- ja kasvinviljelytiloihin sen mukaan, kumman osuus kokonaistuotosta on suurempi. Nautakarja-1 -tiloilla kokonaistuotosta on 80-100 % nautakarjatalouden tuottoa, joka sisältää maitotaloustuoton ja muun nautakarjatalouden tuoton. Nautakarja-2 -tiloilla vastaava osuus on 60-80 % kokonaistuotosta. Tässä työpanosselvityksessä nautakarjatiloihin on luettu sekä nautakarja-1 että 2-tilat. Sika-tiloilla sikatalouden tuoton alaraja on ollut vuoteen 1981 vain 35 %. Vuonna 1982 sikatalouden tuoton osuus on nostettu 50 %:in kokonaistuotosta. Kuitenkin käytännössä sikatalouden tuoton osuus kokonaistuotosta on sikatiloilla keskimäärin lähes 70 %. Em. ryhmien ulkopuolelle jäävät kotieläintilat ovat nk. muita kotieläintiloja.

Kasvinviljelytiloista on erotettu viljatiloina tilat, joilla leipä- ja rehuviljan tuoton osuus on vähintään 45 % kokonaistuotosta. Muilla kasvinviljelytiloilla kasvinviljelytuotto muodostuu pääasiassa perunan, rypsin, herneen, sokerijuurikkaan tai muiden erikoiskasvien tuotannosta. Lisäksi viime vuosina on erotettu koko kirjanpitotila-aineistosta siipikarjataloutta ja naudanlihantuotantoa harjoittavat tilat. Näiden erikoistuotannonaloja harjoittavien tilojen tuloksia ei kuitenkaan seuraavassa ole lähemmin tarkasteltu.

1.2. Kirjanpitotilojen koko maan eri osissa

Kirjanpitotilojen kokoa ja sen kehitystä on tarkasteltu seuraavassa keskimääräisen peltoalan ja eläinmäärien perusteella. Kirjanpitotiloilla peltoala on esitetty vuoteen 1975 asti nk. muunnettuna alana, missä pellon ja puutarhamaan ohella on otettu huomioon luonnonlaitumen ja niityn ala jakamalla näiden

arvo tilan peltohehtaarin keskimääräisellä arvolla. Muunnetun peltoalan käytöstä luopuminen ei ole kuitenkaan aiheuttanut mainittavaa muutosta peltoalaan ja sen kehitykseen. Käytössä olevan pellon ala kirjanpitotiloilla on ollut vuonna 1970 keskimäärin 21.0 ha/tila ja vuonna 1983 28.1 ha/tila. Peltoalan kasvu on ollut varsin tasainen, noin puoli hehtaaria vuodessa, koko jakson ajan (kuvio 3,s.9). Etelä-Suomen kirjanpitotilat ovat keskimääräistä suurempia. Niillä peltoala on ollut tarkastelujakson alussa 26.3 ha ja lopussa 33.3 ha. Sisä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla kirjanpitotilojen peltoala on ollut jakson alussa 17.6 ja 18.1 ha ja jakson lopussa 24.4 ja 24.7 ha. Pohjois-Suomessa kirjanpitotilojen peltoala on kasvanut vastaavasti 14.0 ha:sta 21.7 ha:in. Käytössä olevan peltoalan kasvu on ollut Pohjois-Suomessa hieman kirjanpitotilojen keskimääräistä peltoalan kasvua nopeampaa. Maan muissa osissa peltoalan kasvu on ollut lähinnä keskimääräistä vastaava.

Osa käytössä olevasta pellostä on vuokrattu muilta tiloilta. Vuokrapellon määrä on lisääntynyt 1970-luvun alusta Etelä-Suomessa 3.5 ha:sta runsaaseen 7.0 ha:in. Sisä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla 1.5 ha:sta 4.5-5.0 ha:in ja Pohjois-Suomessa 0.8 ha:sta 5.2 ha:in. Vuokrapellon osuus käytössä olevasta pellostä on ollut Etelä-Suomessa vuonna 1970 13.7 % ja vuonna 1983 21.3 %, Sisä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla vastaavasti noin 8.0 % ja 18-20 % ja Pohjois-Suomessa 6.0 % ja 24.0 %. Peltoalan lisääntyminen on ollut paljolti pellon vuokrauksen lisääntymistä. Viljelijäperheen omistuksessa olevan pellon ala on kasvanut tarkasteltavan jakson aikana Etelä- ja Sisä-Suomessa vain noin 4.0 ha, Etelä-Pohjanmaalla 3.3 ha ja Pohjois-Suomessa 3.5 ha.

Eniten vuokrapeltoa on ollut suurimmilla tiloilla. Vuokrapellon osuus käytössä olevasta peltoalasta on lisääntynyt vuosina 1970-1983 Etelä-Suomessa alle 10 ha:n tiloilla 3.3 %:sta 9.1 %:in, 10-20 ha:n tiloilla 7.6 %:sta 12.5 %:in, 20-30 ha:n tiloilla 8.0 %:sta 16.0 %:in, 30-50 ha:n tiloilla 11.0 %:sta 21.0 %:in ja yli 50 ha:n tiloilla 25.0 %:sta 28.0 %:in. Vuonna 1983 vuokrapeltoala on ollut vastaavasti alle 10 ha:n tiloilla 0.7 ha, 10-20 ha:n tiloilla 1.9 ha, 20-30 ha:n tiloilla 4.0 ha, 30-

50 ha:n tiloilla 8.1 ha ja yli 50 ha:n tiloilla 20.3 ha. Tila-kokoryhmittäin tarkasteltuna viljelijäperheen omistuksessa olevan pellon ala Etelä-Suomessa on alle 20 ha:n tilaryhmissä pysynyt 1970-luvun alusta keskimäärin samana ja yli 20 ha:n tilaryhmissä vähentynyt noin 1.5-3.0 ha.

Peltoalan ohella maatilalan kokoa voidaan mitata myös tilan eläinmäärillä. Eläinmäärät on kysytty kirjanpitotiloilta ai-noastaan vuoden vaihteen tilannetta vastaavina. Kirjanpitotilojen eläinmäärät ovat lisääntyneet keskimäärin melko tasaisesti tarkasteltavana ajanjaksona. Nautayksiköiksi muutettuna¹⁾ kirjanpitotilojen eläinmäärä on ollut vuonna 1970 keskimäärin noin 15.0 ny/tila ja vuonna 1983 26.6 ny/tila. Eläinmäärä on lisääntynyt keskimäärin noin 0.9 ny vuodessa (kuvio 4, s.10). Etelä-Suomessa eläinmäärät ovat olleet 1980-luvulle asti lähinnä kirjanpitotilojen keskimäärää vastaavat. Etelä-Pohjanmaalla ja Sisä-Suomessa eläinmäärät ovat olleet keskimääräistä suuremmat. Pohjois-Suomessa eläinmäärä on ollut keskimäärää pienempi; 10.8 ny/tila jakson alussa ja 20.4 ny/tila jakson lopussa. Myös peltoala Pohjois-Suomessa on ollut keskimäärää pienempi.

Lehmämäärä keskimäärin kirjanpitotiloilla on lisääntynyt 6.1 kpl:sta 8.1 kpl:een (kuvio 5). Etelä-Suomessa lehmäluku on py-synyt suunnilleen kuudessa. Myös Etelä-Pohjanmaalla lehmäluku on ollut keskimääräistä pienempi. Sisä-Suomessa lehmämäärä on kasvanut 6.1 kpl:sta 9.6 kpl:een ja Pohjois-Suomessa 6.6 kpl:sta 10.9 kpl:een. Muuta nautakarjaa tiloilla on ollut keskimäärin 3.7-6.6 eläintä.

Sikojen lukumäärät vaihtelevat tiloilla eri vuodenaikoina. Vuodenvaihteen tilanne ei kaikissa tapauksissa kuvaa koko vuoden keskimääräistä eläinmäärää tilalla, joskin suuntaa-antavina lukuja voitaneen silti pitää. Vuoden vaihteen sikaluku kirjanpi-

1) Nautayksikköluku perustuu lähinnä eläinten rehunkäyttöön siten, että 1 lehmä = 1 ny; teurasmulli ja hieho 0.4-0.5 ny; vasikka 0.3 ny; sika iästä riippuen 0.4-0.5 ny; pikkuporsas 0.1 ny; hevonen iästä riippuen 0.8-1.25 ny; lammas 0.1-0.12 ny; kana 0.02 ny.

totiloilla on ollut 1970-luvun alussa keskimäärin 10 yli 2 kk:n ikäistä eläintä/tila ja noussut pääasiassa 1980-luvulla suunnilleen 25 eläimeen/tila (kuvio 6, s.10). Etelä- ja Sisä-Suomen kirjanpitotiloilla sikamäärät ovat lähellä koko maan keskimäärää. Etelä-Pohjanmaalla sikoja on ollut 1970-luvun alussa noin 20 kpl/tila, mistä sikaluku on kasvanut 1980-luvulle tultaessa 35 kpl:een/tila. Sikataloudella on Etelä-Pohjanmaalla kirjanpitotilojen tuloksiin keskimääräistä suurempi vaikutus. Pohjois-Suomessa sikamäärä on ollut varsin pieni ja sikatalouden merkitys alueen keskimääräisiin tuloksiin on ollut vähäinen. Vaihtelut nautayksikköinä mitatuissa eläinmäärissä (kuvio 4) johtuvat paljolti sikamäärien vaihteluista, sillä nautakarjan osalta eläinmäärien kasvu on ollut varsin tasaista ja muiden eläinten lukumäärät tiloilla ovat vähäisempiä.

1.3. Tilakoko eri tuotantosuunnissa

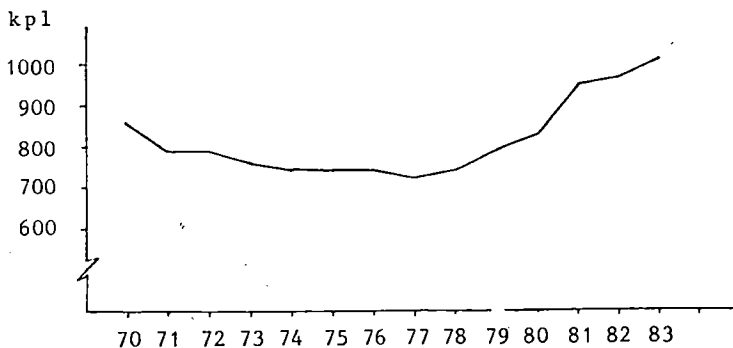
Eri tuotantosuuntia harjoittavien kirjanpitotilojen tuloksia on tarkasteltu pääasiassa vuodesta 1977 lähtien. Nautakarjatilaja, joilla nautakarjatuoton osuus kokonaistuotosta on vähintään 60 %, on kyseisenä ajanjaksona ollut 513-639 tilaa, eli noin 60 % kaikista kirjanpitotiloista (kuvio 7, s.11). Sikatilojen lukumäärä on vaihdellut 94-154. Niiden osuus kaikista kirjanpitotiloista on ollut 11.4-14.5 %. Muita kotieläintiloja on ollut 54-93 kpl eli 6.0-8.4 % kirjanpitotiloista. Viljatilojen määrä on vaihdellut 95-131 eli 10.6-12.2 % ja muiden kasvinviljelytilojen määrä 6.8-8.4 % kirjanpitotiloista. Maatalous keskimäärin on muuttunut kasvinviljelyvaltaisemmaksi po. ajanjaksolla. Tähän viittaa mm. kokonaistilalukua nopeampi lypsykarjatilojen väheneminen (vrt.Maatilahallituksen tilastot). Kirjanpitotoiminnassa mukana olevien kotieläintilojen määrä suhteessa kasvinviljelytilojen lukumäärään on sensijaan pysynyt lähes vakiona.

Lähinnä vastaavanlaiseen yli 5 ha:n perheviljelmien tuotantosuunnittaiseen jakaumaan verrattuna kirjanpitotila-aineisto on painottunut enemmän nautakarjatiloihin. Esimerkiksi vuonna 1982 yli 5 ha:n nautakarjatilaja on ollut maatilatalouden yritys- ja tulotilaston mukaan keskimäärin 51 % kaikista perheviljelmistä.

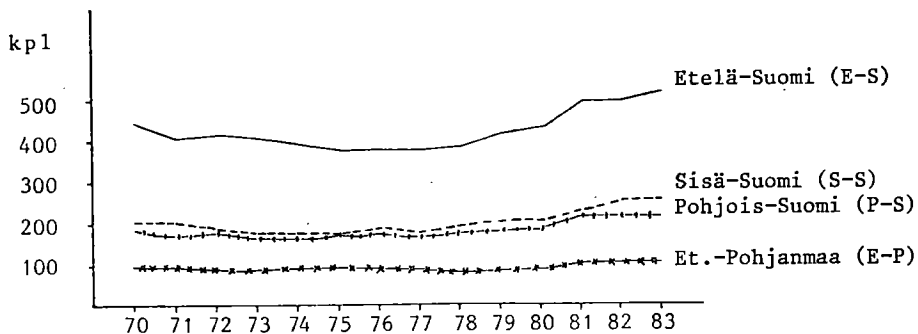
Nautakarjataloutta harjoittavia kirjanpitotiloja on vastaavasti ollut 59 % kaikista kirjanpitotiloista (vrt. myös taulukko 2, s.90). Nautakarjatilat ovat eniten ylliedustettuina Sisä- ja Pohjois-Suomessa. Myös sikatiloja on kirjanpitotila-aineistossa keskimääräistä runsaammin mukana. Monipuolista kotieläintuotantoa ja kasvituotantoa harjoittavia nk. muita tiloja kuuluu kirjanpitotiloihin vastaavasti keskimääräistä vähemmän. Nautakarjatiloja lukuunottamatta kirjanpitotilojen tuotantosuuntajaotus poikkeaa jossakin määrin em. yritys- ja tulotilaston mukaisesta jaotuksesta. Maatilatalouden yritys- ja tulotilasto kuvaa keskimääräisten tilojen tuloksia, kun taas kirjanpitotilat ovat keskimääräistä tehokkaampia ja tuotannossaan pitemmälle erikoistuneita tiloja.

Kirjanpitotilojen peltoala on ollut vuonna 1976 keskimäärin 24.3 ha ja kuten edellä on jo todettu vuonna 1983 28.1 ha. Keskimääräinen peltoalan kasvu on ollut varsin tasainen myös tässä tarkasteltavan jakson ajan (kuvio 8, s.11). Nautakarjatilojen peltoala on kasvanut keskimäärin 19.1 ha:sta 23.7 ha:in. Lehmäluku näillä tiloilla on vastaavasti kasvanut 11.0 lehmästä 15.2 lehmään/tila. Sikatilojen peltoala on ollut 29-32 ha ja vuoden vaihteen sikaluku on kasvanut 162 eläimestä 235 eläimeen/tila. Muilla kotieläintiloilla peltoala on vaihdellut vuosittain 23.6 ha:sta 28.9 ha:in ja eläinmäärät ovat olleet 30-50 nautayksikköä/tila. Viljatiljoilla peltoala on ollut 39.5-43.5 ha. Muut kasvinviljelytilat ovat jonkin verran viljatiljoja pienempiä. Niiden peltoala on ollut 26.7-34.4 ha.

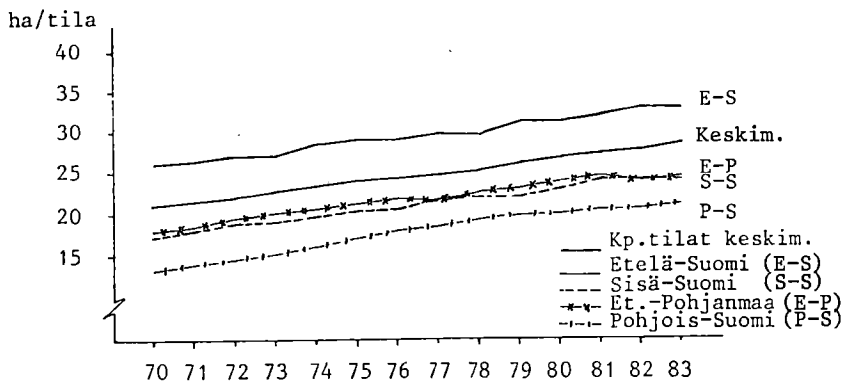
Vaikka kirjanpitotiloista on vaihtunut vuosittain suuri määrä uusiin ja toisaalta myös tilojen kokonaismäärä on muuttunut, tilakoon osalta aineisto on pysynyt varsin tasaisena koko tarkasteltavan jakson ajan. Vuosittaiset peltoalan ja eläinmäärien vaihtelut ovat melko vähäisiä ja kuvastavat pitemmällä ajanjaksolla maataloudelle luonteenomaista yritys-koon kasvua. Tila-aineiston vuotuisista vaihteluista aiheutuvat työpanoksen muutokset jäänevät näin ollen vähäisiksi. Kirjanpitotilojen työpanos ja sen muutokset kuvaavat siten tarkasteltavan jakson aikana yleensä maatiloilla tapahtunutta kehityssuuntaa työnkäytössä.

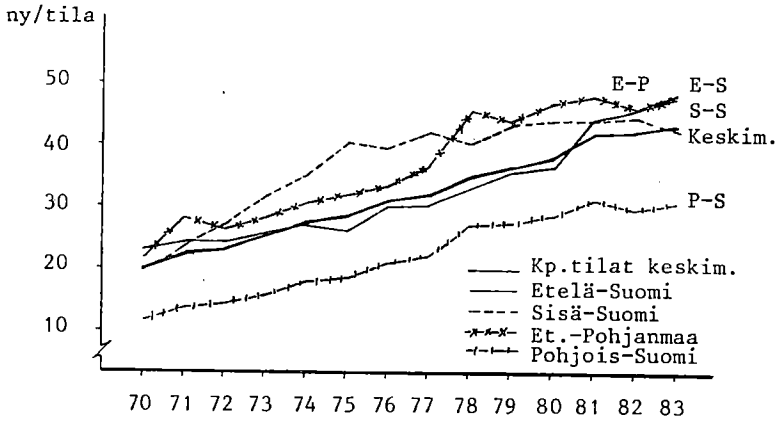
Kuvio 1. Kirjanpitotilojen lukumäärä vuosina 1970-1983.

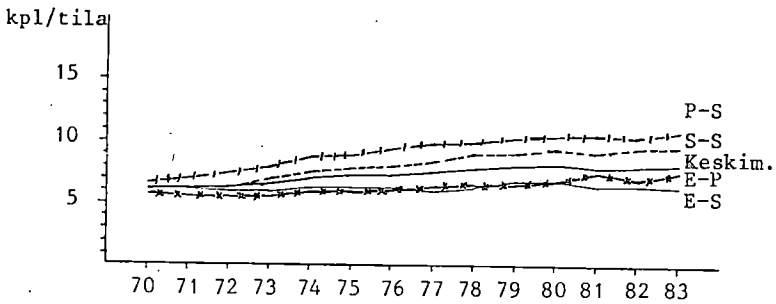
Kuvio 2. Kirjanpitotilojen lukumäärä maan eri osissa vuosina 1970-1983.

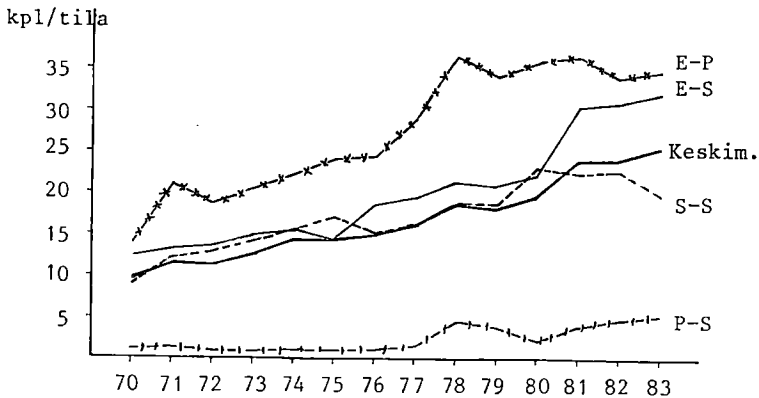
Kuvio 3. Viljellyn pellon ala keskimäärin kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

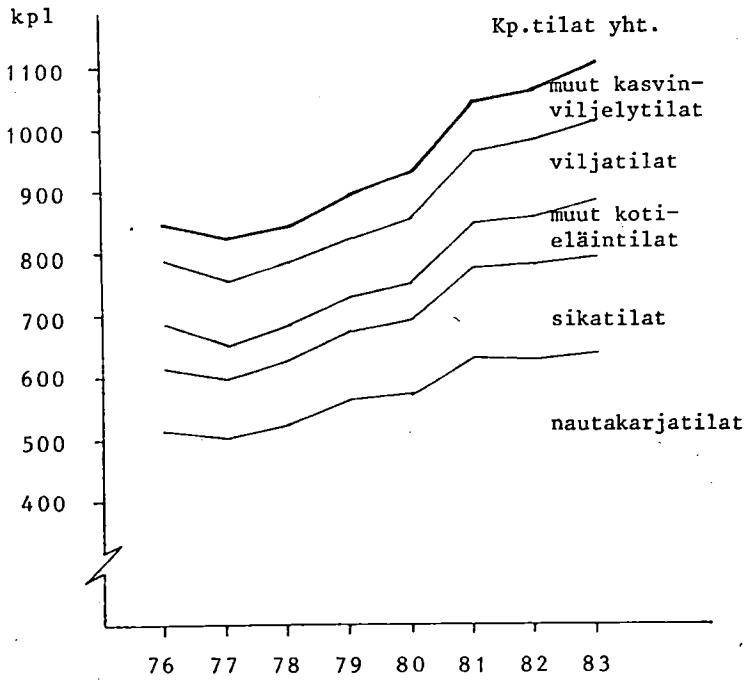
Kuvio 4. Kirjanpitotilojen eläinmäärät nautayksikköinä tilaa kohti maan eri osissa vuosina 1970-1983.

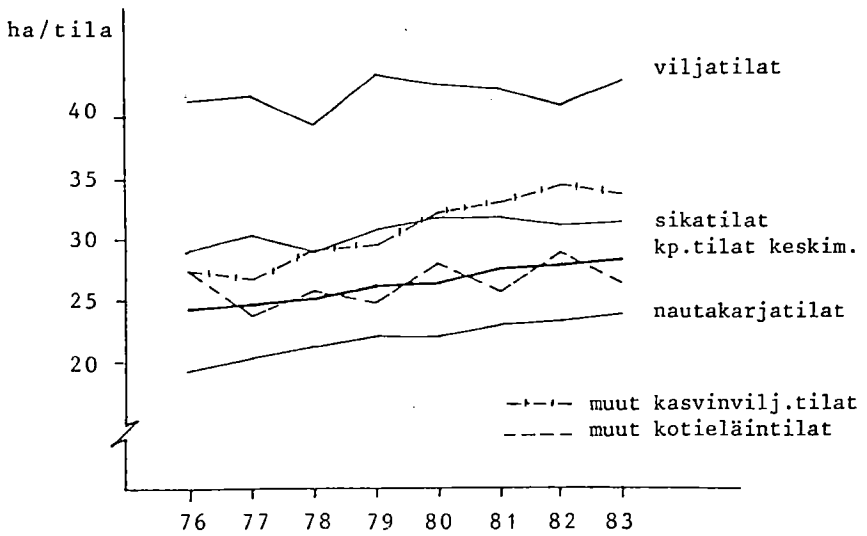
Kuvio 5. Kirjanpitotilojen keskimääräinen lehmäluku tilaa kohti maan eri osissa vuosina 1970-1983.

Kuvio 6. Sikojen lukumäärä (yli 2 kk ikäisten) keskimäärin kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983. (Huom. suurimmalla osalla kirjanpitotiloista ei ole lainkaan sikoja).

Kuvio 7. Kirjanpitotilojen lukumäärät eri tuotantosuunnissa vuosina 1976-1983.

Kuvio 8. Kirjanpitotilojen keskimääräinen peltoala eri tuotantosuunnissa vuosina 1976-1983.

2. KIRJANPITOTILOJEN TYÖPANOS VUOSINA 1970-1983

2.1. Keskimääräinen kokonaistyöpanos

2.1.1. Kokonaistyöpanos työlajeittain keskimäärin kirjanpitotiloilla

Kokonaistyöpanos muodostuu varsinaisista maataloustöistä, investointitöistä, metsätalous- ja sivuansiotöistä sekä yksityistalouden hyväksi tehtävistä töistä. Kokonaistyöpanokseen on seuraavassa luettu sekä viljelijäperheen että aikapalkkaisen palkkaväen kaikki työt tilalla ja tilan ulkopuolella. Urakkapalkatut työt eivät tällöin sisälly työpanokseen. Urakkapalkat ovat olleet keskimäärin 7-10 % maksetuista palkoista. Urakkapalkkaisen työn osuus suhteessa kokonaistyöpanokseen on keskimäärin vähäinen. Kokonaistyöpanos on ollut 1970-luvun alussa noin 7000 tuntia tilaa kohti. Kokonaistyöpanos on ollut 1970-luvun loppupuolella alimmillaan 6420 t/tila. 1980-luvulla kokonaistyöpanos on alkanut hitaasti kasvaa. Vuonna 1983 se oli 6600 t/tila. Vuosittaiset muutokset kirjanpitotilojen keskimääräisessä kokonaistyöpanoksessa ovat vähäisiä (kuvio 9, s.15).

Kokonaistyöpanos on ryhmitelty edelleen työlajeittain seuraavasti

Kotieläintaloustyöt	}	Varsinaiset maataloustyöt	}	Inves- tointi- työt		
Kasvinviljelytyöt						
Muut maataloustyöt						
Johtotyö						
Uudis (-raivaus)viljelytyöt	}	Maatalouden investointityöt				
Salaojitusten yms. uudistustyöt						
Talourakennusten uudistustyöt						
Asuinrakennusten uudistustyöt						
Metsätaloustyöt						
Sivuansiotyöt						
Yksityistalouden työt						

Varsinaisiin maataloustöihin on luettu kotieläintalous- ja kasvinviljelytyöt, muut maatalouden työt ja lähinnä kirjanpito tehtävistä koostuva maatalouden johtotyö. Yksityiskohtaisempi työtuntien jaottelu on esitetty työtuntien jaotteluohjeet sisältävässä liitteessä 2. Varsinaisia maataloustöitä on tehty 1970-luvun alussa noin 4 400 t/tila ja vuodesta 1973 lähtien noin 4 200 t/tila (kuvio 9, s.15). Varsinaisten maataloustöiden määrä on ollut noin 63-65 % kokonaistyöpanoksesta. Kotieläintalouden työt ovat vähentyneet 2 440 tunnista 2 350 tuntiin ja kasvinviljelytyöt 1 480 tunnista 1 150 tuntiin/tila. Muut varsinaiset maataloustyöt sitävastoin ovat lisääntyneet 540 tunnista 690 tuntiin/tila. Kotieläintöiden osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut 55-57 %. Kasvinviljelytöiden osuus on laskenut 33 %:sta 27 %:in ja muiden maataloustöiden osuus lisääntynyt 12 %:sta runsaaseen 16 %:in.

Maatalouden investointitöiden määrä on vaihdellut vuosittain 90-150 työtunnin välillä. Osa palkkaväen tekemistä investointitöistä on otettu huomioon urakatyönä, joten tältä osin investointitöiden määrä on todellista pienempi. Maatalouden investointityöt muodostuvat pääasiassa talousrakennusten uudisrakennus- ja peruskorjaustöistä ja salaojitustöistä. Uudisraivaustyöt ja muut maatalouden investointityöt ovat keskimäärin vähäisiä. Asuinrakennuksen investointityöt koskevat pääasiassa yksityistaloutta, joskin tässä ne on käsitelty yhdessä maatalouden investointitöiden kanssa. Asuinrakennusten uudistus- ja peruskorjaustöitä on ollut keskimäärin 45-70 t/tila. Yhteensä investointitöiden osuus on ollut 2.5-3.0 % kokonaistyöpanoksesta.

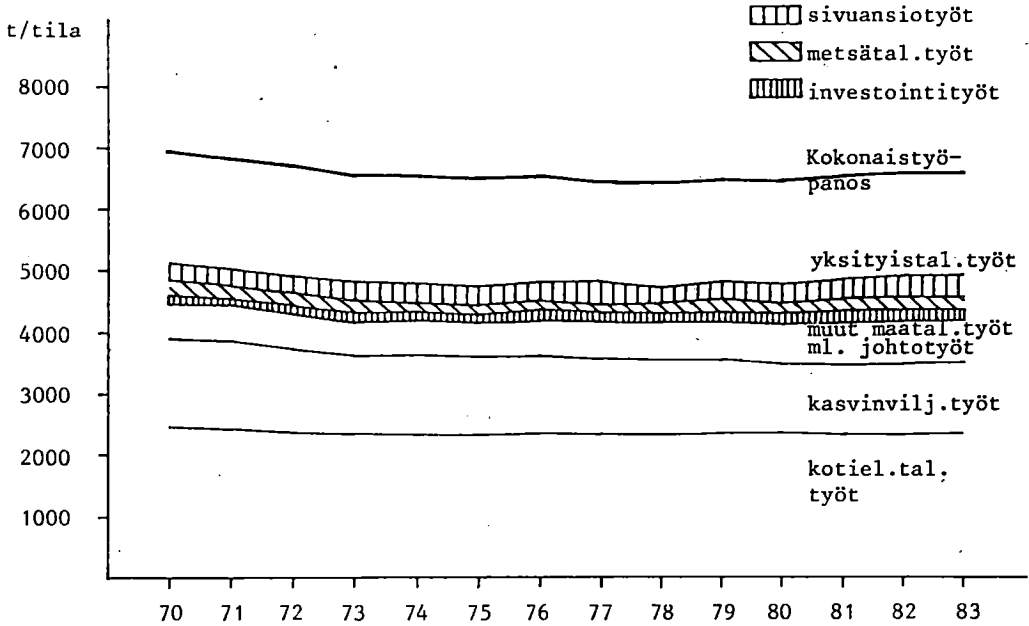
Metsätaloustöihin on luettu tilan metsässä viljelijäperheen tai maatalouden palkkaväen tekemät metsänhoitoon ja hankintakauppaan liittyvät työt. Metsätaloustöiden määrä on ollut 1970-luvun alussa noin 200 t/tila, 1970-luvun puolivälissä se on laskenut noin 140 tuntiin ja 1980-luvulla noussut jälleen 180-200 tuntiin/tila. Metsätaloustöiden osuus on vaihdellut 2-3 %:in kokonaistyöpanoksesta.

Sivuansiotyöt muodostuvat tilan ulkopuolella tehtävästä ansiotyöstä ja mm. tilan maatalouskoneilla tehtävistä satunnaisluontoisista palkkatöistä. Myös nk. vaihtotyönä tilan ulkopuolella tehdyt työtunnit luetaan sivuansiotöiden piiriin. Sivuanstiotöitä voi olla myös omalla tilalla. Tällaisia ovat esim. turkis- ja mehiläistarhaus sekä maatilamatkailu laajemmassa mittassa harjoitettuna. Vähäisessä määrin näitä toimintoja voi kuulua myös yksityistalouden piiriin. Sivuanstiotöiden määrä on vaihdellut vuosittain 260 tunnista 350 tuntiin/tila. Niitä on ollut 4-5 % kirjanpitotilojen kokonaistyöpanoksesta. Sivuanstiotyöt on voitu tilastoida kirjanpitotiloilta lähinnä vähimmäismäärää osoittavina. Kannattavuustutkimuksessa kiinnitetään ensisijaisesti huomiota maatalouden tulosten muistiinmerkitsemiseen. Sivuanstiotöiden ja yksityistalouden töiden osalta voi olla puutteita tilojen muistiinpanoissa.

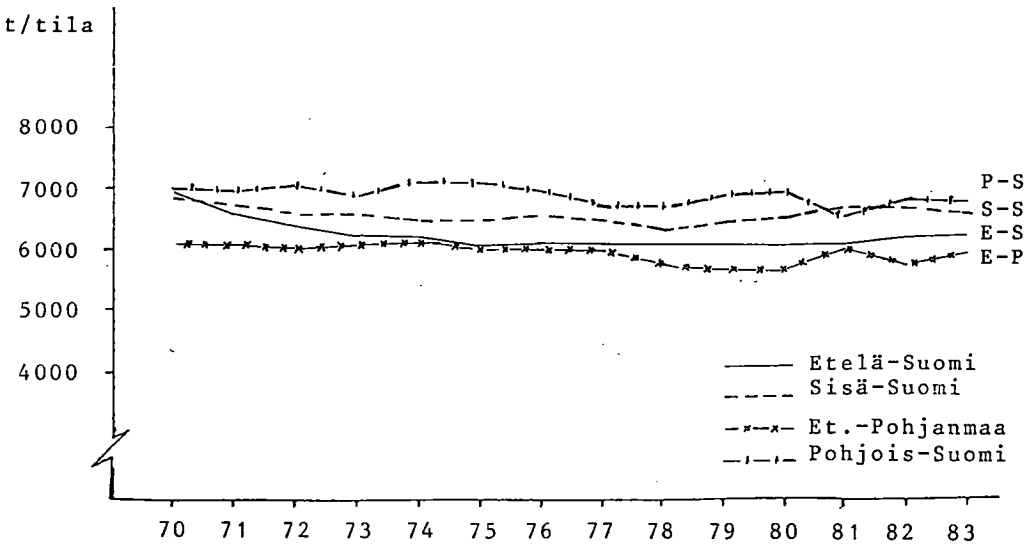
Yksityistalouden työt koostuvat pääasiassa viljelijäperheen yksityistalouden hyväksi tehdyistä ruokatalous- ja muista lähinnä kodinhoitoon liittyvistä töistä. Yksityistalouden töiden määrä kirjanpitotiloilla on ollut vuonna 1970 1 840 tuntia, josta se on tasaisesti laskenut 1 660 tuntiin vuonna 1980. Vuonna 1983 niitä on ollut 1 680 t/tila. Vuosittaiset muutokset niiden määrässä ovat olleet melkon vähäisiä. Yksityistalouden töiden osuus kokonaistyöpanoksesta on laskenut tarkasteltavan jakson aikana 27.0 %:sta 25.5 %:in.

2.1.2. Työpanos maan eri osissa

Tilaa kohti laskettu kirjanpitotilojen keskimääräinen kokonaistyöpanos vaihtelee jossakin määrin alueittain. Se on ollut alin Etelä-Pohjanmaalla, noin 6 000 t/tila, ja korkein, noin 7 000 t/tila, Pohjois-Suomessa. Sisä-Suomessa kokonaistyöpanos on vaihdellut 6 500-7 000 tunnin välillä. Etelä-Suomessa työpanos on laskenut 1970-luvun alkupuoliskolla 7 000 tunnista 6 000 tuntiin/tila (kuvio 10, s.15).

Kuvio 9. Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos (t/tila) työlajeittain vuosina 1970-1983

Kuvio 10. Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos maan eri osissa vuosina 1970-1983.

2.1.2.1. Varsinaiset maataloustyöt

Kokonaistyöpanoksen alueittainen vaihtelu johtuu pääosin varsinaisten maataloustöiden määrästä maan eri osissa (kuvio 11a, s.19). Varsinaisia maataloustöitä on ollut eniten Sisä- ja Pohjois-Suomessa, missä niiden määrä on vaihdellut 4 300 tunnista 4 600 tuntiin/tila. Etelä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla varsinaisia maataloustöitä on ollut keskimääräistä vähemmän. Etelä-Pohjanmaalla niiden määrä on vaihdellut 3 700 tunnista 4 000 tuntiin/tila tarkasteltavan jakson aikana. Etelä-Suomessa varsinaiset maataloustyöt ovat vähentyneet 1970-luvun alkupuolella 4 600 tunnista/tila alle 4 000 tuntiin/tila. 1970-luvun puolivälin jälkeen varsinaisten maataloustöiden määrä etelässä on pysynyt 4 000 työtunnin tuntumassa.

Käytössä olevaa peltohehtaaria kohti kirjanpito-tiloilla on ollut varsinaisia maataloustöitä vuonna 1970 noin 212 t ja vuonna 1983 149 t/ha (kuvio 11b, s.19). Hehtaaria kohti laskettu työpanos on laskenut melko tasaisesti (vajaan 5 t/v) samalla, kun käytössä olevan pellon ala on lisääntynyt yhteensä noin 7 ha eli 0.54 ha/v. Peltoalaysikköä kohti laskettu työntarve on suurin pienimmillä tiloilla ja vähenee tilakoon kasvu myötä. Kasvinviljelytiloilla työntarve peltoalaysikköä kohti on niinkään pienempi kuin kotieläintiloilla. Etelä-Suomessa, missä tilat ovat keskimääräistä suurempia, maatalouden työpanos on ollut vastaavasti pienempi, 176-121 t/ha. Toisaalta maataloustuotanto on Etelä-Suomessa kasvinviljelyvaltaisempaa kuin maan muissa osissa.

Etelä-Pohjanmaalla ja Sisä-Suomessa tilakoko on suunnilleen sama. Maatalouden työpanos Etelä-Pohjanmaalla on kuitenkin alempi kuin Sisä-Suomessa, jossa työvaltaisen lypsykarjatalouden harjoittaminen on keskeisempää ja peltohehtaaria kohti pidettävä lehmämäärä suurempi. Korkeimmaksi maatalouden työpanos on muodostunut Pohjois-Suomessa, 307-209 t/ha, missä peltoala on pienempi ja hehtaaria kohti pidettävä lehmämäärä suurempi kuin maan muissa osissa. Peltohehtaaria kohti laskettu maatalouden työpanos maan eri osissa on vähentynyt eniten 1970-luvun alku-

puoliskolla. 1980-luvulla työpanoksen muutokset ovat olleet enää varsin vähäisiä.

2.1.2.2. Investointityöt

Kirjanpitotilojen investointityöt ovat vaihdelleet vuosittain 100-300 työtunnin välillä. Vähiten investointitöitä on ollut Etelä-Suomessa ja eniten Sisä- ja Pohjois-Suomessa. Myös Etelä-Pohjanmaalla investointitöiden määrä eräinä vuosina on noussut keskimääräistä suuremmaksi (kuvio 12,s.19). Investointitöistä on ollut keskimäärin noin 1/3 asuinrakennusten¹⁾ ja 2/3 talousrakennusten uudisrakennus- ja peruskorjaustöitä sekä salaojitus yms. maatalouden investointitöitä. Asuinrakennusten osuus investointitöistä vaihtelee ajankohdasta riippuen maan eri osissa. Mitään olennaisia eroja asuinrakennusten investointitöiden määrissä eri alueilla ei kuitenkaan näytä olevan. Maatalouden investointityöt ovat vaihdelleet Etelä-Suomessa 76-125 t/tila ja maan muissa osissa 70-200 t/tila. Suurin osa maatalouden investointitöistä on ollut talousrakennuksia koskevia uudisrakennus- ja peruskorjaustöitä.

2.1.2.3. Metsätaloustyöt

Metsätaloustöihin on luettu metsänhoitoon ja puutavaran hankintakauppaan liittyvät työt (liite 2). Tilan omaan käyttöön tarvittavan polttopuun yms. tarvepuunhankinta investointikäyttöä lukuunottamatta kuuluu muihin maataloustöihin. Metsätaloustöiden määrä on ollut Etelä-, Sisä- ja Pohjois-Suomessa 1970-luvun alkupuolella noin 200 tuntia/tila, mistä se on 1970-luvun puolivälissä laskenut noin 150 työtuntiin/tila. 1980-luvulla metsätöiden määrä on noussut jälleen 200 tuntiin/tila. Etelä-Pohjanmaalla metsätöiden määrä on ollut vähäisempi. Se on laskenut 150 tunnista 100 tuntiin/tila. Joinakin vuosina metsätöiden määrä on jäänyt tätäkin pienemmäksi (kuvio 13,s.20).

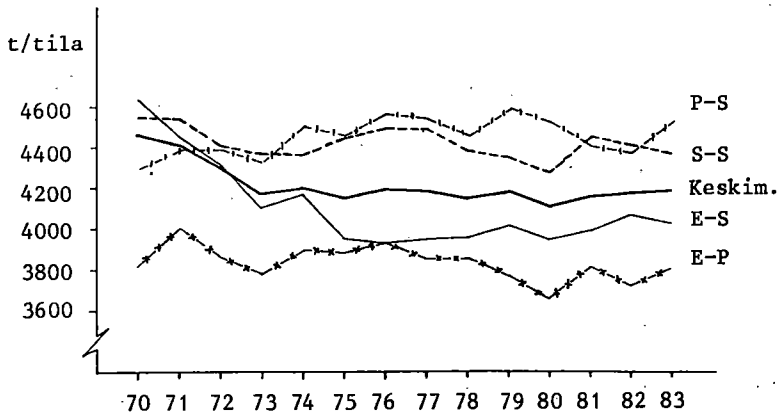
¹⁾ Asuinrakennuksia koskevat peruskorjaus- ja uudistustyöt ovat periaatteessa yksityistalouden töitä, joskin tässä ne on luettu investointitöihin.

2.1.2.4. Sivuansiotyöt

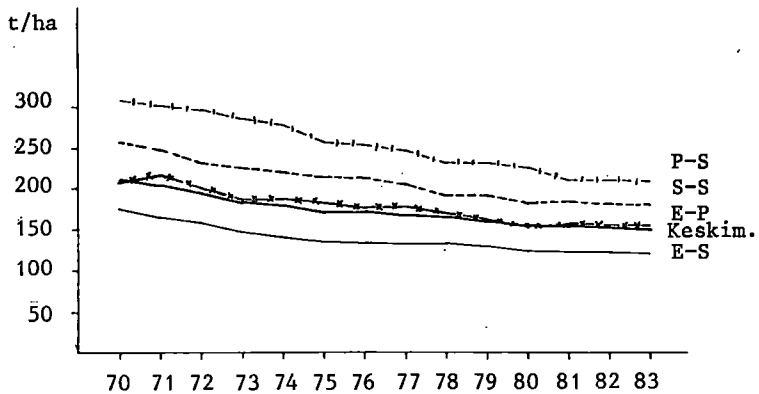
Alueittaiset erot sivuansiotöiden määrissä ovat olleet suurimmat 1970-luvun alkupuoliskolla, jonka jälkeen ne ovat osin tasoittuneet (kuvio 14). Pohjois-Suomen tiloilla sivuansiotöiden määrä on laskenut noin 450 tunnista 250-300 tuntiin/tila. Etelä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla sivuansiotöiden määrä on vastaavasti kasvanut 1980-luvun alussa. Etelä-Pohjanmaalla sivuansiotöiden määrä on ollut muutamaa poikkeusvuotta lukuunottamatta keskimääräistä suurempi koko tarkasteltavan jakson ajan. Pohjanmaalla yleinen maaseudulle ulottuva pieni ja keski-suuri yritystoiminta työllistää osin myös alueen viljelijäväestöstä. Muualla maassa sivuansiotöiden määrä on ollut 1970-luvun loppupuolelta lähtien hyvin samanlainen.

2.1.2.5. Yksityistalouden työt

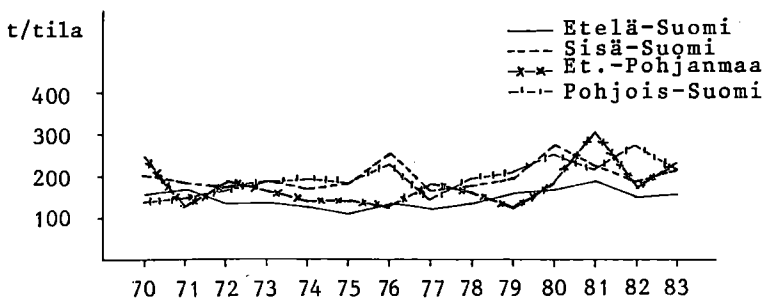
Yksityistalouden töiden määrä on vähentynyt vuodesta 1970 vuoteen 1983 kaikilla alueilla. Yksityistalouden töiden määrä ja muutokset niissä ovat olleet varsin erilaisia maan eri osissa. Etelä-Suomessa ja muutamaa poikkeusvuotta lukuunottamatta myös Sisä-Suomessa niiden määrä on ollut lähellä kirjanpitotilojen keskimäärää (kuvio 15). Etelä-Pohjanmaalla yksityistalouden töiden määrä on ollut 1970-luvun alussa sekä 1970-luvun lopussa ja 1980-luvulla noin 150 t/tila keskimääräistä pienempi. 1970-luvun puolivälin vaiheilla niiden määrä Etelä-Pohjanmaalla on ollut poikkeuksellisesti lähes sama kuin kirjanpitotiloilla keskimäärin. Pohjois-Suomessa yksityistalouden töiden määrä on ollut keskimääräistä korkeampi, 1970-luvun alussa lähes 2 000 t/tila ja 1980-luvulla 1 760 t/tila. Yksityistalouden töiden määrä heijastaa osaltaan eroja näihin töihin liittyvissä tavoissa ja totumuksissa maan eri osissa. Toisaalta yksityistalouden töiden määrään voivat vaikuttaa osaltaan myös esim. pihanhoidon laajamittaisempi uudistuminen alueella yms. ajoittainen kampanjointi sekä erilaiset muut yhteensattumat.

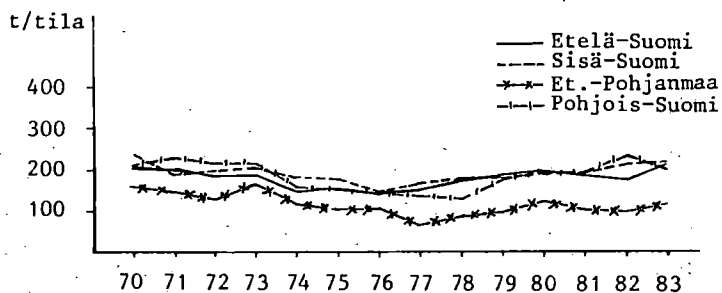
Kuvio 11a. Varsinaiset maataloustyöt tilaa kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

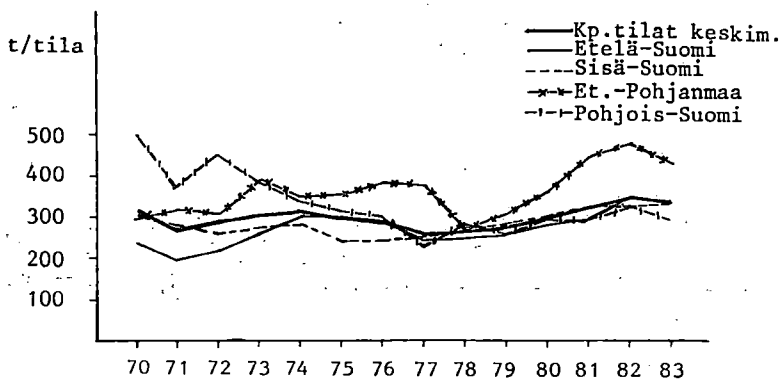
Kuvio 11b. Varsinaiset maataloustyöt peltohehtaaria kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

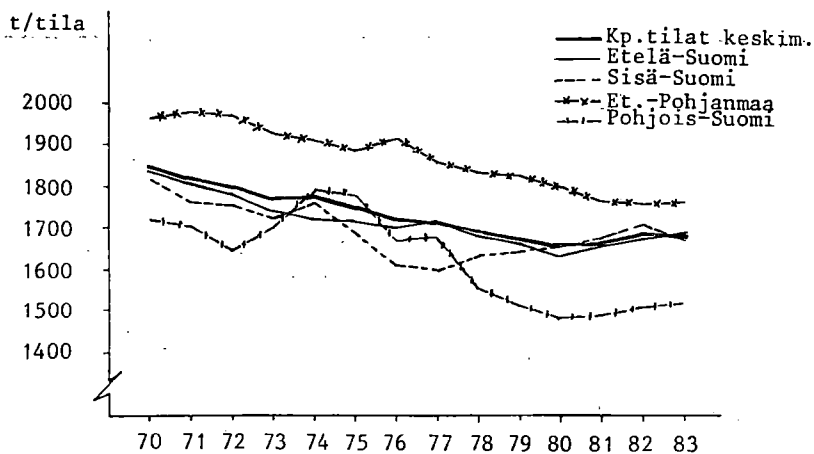
Kuvio 12. Investointityöt kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

Kuvio 13. Metsätaloustyöt kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

Kuvio 14. Sivuaansiotyöt tilaa kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

Kuvio 15. Yksityistalouden työt tilaa kohti kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

2.1.3. Työpanos eri tilakokoryhmissä

Kokonaistyöpanos kasvaa tilakoon myötä, koska varsinaisten maataloustöiden määrä riippuu paljolti tilakoosta. Toisaalta suuremmilla tiloilla työhön osallistuvia henkilöitä on enemmän ja toiminnot laajempia ja monipuolisempia. Kokonaistyöpanos alle 10 ha:n tiloilla on ollut vuonna 1970 noin 5 700 t/tila ja 1980-luvulla noin 5 000 t/tila (kuvio 16, s.23). 10-20 ha:n tiloilla kokonaistyöpanos on ollut noin 1 000 t/tila suurempi kuin alle 10 ha:n tiloilla. 20-30 ha:n tiloilla työpanos on ollut noin 500 työtuntia suurempi ja 30-50 ha:n tiloilla noin 300 työtuntia suurempi kuin edellisessä tilakokoryhmissä. Tarkasteltavana aikana työpanos on näissä tilakokoryhmissä vähentynyt noin 500-700 t/tila. Yli 50 ha:n tiloilla kokonaistyöpanos on ollut varsinkin 1970-luvun alussa huomattavasti suurempi kuin muissa tilakokoryhmissä, joskin työpanos niillä on vähentynyt keskimääräistä nopeammin. 1980-luvulla yli 50 ha:n tilojen kokonaistyöpanos on ollut runsaat 8 000 työtuntia/tila.

Tilakoosta aiheutuvat erot varsinaisissa maataloustöissä ovat suurimpia tiloja lukuunottamatta lähes samat kuin kokonaistyöpanoksen erot. Varsinaisten maataloustöiden määrä on laskenut 1970-luvun puolivälistä alle 10 ha:n tiloilla 3 410 tunnista 2 620 tuntiin/tila ja 10-20 ha:n tiloilla 4 240 tunnista 3 740 tuntiin/tila (kuvio 17). 20-30 ha:n ja 30-50 ha:n tiloilla varsinaisten maataloustöiden määrä on pysynyt lähes samana, noin 4 500-4 600 t/tila, koko tarkasteltavan jakson ajan. Yli 50 ha:n tiloilla varsinaiset maataloustyöt ovat vähentyneet runsaasta 8 000 tunnista 5 500 tuntiin/tila. Maatalouden työpanoksen vähentyminen on ollut voimakkainta 1970-luvun alussa.

Maatalouden työpanoksen väheneminen isoimmilla tiloilla on tapahtunut mitä ilmeisimmin töiden rationalisoitumisen kautta, sillä eläinmäärät enempää kuin peltoalakaan eivät ole sanottavammin muuttuneet 1970-luvun alusta. 10-50 ha:n tiloilla kotieläinmäärät peltoalayksikköä kohti ovat lisääntyneet ja tuotannon muuttuminen intensiivisemmäksi on peittänyt töiden rationalisoinnista aiheutuvan työpanoksen vähenemisen. Pienimmillä

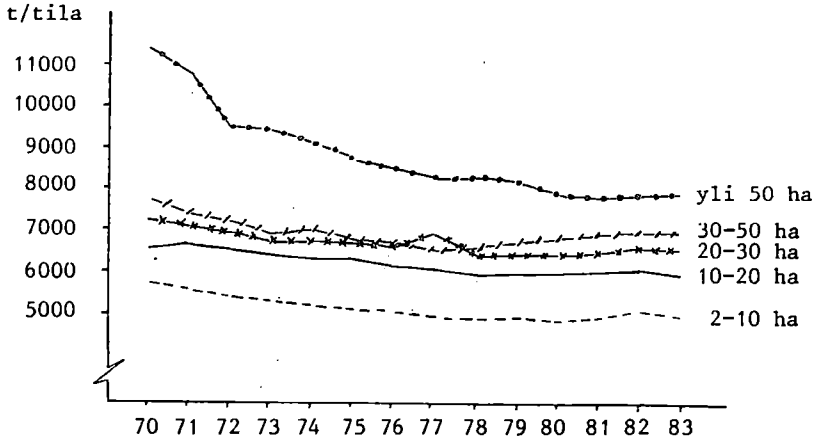
tiloilla kotieläinmäärät peltoalayksikköä kohti ovat vähentyneet ja tuotanto muuttunut kasvinviljelyvaltaisemmaksi.

Investointitöiden määrä on vaihdellut vuosittain kaikissa tilakokoryhmissä. Eniten investointitöitä on tehty yli 20 ha:n tiloilla. Niillä investointitöiden määrä on vaihdellut 150 työtunnista noin 300 tuntiin/tila. 1980-luvulla myös pienemmillä tiloilla investointitöiden määrä on yltänyt runsaaseen 200 työtuntiin/tila (kuvio 18, s.23).

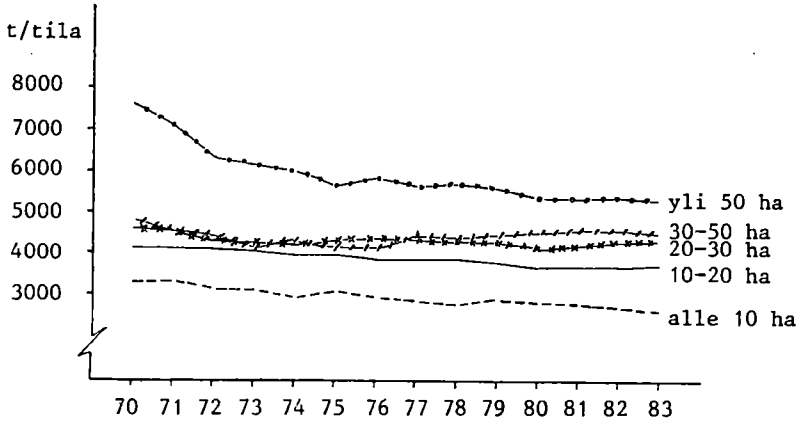
Metsätaloustöiden määrä pienimmässä tilakokoluokassa on laskenut 180 tunnista suunnilleen 100 tuntiin/tila. Suurimmilla tiloilla metsätaloustöiden määrä on ollut 200-350 t/tila. Keskeisimmissä tilakokoryhmissä metsätaloustöitä on ollut suunnilleen 200 t/tila 1970-luvun puolivälin pientä laskua lukuunottamatta koko tarkasteltavan jakson ajan (kuvio 19, s.24).

Sivuansiotöitä on tehty eniten pienimmillä tiloilla (kuvio 20). 1970-luvulla sivuansiotöitä on ollut alle 10 ha:n tiloilla noin 400 t/tila ja 10-20 ha:n tiloilla noin 300 t/tila. 1980-luvulla niiden määrä on noussut pienimmillä tiloilla noin 550 tuntiin ja 10-20 ha:n tiloilla noin 400 tuntiin/tila. 20-30 ha:n tiloilla sivuansiotöiden määrä on ollut noin 200 t/tila koko 1970-luvun, josta se on 1980-luvulla noussut yli 300 työtuntiin/tila. Suurimmissa tilakokoryhmissä sivuansiotöiden määrä on vaihdellut 200-300 työtunnin välillä.

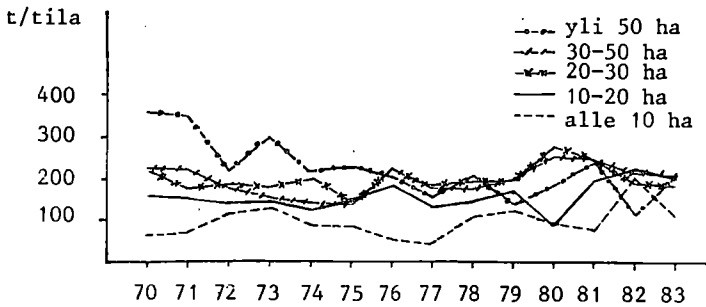
Erot yksityistalouden töiden määrässä eri kokoisilla tiloilla ovat supistuneet (kuvio 21). Yksityistalouden töiden määrä alle 10 ha:n tiloilla niiden määrä on pysynyt noin 1 600 työtunnissa lähes koko tarkasteltavan jakson ajan. Yli 50 ha:n tiloilla näiden töiden määrä on sitä vastoin vähentynyt 2 400 tunnista 1 800 tuntiin/tila. 10-50 ha:n tilakokoryhmissä niitä on ollut 1970-luvun alussa noin 1 800 - 2 000 t/tila ja niiden vähentyminen on ollut hitaampaa. 1980-luvulla yksityistalouden töitä on 10-50 ha:n tiloilla on ollut keskimäärin 1 600 - 1 700 t/tila.

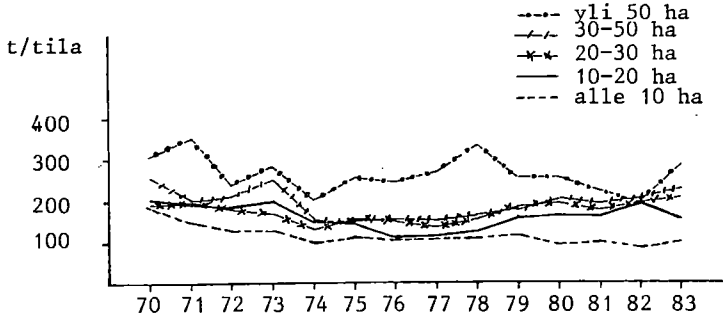
Kuvio 16. Kirjanpito-tilojen kokonaistyöpanos (t/tila) tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

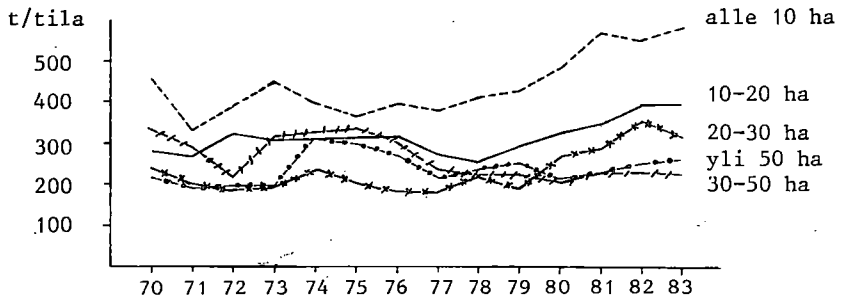
Kuvio 17. Varsinaiset maataloustyöt (t/tila) tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

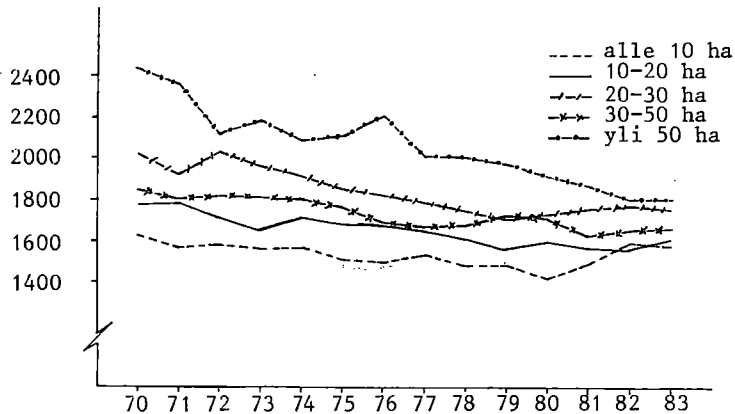
Kuvio 18. Investointityöt (t/tila) tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

Kuvio 19. Metsätaloustyöt (t/tila) tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

Kuvio 20. Sivutöitä (t/tila) tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

Kuvio 21. Yksityistalouden työt tilakokoryhmittäin vuosina 1970-1983.

2.2. Työpanos eri tuotantosuunnissa

2.2.1. Kokonaistyöpanos

Kirjanpitolitoilta on tilastoitu tuotantosuunnittain työpanostiedot pääasiassa vuodesta 1977 lähtien. Varsinaisia maataloustöitä koskien joitakin tietoja saadaan myös vuodesta 1972 alkaen. Tilat on jaettu eri tuotantosuuntiin samoilla perusteilla koko tarkasteltavan jakson ajan. Sikatilojen päätuoton osuutta on kuitenkin nostettu vuonna 1983 35 %:sta 50 %:iin kokonaistuotosta. Työpanoksen tarkastelu eri tuotantosuunnissa perustuu seuraavassa lähinnä Etelä-Suomen kirjanpitolitojen tuloksiin, joskin keskeisimpien nautakarjatilaryhmien osalta on pyritty selvittämään myös alueittaista vaihtelua.

Kokonaistyöpanos vuosina 1977-1983 on ollut suurin nautakarjatiloidella, noin 6800-7200 t/tila. Sikatiloilla ja muilla kotieläintiloilla kokonaistyöpanos on ollut lähes yhtä suuri kuin nautakarjatiloidella; sikatiloilla se on ollut 6 300-6 700 t/tila ja muilla kotieläintiloilla 6200-6900 t/tila. Vuosittaiset vaihtelut kotieläintilojen työpanoksessa ovat olleet melko vähäisiä ja kokonaistyöpanos on pysynyt lähes yhtä suurena koko tarkasteltavan jakson ajan (kuvio 22, s.29). Kasvinviljelytiloilla kokonaistyöpanos on ollut pienempi; viljatiloidella se on vaihdellut 4200 tunnista 4500 tuntiin/tila ja muilla kasvinviljelytiloilla se on noussut 5000 tunnista noin 6000 tuntiin/tila.

2.2.2. Varsinaiset maataloustyöt

Varsinaisten maataloustöiden määrä nautakarjatiloidella on pysynyt vuosina 1977-1983 keskimäärin 4700-4800 työtunnissa/tila. Sikatiloilla ja muilla kotieläintiloilla varsinaisten maataloustöiden määrä on ollut vastaavasti 4000-4300 tuntia/tila. Sikatiloilla tuotanto on samalla muuttunut intensiivisemmäksi, mutta nautakarjatiloidella ja muilla kotieläintiloilla mm. eläinmäärät peltoalayksikköä kohti ovat pysyneet lähes ennallaan.

Viljatiljoilla maataloudessa on työskennelty 1900-2000 t/tila ja monipuolista kasvituoiantoa harjoittavilla muilla kasvinviljelytiljoilla 2900-3500 t/tila. Vuotuisvaihtelut kasvintuotantotilojen työpanoksessa ovat jääneet paria poikkeusta lukuunottamatta verraten vähäisiksi (kuvio 23,s.29).

Vuosina 1972-1976 kirjanpittotiloilla on tilastoitu tuotanto-suunnittain ainoastaan maatalouden juokseva työ, joten näiltä osin varsinaisista maataloustöistä puuttuvat johtotyöt. Johtotyön määrä on ollut esim. vuonna 1977 nautakarjatiljoilla 133 t/tila, sikatiljoilla 228 t/tila, muilla kotieläintiloilla 150 t/tila, viljatiljoilla 140 t/tila ja muilla kasvinviljelytiljoilla 162 t/tila. Kun johtotyön määrä otetaan huomioon, päädytään vuosina 1972-1983 kuviossa 23 esitettyä tasaisempaan työpanoksen kehitykseen eri tuotantosunnissa. Vuodelta 1976 puuttuvat palkkatyövoimaa koskevat tiedot. Vuoden 1976 tulokset on tässä korvattu vuosien 1975 ja 1977 tulosten keskiarvoilla.

Varsinaisten maataloustöiden määrä Etelä-Suomen nautakarjatiljoilla eri tilakoryhmissä on pienimpiä tiloja lukuunottamatta pysynyt vuodesta 1977 lähes samana (kuvio 24). Alle 10 ha:n nautakarjatiljoilla varsinaisten maataloustöiden määrä on laskenut 3500 tunnista 1980-luvun alle 3000 tuntiin/tila. 10-20 ha:n tiljoilla varsinaisia maataloustöitä on ollut noin 4300 t/tila. 20-30 ha:n tiljoilla niiden määrä on ollut 4800-5200 t/tila ja yli 30 ha:n tiljoilla noin 6000 t/tila.

Maatalouden työpanos nautakarjatiljoilla maan eri osissa vaihtelee melko vähän. Alueittaiset erot johtuvat lähinnä keskimääräisen tilakoon ja eläinmäärien eroista maan eri osissa. Keskeisimmässä 10-20 ha:n tilakoryhmissä työpanos Etelä- ja Pohjois-Suomessa on ollut enimmillään noin 500 t/tila suurempi kuin maan muissa osissa (kuvio 25a,s.30). Lypsylehmien lukumäärä kyseisessä tilakoryhmissä on ollut Etelä-Suomessa 8.5-9.5, Sisä-Suomessa 8.5-9.0, Etelä-Pohjanmaalla 7.3-8.5 ja Pohjois-Suomessa 10.6-12.2 lehmää/tila. Työpanos lehmää kohti on ollut pienemmän karjakoon takia Etelä-Pohjanmaalla suu-

rempi kuin maan muissa osissa. Pohjois-Suomessa työpanos lehmää kohti on ollut taas pienempi kuin muilla alueilla (kuvio 25b). Maidon tuotanto perustuu pohjoisessa enemmän ostorehuihin kuin muilla alueilla. Osa kasvinviljelyyn ja rehujen käsittelyyn liittyvistä töistä jää tällöin pois. Ostorehumenot kyseisillä tiloilla olivat mm. vuonna 1983 pohjoisessa keskimäärin 1100-2400 mk lehmää kohti suuremmat kuin maan muissa osissa.

Sikatiloilla maataloustöiden määrä on ollut 1980-luvulla lähes sama eri tilakokoryhmissä. Alle 10 ha:n sikatiloja on ollut kirjanpitotoiminnassa mukana ainoastaan muutamia. 10-20 ha:n tiloilla maatalouden työpanos on noussut vuosina 1977-1983 3 500 tunnista 4100 tuntiin/tila. 20-30 ha:n tiloilla työpanos on vaihdellut 4100 tunnista 4800 tuntiin/tila. Yli 30 ha:n tiloilla työpanos on laskenut noin 5500 tunnista 4500 tuntiin/tila (kuvio 26,s.31).

Maatalouden työmenekkiin sikatiloilla vaikuttavat peltoalan ohella mm. sikalatyyppi, eläinmäärät ja tuotantotekniikka. Porsitussikaloidissa työmenekki eläintä kohti on suurempi kuin lihasikaloidissa. Porsastuotanto on yleisempää pienillä ja keski-suurilla sikatiloilla. Myös tuotantotekniikka näillä tiloilla on työtä vaativampaa kuin suurimmilla tiloilla. Toisaalta sikatalouden harjoittaminen on kokonaisvaltaisempaa pienemmillä tiloilla. Sikatalouden tuoton osuus kokonaistuotosta on ollut esim. vuonna 1983 10-20 ha:n sikatiloilla yli 80 %, 20-30 ha:n tiloilla 77 % ja yli 30 ha:n tiloilla noin 65 %. Suurimmat sikatilat ovat erikoistuneet sikatalouden ohella osin myös kasvituotantoon.

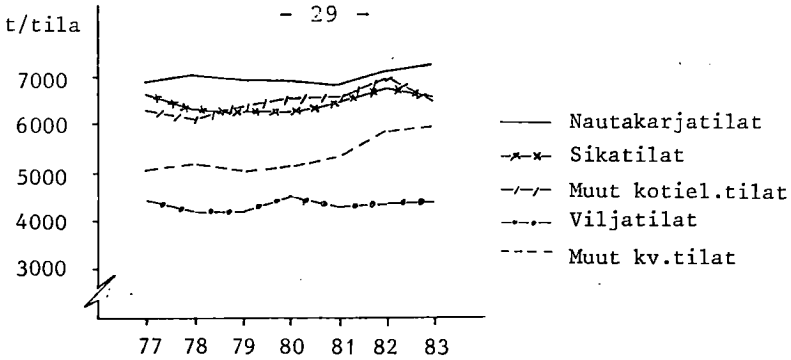
Muiden kotieläintilojen työmenekki riippuu paljolti tilakoosta ja siitä, mitä eläimiä tiloilla pääasiassa pidetään. Kirjanpitotoiminnassa näitä monipuolista kotieläintuotantoa harjoittavia tiloja on ollut mukana vähän, joten tässä niistä on muodostettu ainoastaan kaksi tilakokoryhmää. Alle 20 ha:n tiloilla työpanos on ollut 2500-3100 t/tila. Yli 20 ha:n tiloilla työpanos on ollut 5000-6000 t/tila (kuvio 27). Viimeksi mainitussa

tilakokoryhmässä kyse on melko kookkaista tiloista; keskikooltaan ne ovat yli 40 ha.

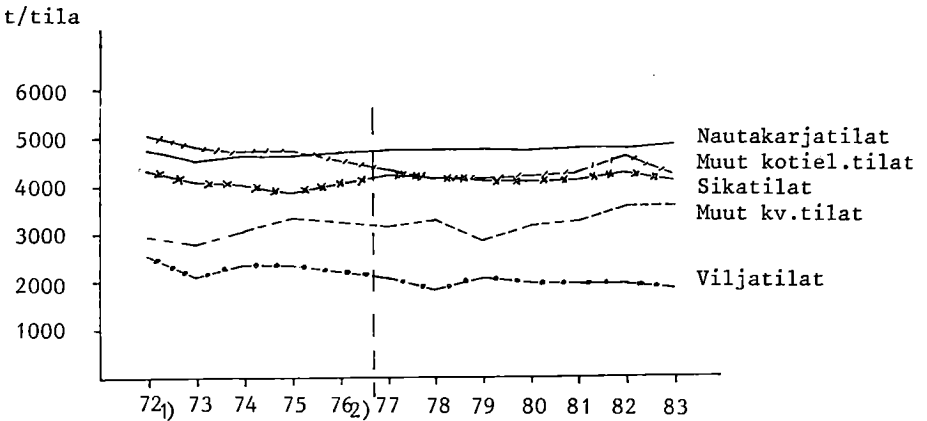
Viljatiloilla työnkäyttö on rajoittunut pääasiassa kasvukauteen ja maatalouden työpanos jää pienemmäksi kuin vastaavan kokoisilla tiloilla muissa tuotantosuunnissa. Viljatilat ovat peltoalaltaan keskimääräistä suurempia. Alle 10 ha:n viljatiloja on kirjanpitotoiminnassa mukana ainoastaan muutamia. 10-20 ha:n tiloilla maatalouden työpanos on ollut 1000-1200 t/tila ja 20-30 ha:n tiloilla 1600-1700 t/tila. Yli puolet kirjanpitotoiminnassa mukana olevista etelän viljatiloista on yli 30 ha:n tiloja. Niillä maatalouden työpanos on ollut vuonna 1977 noin 3100 t/tila ja vuonna 1983 2500 t/tila (kuvio 28, s.32).

Viljan viljelytuoton osuus tarkasteltavissa viljatilaryhmissä on ollut kasvinviljelyn kannalta suotuisina vuosina keskimäärin yli 70 % ja heikoimpinakin vuosina yli 60 % kokonaistuotosta. Viljatiloja koskeva tuotantosuuntarajaus, jossa viljat tuoton osuus on 45 % kokonaistuotosta, tekee mahdolliseksi jossakin määrin myös muun kasvi ja kotieläintuotannon tiloilla. Leipä- ja rehuviljan viljelyn ohella niillä harjoitetaan mm. öljykasvien tuotantoa. Kotieläintuotanto viljatiloilla on keskimäärin vähäistä ja rajoittuu pääasiassa sikatalouden harjoittamiseen.

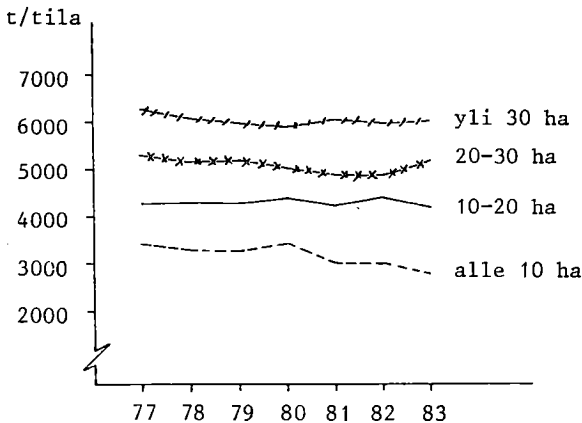
Maatalouden työpanos muilla kasvinviljelytiloilla on vaihdellut tilakoosta ja tuotannon rakenteesta riippuen. Alle 20 ha:n tiloilla ja 20-30 ha:n tiloilla mm. juurikasvien tuotanto on keskeisellä sijalla. Niillä työpanos on ollut 1500-3000 t/tila. Yli 30 ha:n muilla kasvinviljelytiloilla maatalouden työpanos on ollut vuodesta 1978 lähtien noin 5000 tuntia/tila (kuvio 29). Näillä tiloilla kasvituotanto on hyvin monipuolista. Kotieläintuotannosta lähinnä sikataloudella on myös osuutensa tilojen tuotannossa. Tilakooltaan nämä erikoiskasvituotannon tilat ovat huomattavasti keskimääräistä suurempia. Yli 30 ha:n tilojen keskikoko on ollut noin 60 ha, mikä osaltaan myös selittää keskimääräistä suurempaa työnmenekkiä näillä tiloilla.

Kuvio 22. Kokonaistyoapanos eri tuotantosunnissa Etelä-Suomen kirjanpito-tiloilla vuosina 1977-1983.

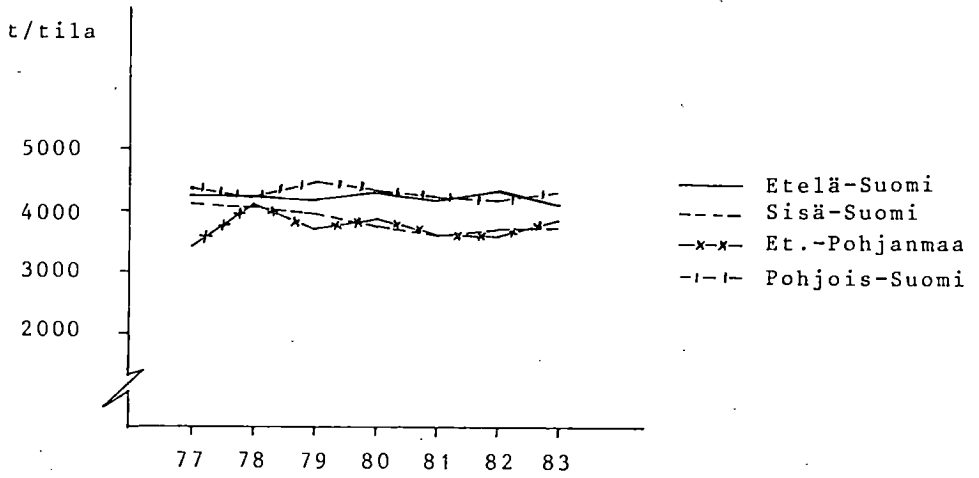
Kuvio 23. Varsinaiset maataloustyöt keskimäärin eri tuotantosunnissa Etelä-Suomen kirjanpito-tiloilla vuosina 1972-1983.

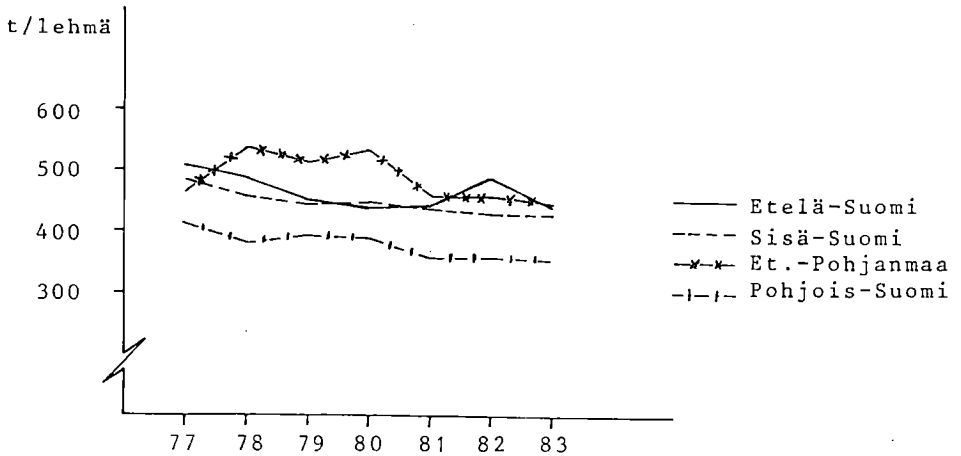
Kuvio 24. Nautakarjatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

1) Vuosina 1972-1976 varsinaiset maataloustyöt ilman johtotyötä, jonka määrä mm. v. 1977 eri tuotantosunnissa keskim. 130-230 t/tila

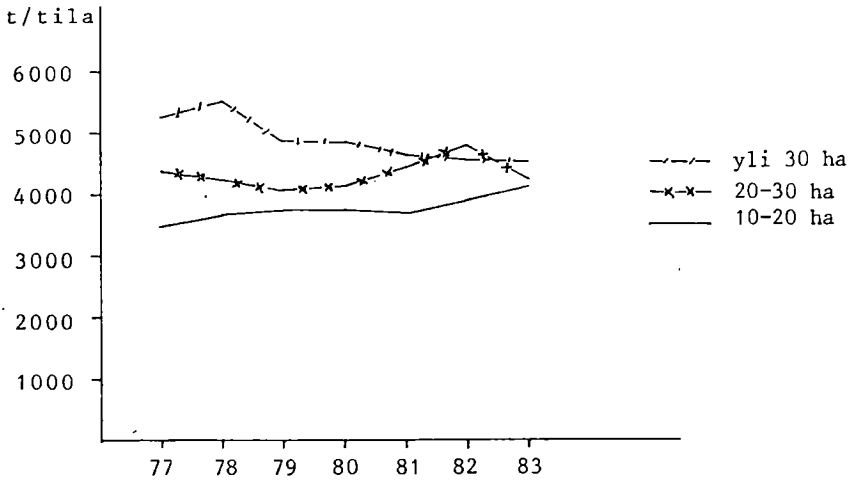
2) Vuodelta 1976 ei tietoja palkkatyön määristä

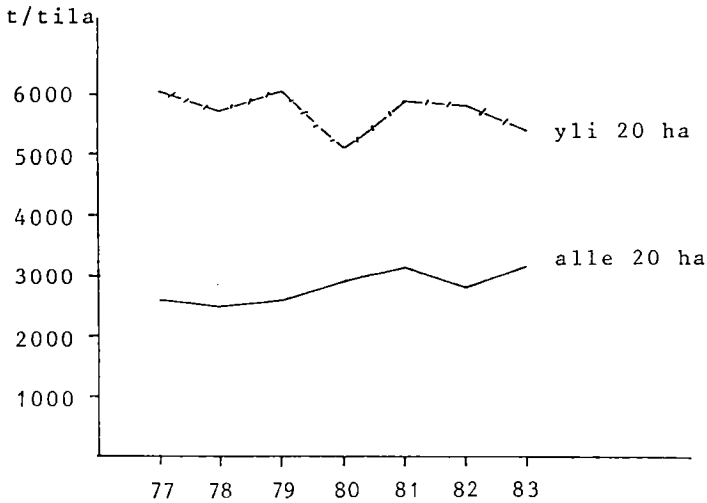
Kuvio 25a. Varsinaiset maataloustyöt tilaa kohti 10-20 ha:n nautakarjatiloiilla maan eri osissa vuosina 1977-1983.

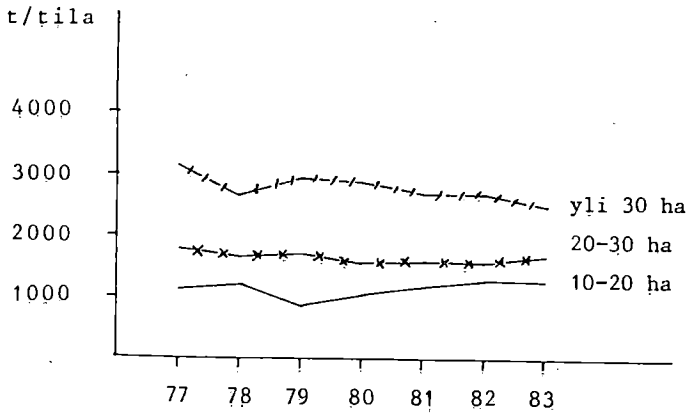
Kuvio 25b. Varsinaiset maataloustyöt lehmää kohti 10-20 ha:n nautakarjatiloiilla maan eri osissa vuosina 1977-1983.

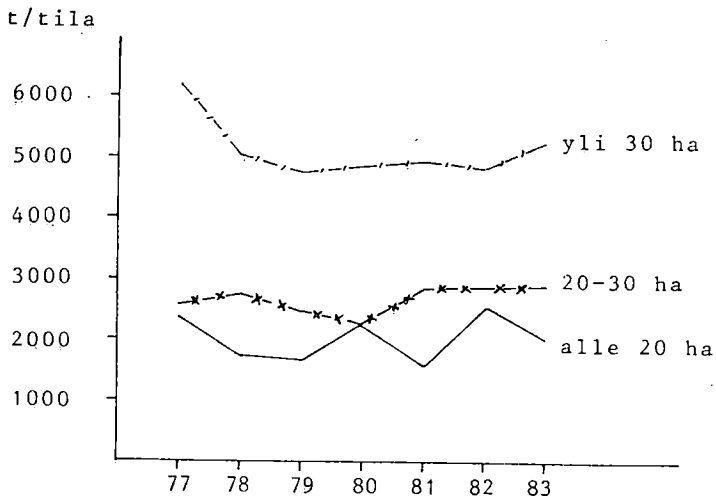
Kuvio 26. Sikatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983

Kuvio 27. Muiden kotieläintilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

Kuvio 28. Viljatilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

Kuvio 29. Muiden kasvinviljelytilojen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

2.2.3. Muut työt tilalla

Varsinaisten maataloustöiden ohella tiloilla tehtäviä muita töitä on seuraavassa tarkasteltu ainoastaan keskimäärin eri tuotantosuunnissa. Tarkastelu koskee edelleen Etelä-Suomen kirjjanpito-tiloja. Investointitöiden määrä, johon on luettu maatalouden investointitöiden lisäksi myös viljelijäperheen asuntoon liittyvät uudistus- ja peruskorjaustyöt, on vaihdellut noin 100 tunnista 300 tuntiin/tila eri tuotantosuunnissa. Investointitöiden määrä vuosina 1977-1983 on ollut nautakarjatiloiilla melko tasaisesti 130-140 t/tila. Muissa tuotantosuunnissa niiden määrä on vaihdellut vuosittain enemmän; kasvinviljelytiloilla pääasiassa alle 150 t/tila, sikatiloilla eräitä poikkeuksia lukuunottamatta 150-200 t/tila ja muilla kotieläintiloilla yli 200 t/tila (kuvio 30, s.35).

Tilakoko vaikuttaa jossakin määrin investointitöiden määrään. Esimerkiksi alle 10 ha:n nautakarjatiloiilla investointitöitä on ollut keskimäärin kyseisinä vuosina 84 t/tila, 10-20 ha:n tiloilla 113 t/tila, 20-30 ha:n tiloilla 138 t/tila ja yli 30 ha:n tiloilla 186 t/tila. Toisaalta yksittäisellä tilalla investointitöiden määrä vaihtelee vuosittain hyvinkin paljon, rakennus-, salaojitus-, yms. uudisrakennus- ja peruskorjaus kohteista riippuen. Sama vaihtelu kuvastuu myös eri tilaryhmien keskimääräisissä tuloksissa.

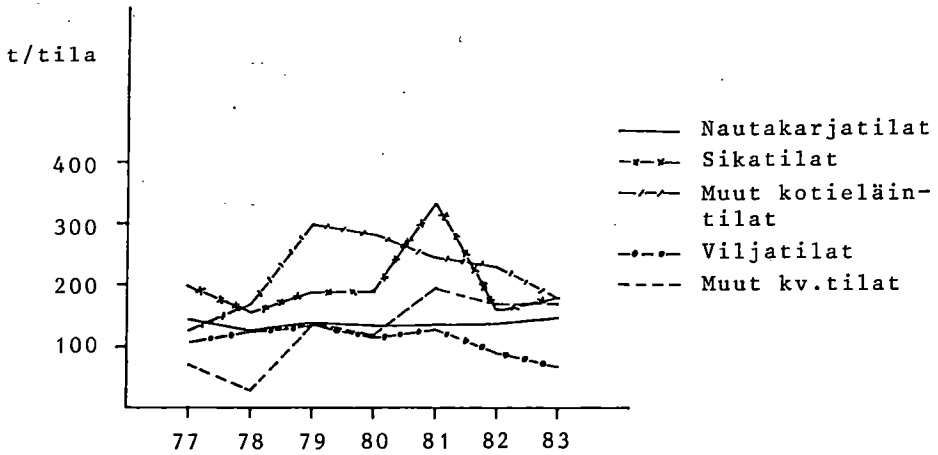
Metsätaloustöiden määrä eri tuotantosuunnissa on ollut keskimäärin noin 100-300 t/tila. Eniten metsätaloustöitä on tehty kasvinviljelytiloilla, yli 200 t/tila, ja viime vuosina myös muilla kotieläintiloilla (kuvio 31). Sikatiloilla metsätaloustöiden määrä on ollut vuotta 1981 lukuunottamatta melko tasaisesti 160-180 t/tila. Investointitöiden määrä vuonna 1981 on ollut sikatiloilla poikkeuksellisen korkea, mikä puolestaan on voinut aiheuttaa metsätaloustöiden jäämisen keskimääräistä vähäisemmiksi. Nautakarjatiloiilla metsätaloustöitä on tehty 60-120 t/tila. Maataloustöiden määrä nautakarjatiloiilla on niin suuri, että hankinta- ja hoitotyöt omassa metsässä jätetään usein ulkopuolisten tehtäväksi.

Yksityistalouden töiden määrä on vaihdellut eräitä poikkeuksia lukuunottamatta keskimäärin eri tuotantosuunnissa 1400 tunnista runsaaseen 1800 tuntiin/tila. Yksityistalouden töitä on tehty keskimäärin vuosina 1977-1983 nautakarjatiljoilla noin 1700 t/tila ja sikatiloilla 1800 t/tila. Muilla kotieläintiloilla ja kasvinviljelytiljoilla niitä on ollut keskimäärin 1500-1600 t/tila (kuvio 32, s.36). Kirjanpitotilojen keskimääräiset tulokset eivät juuri ilmennä selvää lisääntymistä tai vähenemistä yksityistalouden töissä eri tuotantosuunnissa. Tältä osin työpanos on vaihdellut vuosittain melko satunnaisesti. Toisaalta tarkasteltava ajanjakso tuotantosuunnittaisten tulosten osalta on työpanoksen kehityksen esille saamiseksi melko lyhyt.

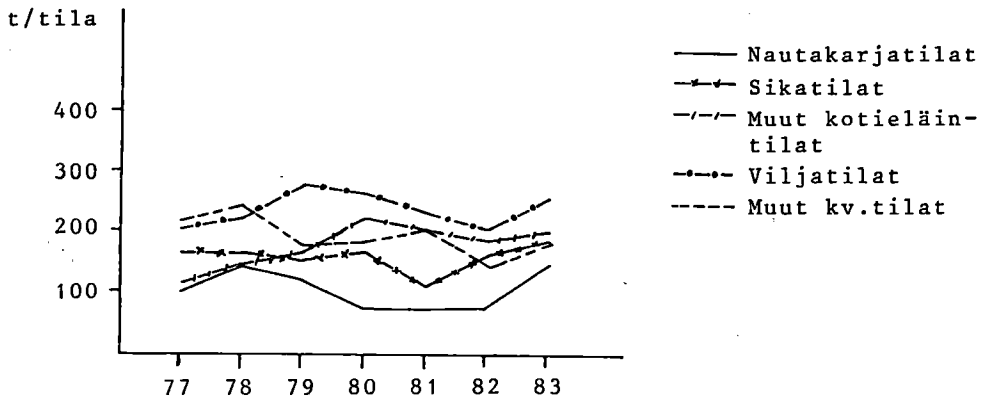
2.2.4. Sivuansiotytöt

Sivuansiotöiden määrä keskimäärin eri tuotantosuunnissa on ollut pienin sikatiloilla, vajaa 200 t/tila, ja suurin viljatiljoilla, 1980-luvulla yli 500 t/tila. Nautakarjatiljoilla niiden määrä on vaihdellut vuosittain 250 tunnista lähes 500 tuntiin/tila. Muilla kasvinviljely- ja kotieläintiloilla sivuansiotöitä on ollut noin 150-300 t/tila (kuvio 33).

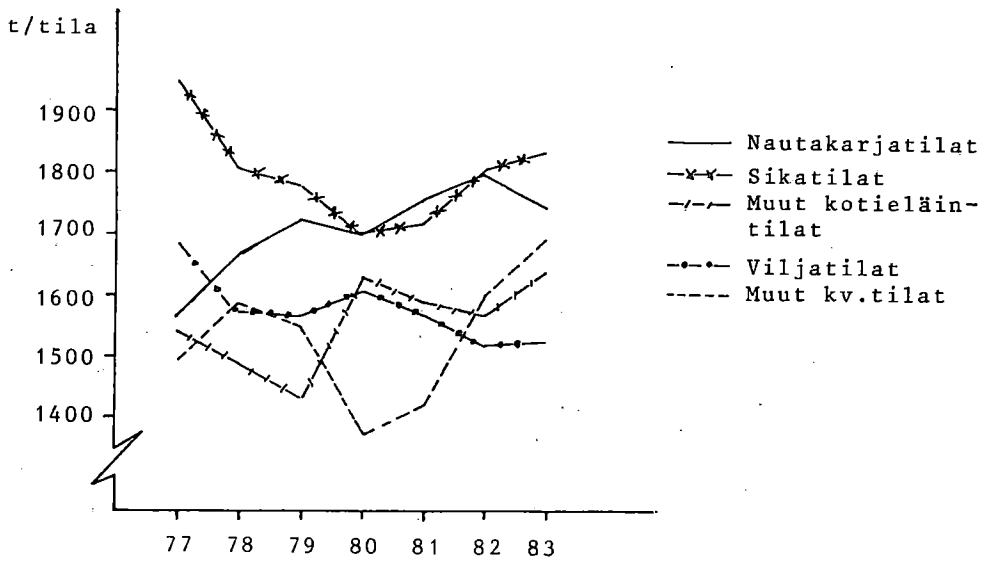
Osa sivuansiotöistä on varsinkin kasvinviljelytiljoilla jonkun viljelijäperheen jäsenen säännöllistä työssäkäymistä tilan ulkopuolella. Sivuansiotöiden määrän vuosittainen vaihtelu ilmentää lähinnä satunnaisluonteisten töiden yleisyyttä. Kun viljatiljoilla maataloustöiden ajoittuessa kasvukauteen työskennellään lähes säännöllisesti palkkatyössä tilan ulkopuolella, nautakarjatiljoilla sivuansiotyössä käyminen riippuu lähinnä sopivista työtilaisuuksista ja on siten enemmän sattumanvaraista. Sivuansiotöihin hakeutumiseen vaikuttaa osaltaan myös tilakoko. Sikatilat ovat keskimääräistä kookkaampia ja niillä varsinaisen maatalouden hoitaminen työllistää paitsi viljelijäperheen usein myös ulkopuolisia palkkatyöntekijöitä.

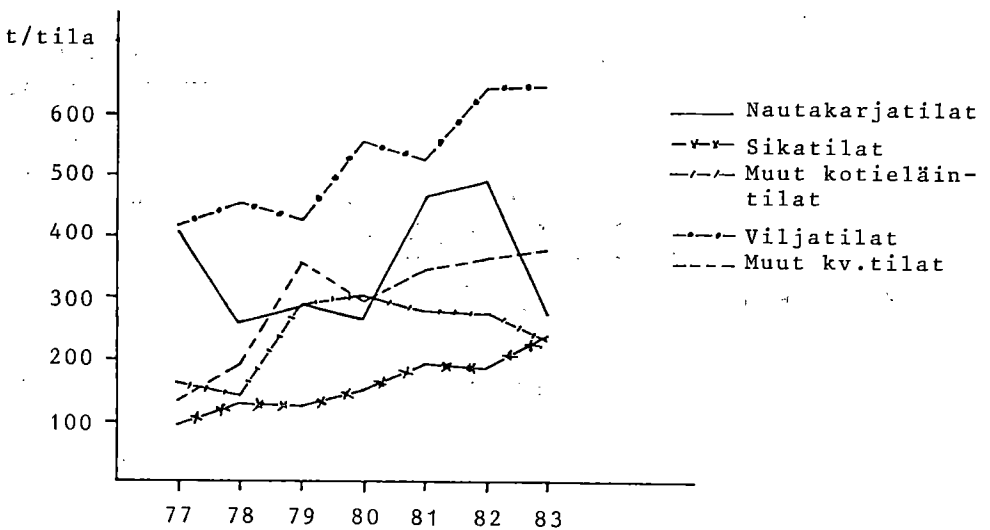
Kuvio 30. Investointityöt Etelä-Suomen kirjainpitotiloilla keskimäärin eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.

Kuvio 31. Metsätaloustyöt Etelä-Suomen kirjainpitotiloilla eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.

Kuvio 32. Yksityistalouden työt Etelä-Suomen kirjanpito-tiloilla eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.

Kuvio 33. Sivutuotantotyöt Etelä-Suomen kirjanpito-tiloilla eri tuotantosuunnissa vuosina 1977-1983.

2.3. Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen kesken

2.3.1. Kokonaistyöpanos

Palkatun työvoiman osuus kokonaistyöpanoksesta kirjanpitotiloilla on vähentynyt vuodesta 1970 lähtien. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos sitävastoin on pysynyt 1970-luvun alkupuoliskon pientä laskua lukuunottamatta lähes ennallaan koko tarkasteltavan jakson ajan. Näin ollen kokonaistyöpanoksen vähentyminen kirjanpitotiloilla on ilmennyt lähinnä palkkatyövoiman vähenemisenä. Kirjanpitotiloilta ei ole erikseen tilastoitu lomittajan, sijaisavun yms. henkilöiden työtunteja, joiden palkkaus on järjestetty kunnan tai muiden ulkopuolisten tahojen toimesta. Näiltä osin työtunnit on otettu huomioon viljelijäperheen työpanokseen kuuluvina. Sitävastoin viljelijän yksityisesti palkkaamien lomittajien yms. avustajien työtunnit tulevat otetuiksi huomioon normaalisti aikapalkkaisen palkkaväen työpanokseen kuuluvina.

Aikapalkkaisen palkkaväen työpanos on vähentynyt 1970-luvun alun 1060 tunnista noin 550 tuntiin/tila. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut noin 5800-6000 t/tila koko tarkasteltavan jakson ajan (kuviot 34a ja b, s.44). Aikapalkkaisen palkkaväen työpanoksen osuus kirjanpitotilojen keskimääräisestä kokonaistyöpanoksesta on vähentynyt 1970-luvun alkupuoliskolla 15.2 %:sta 10.3 %:in ja edelleen 1980-luvulle tultaessa 8.4 %:in. 1980-luvulla se on vaihdellut 8.4 %:sta 8.8 %:in (kuvio 35, s.45). Palkkaväen työpanos on koostunut lähinnä maataloustöistä. Keskimäärin 80-85 % siitä on ollut varsinaisia maataloustöitä. Muiden töiden osuus palkkatyöstä on vähentynyt puoleen 1970-luvun alun määrästä. Palkkatyönä tehdyt maataloustyöt ovat myös vähentyneet, joskin hieman hitaammin.

Aikapalkkaisen palkkaväen osuus kokonaistyöpanoksesta vaihtelee alueittain. Etelä-Suomessa palkkaväen osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut 1970-luvun alussa yli 20 %, mistä se on laskenut

melko tasaisesti noin 10 %:in 1980-luvulla. Sisä-Suomessa palkkaväen osuus on laskenut 1970-luvulla 16.5 %:sta 10.2 %:in ja kääntynyt nousuun 1980-luvulla. Vuonna 1983 palkkaväen osuus on ollut Sisä-Suomessa 13 % kokonaistyöpanoksesta. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa palkkaväen osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut eräitä poikkeusvuosia lukuunottamatta alle 4 %.

2.3.2. Varsinaiset maataloustyöt

2.3.2.1. Alueittain ja tilakoon mukaan

Viljelijäperheen osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut noin 3600-3700 työtuntia koko tarkasteltavan jakson ajan. Aikapalkkaisen palkkaväen työpanos maataloudessa on vähentynyt 800 tunnista 450-480 tuntiin/tila (kuvio 36, s.45). Palkkaväen osuus maataloustöistä keskimäärin kirjanpitotiloilla on laskenut 18.8 %:sta noin 11.0 %:in (kuvio 37, s.46). Etelä-Suomen kirjanpitotiloilla palkatun työvoiman osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut 1970-luvun alussa yli neljännes. 1980-luvulla se on ollut enää noin 13.0 %. Sisä-Suomessa palkkatyövoiman osuus on 1970-luvulla laskenut 19.0 %:sta 13.0 %:in. 1980-luvulla palkkatyön osuus Sisä-Suomessa on ollut noin 16.0 % varsinaisista maataloustöistä. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa palkkatyövoiman osuus maatalouden työpanoksesta on ollut vähäinen, noin 3-5 %, koko tarkasteltavan jakson ajan.

Aikapalkkaisen palkkaväen osuutta varsinaisista maataloustöistä on seuraavassa tarkasteltu tilakokoryhmittäin pääasiassa Etelä-Suomen osalta. Palkkatyön tarve kasvaa tilakoon myötä. Alle 10 ha:n tiloilla palkkatyön osuus maatalouden työpanoksesta on ollut hyvin vähäinen (kuvio 38). 10-20 ha:n tiloilla palkkatyön osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut 1970-luvun alussa yli 10.0 %. 1980-luvulla se on ollut enää pari prosenttia. 20-30 ha:n tiloilla palkkatyövoiman osuus varsinaisista maataloustöistä on vähentynyt vastaavasti 20 %:sta noin 5 %:n tasolle ja 30-50 ha:n tiloilla 35 %:sta 12 %:n tasolle. Yli 50 ha:n tiloilla palkkatyövoiman osuus on ollut 1970-luvun alussa

noin 65 %, mistä se on vähentynyt 1980-luvulle tultaessa vajaa-
seen 40 %:in maatalouden työpanoksesta.

Viljelijäperheen työpanos maataloudessa on vähentynyt ainoas-
taan pienimmissä tilakokoryhmissä. Keskikokoisilla ja sitä suu-
remmilla tiloilla se on pysynyt ennallaan tai lisääntynyt (ku-
vio 39, s.47). Viljelijäperheen työpanos alle 10 ha:n tiloilla
on ollut 1970-luvun alussa noin 3200 t/tila ja 1980-luvulla
2200 t/tila. 10-20 ha:n tiloilla työpanos on vaihdellut 3200
tunnista 3600 tuntiin/tila ja 20-30 ha:n tiloilla pysynyt vä-
häisiä poikkeuksia lukuunottamatta noin 3800 tunnissa/tila koko
tarkasteltavan jakson ajan. 30-50 ha:n tiloilla viljelijä-
perheen työpanos on lisääntynyt 1970-luvun alun 2800 tunnista
3800 tuntiin/tila ja yli 50 ha:n tiloilla vastaavasti 2800
tunnista 3200 tuntiin/tila.

Viljelijäperheen työpanoksen väheneminen pienimmillä tiloilla
on aiheutunut pääasiassa tuotannon muuttumisesta kasvinvilje-
lyvaltaisemmaksi. Sitä vastoin 10-20 ha:n tiloilla tuotanto on
pysynyt suunnilleen yhtä kotieläinvaltaisena koko tarkastel-
tavan jakson ajan. Näillä maatalouden kokonaistyöpanos on las-
kenut tuotannon rationalisoitumisen myötä. Viljelijäperheen
osalta työpanos ei ole vähentynyt samassa suhteessa, sillä suu-
rin osa maatalouden työpanoksen pienenemisestä on ollut palk-
katyön vähenemistä. 20-30 ha:n ja 30-50 ha:n tiloilla mm.
eläinmäärät hehtaaria kohti ovat lisääntyneet ja tuotannon
muuttuminen intensiivisemmäksi on osin peittänyt maatalouden
rationalisoitumisesta aiheutuneen työnmenekin vähenemisen.
Näissä tilakokoryhmissä viljelijäperheen työpanos on lisään-
tynyt lähes palkkatyön vähenemistä vastaavassa määrin. Yli 50
ha:n tilat ovat pääasiassa kasvinviljelytiloja ja niillä varsi-
naisten maataloustöiden kokonaismäärä on vähentynyt 1970-luvun
alussa enemmän kuin muissa tilakokoryhmissä (vrt. kuvio 17, s.
23). Palkkatyön vähenemistä on voitu korvata viljelijäperheen
työpanoksen lisäämisellä ainoastaan osittain. Suurin osa palk-
katyövoiman vähenemisestä on korvattu työtä säästävillä pelto-
viljelyn rationalisoimistoimenpiteillä.

Sisä-Suomessa palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut 1970-luvun alussa keskimäärin pienempi kuin Etelä-Suomessa, mutta toisaalta se on vähentynyt hitaammin kuin etelässä. 1980-luvulla palkkatyövoiman osuus maataloustöistä on ollut Sisä-Suomessa suurempi kuin Etelä-Suomessa. Alle 20 ha:n tiloilla kehitys on ollut palkkatyövoiman osalta Sisä-Suomessa hyvin samanlainen kuin Etelä-Suomessa (kuvio 40, s.47). 20-30 ha:n tiloilla Sisä-Suomessa palkkatyövoiman osuus on laskenut 1980-luvulla 12-15 %:n tasolle varsinaisista maataloustöistä. Yli 30 ha:n tiloilla palkkatyövoiman osuus on alkanut 1980-luvulla lisääntyä. Palkkatyön osuuden lisääntyminen keskikokoisilla ja sitä suuremmilla tiloilla Sisä-Suomessa voi olla osaltaan seurausta myös viljelijöiden omien lomitusjärjestelmien yleistymisestä lypsykarjatiljoilla.

2.3.2.2. Eri tuotantosuunnissa

Palkkaväen työpanos on tasoittanut viljelijäperheen työpanosta eniten suurimmissa tilakokoryhmissä ja työvaltaisimmissa tuotantosuunnissa. Viljelijäperheen tekemien varsinaisten maataloustöiden määrä vuosina 1977-1983 on ollut 20-30 ha:n ja yli 30 ha:n nautakarjatiljoilla Etelä-Suomessa noin 4500-5000 t/tila (kuvio 41a, s.48). Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä yli 30 ha:n nautakarjatiljoilla on ollut vuonna 1977 noin 30 %, mistä se on laskenut noin 15 %:in 1980-luvulla. 20-30 ha:n tiloilla palkkatyövoiman osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut vastaavasti 5-12 % (kuvio 41b). 10-20 ha:n ja sitä pienemmillä nautakarjatiljoilla maataloustöistä on selvitty melkein kokonaan viljelijäperheen omalla työpanoksella.

Viljelijäperheen työpanos on ollut sikatiloilla eri tilakokoryhmissä keskimäärin 3500-4500 t/tila. Varsinaisten maataloustöiden kokonaismäärä on vähentynyt suurimmilla sikatiloilla, mutta viljelijäperheen osalta työpanos on pysynyt vähintäänkin samana koko tarkasteltavan jakson ajan (kuvio 42a, s.49). Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä

yli 30 ha:n tiloilla on laskenut runsaasta 30 %:ista 15 %:in. Pienimmillä sikatiloilla se on ollut muutamia poikkeusvuosia lukuunottamatta alle 5 % (kuvio 42b). Viljelijäperheen työpanos yli 30 ha:n tiloilla on suuremman palkkatyövoiman osuuden takia jäänyt hieman pienemmäksi kuin 20-30 ha:n tiloilla. Sikataloudessa työnmenekki riippuu paljon tuotantotekniikasta ja samalla työmäärällä on voitu hoitaa hyvin eri kokoisia yrityksiä.

Muilla kotieläintiloilla tuotannon rakenne ja työnmenekki ovat eri tilakokoryhmissä erilaisia. Alle 20 ha:n tiloilla viljelijäperhe vastaa kokonaan varsinaisista maataloustöistä. Yli 20 ha:n tiloilla palkkatyövoiman osuus on ollut runsaat 20-30 % varsinaisista maataloustöistä. Viljelijäperheen työpanos alle 20 ha:n tiloilla on ollut 2400-3000 t/tila ja yli 20 ha:n tiloilla vastaavasti 3900-4400 t/tila (kuvio 43, s.50).

Viljelijäperheen maatalouden työpanos alle 20 ha:n viljatiloilta on ollut joitakin poikkeusvuosia lukuunottamatta 1200 t/tila, 20-30 ha:n tiloilla 1500 t/tila ja yli 30 ha:n tiloilla noin 2000 t/tila (kuvio 44). Viljantuotannossa varsinaisten maataloustöiden kokonaismäärä jää suurimmillakin tiloilla kotieläintiloihin verrattuna melko pieneksi. Koska kasvinviljelytiloilla työt ajoittuvat pääasiassa noin puolen vuoden ajalle kasvukauteen, osa niistä on jouduttu teettämään palkkatyövoimalla. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä yli 30 ha:n viljatiloilta on laskenut 1970-luvun lopun runsaasta 30 %:sta noin 23 %:in 1980-luvulla. 20-30 ha:n viljatiloilta palkkaväen työpanos on ollut enää vähäistä ja melko satunnaista. Alle 20 ha:n viljatiloilta viljelijäperhe on suoriutunut maatalouden töistä ilman palkkatyövoimaa.

Muilla kasvinviljelytiloilla maatalouden työpanos on ollut alle 20 ha:n ja 20-30 ha:n tilakokoryhmissä ajoittain sama. Viljelijäperheen työpanos pienimmillä tiloilla on vaihdellut vuosittain 1500 tunnista 2300 tuntiin/tila. 20-30 ha:n tiloilla se on ollut vastaavasti 2100-2600 t/tila. Palkkaväen osuus maataloustöistä on ollut molemmissa tilakokoryhmissä alle 10 %. Yli

30 ha:n tiloilla viljelijäperheen työpanos on ollut 2500-3200 t/tila (kuvio 45, s.50). Palkkaväen osuus varsinaisista maataloustöistä yli 30 ha:n tiloilla on ollut vuonna 1977 noin 55 %, josta se on 1980-luvulla laskenut alle 40 %:in. Monipuolisessa kasvituotannossa palkkatyövoimalla on suurimmilla tiloilla edelleen keskeinen merkitys.

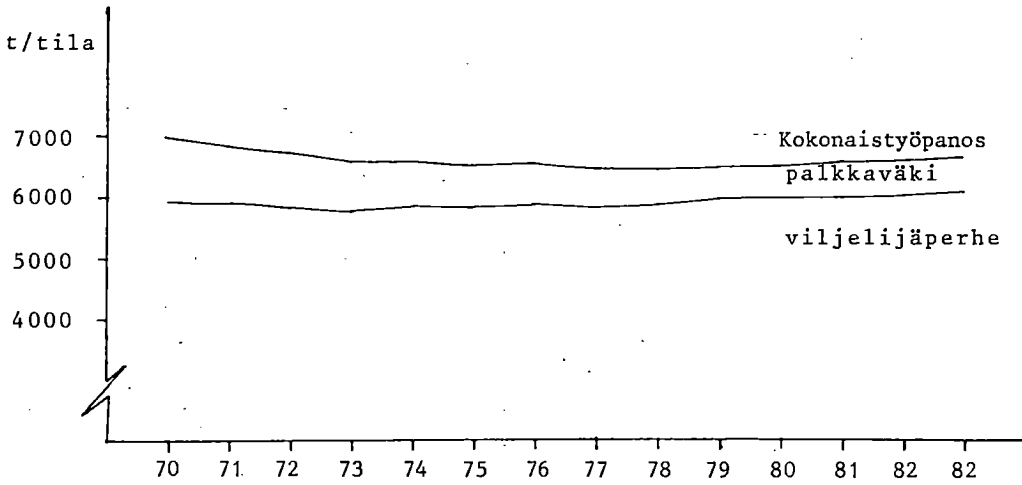
2.3.3. Muut työt

Aikapalkkaisen palkkaväen osuus investointitöistä (ml. asuinrakennuksista johtuvat työt) on ollut vuosina 1970-1983 10-30 % eli noin 20-40 t/tila. Viljelijäperheen osuudeksi investointitöistä jää tällöin 120-170 t/tila. Viljelijäperheen työn osuus on ollut nautakarjatiloiilla noin 90 % ja sika- ja viljatiloiilla noin 85 %. Muilla kotieläin- ja kasvinviljelytiloilla viljelijäperheen osuus on ollut noin 75 % investointitöistä. Investointikohteet ovat erilaisia ja vaihtelevat vuosittain eri tuotantosuunnissa ja tilakokoryhmissä. Osa investointitöistä on vaativia erikoistöitä, jotka teetetään urakkatyönä ulkopuolisella työvoimalla. Toisaalta maataloustöiden kausiluontoisuus osaltaan rajoittaa viljelijän mahdollisuuksia osallistua usein niinikään kesäaikaan ajoittuviin uudisrakennus-, peruskorjaus- ja salaojitustöihin.

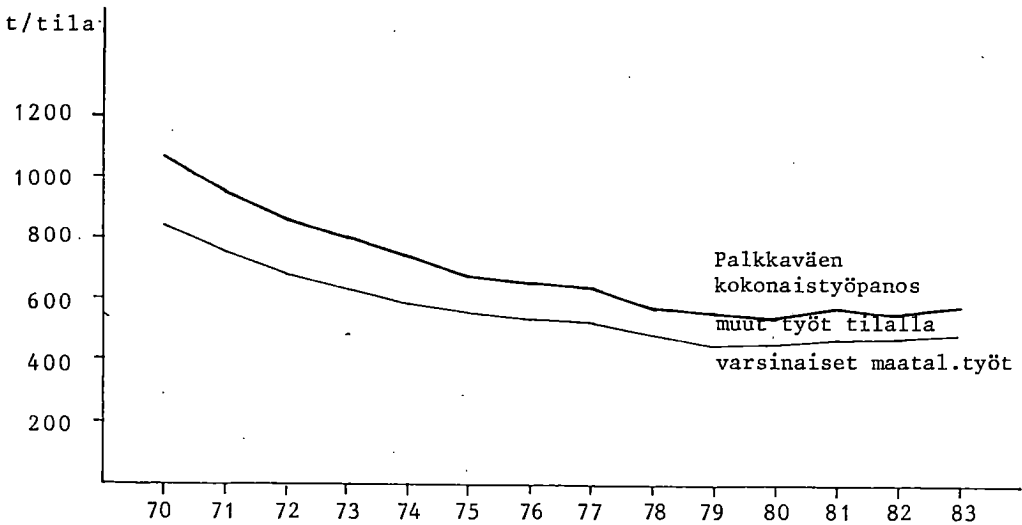
Metsän hoitoon ja puutavaran hankintaan liittyvistä töistä viljelijäperheen osuus on ollut keskimäärin 120-160 t (80-85 %) ja aikapalkkaisen palkkaväen osuus 20-40 t/tila. Metsätaloustöiden määrä ja niiden jakautuminen viljelijäperheen ja pääasiassa maataloutta varten palkattujen henkilöiden kanssa on vaihdellut vuosittain eri tilaryhmissä. Nautakarjatiloiilla metsätaloustöitä on tehty vähemmän kuin muissa tuotantosuunnissa (vrt. kuvio 31, s.35), joten palkkatyön osuus niistä on jäänyt varsin vähäiseksi. Kasvinviljelytiloilla metsätaloustöitä on teetetty palkkaväellä keskimääräistä enemmän 30-35 ilmeisesti % maataloutta varten palkatun vakituisen työvoiman työllistämiseksi talviaikana.

Tilalla voi olla maa- ja metsätalouden ohella myös muuta tuotantotoimintaa (turkistarhaus yms.), missä työskentelee viljelijäperheen lisäksi palkkaväkeä. Toisaalta tilan palkkaväki on voinut tehdä nk. vaihtotyönä töitä naapuritiloilla. Työtunnit kuuluvat tällöin pääasiassa sivuansiotalouden piiriin. Palkkaväen osuus sivuansiotöistä on keskimäärin varsin vähäinen. Kotieläintiloilla palkkaväkeä on tarvittu sivuansiotaloudessa ainoastaan muutamia tunteja vuodessa. Myös kasvinviljelytiloilla palkkaväen osuus sivuansiotalouden töistä on ollut vähäistä (alle 30 t/tila) ja satunnaista.

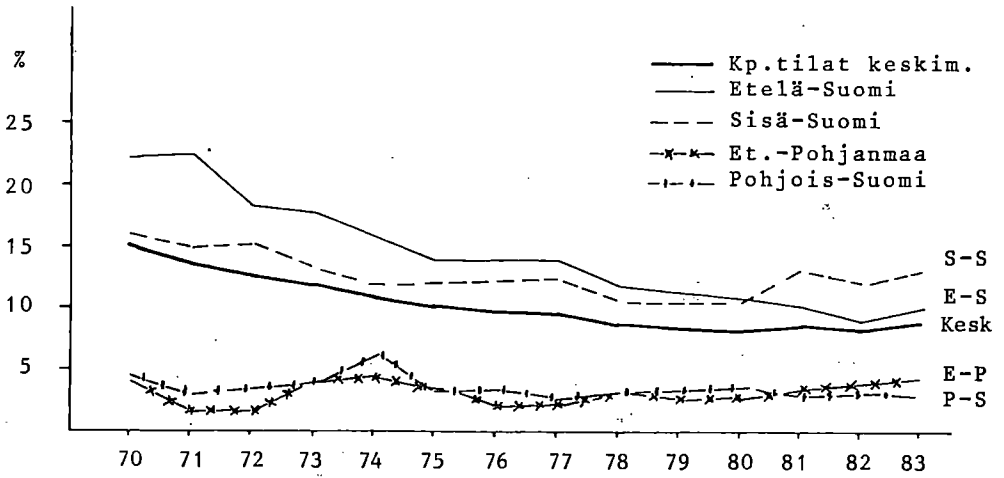
Aikapalkkaisen palkkaväen työpanos viljelijäperheen yksityistaloudessa on ollut vuonna 1970 115 t/tila, mistä se on laskenut tasaisesti noin 30 tuntiin/tila. Palkkaväen osuus yksityistalouden töistä on ollut keskimäärin vähäinen; vuonna 1970 6.2 % ja 1980-luvulla vajaa 2 %. Palkkaväen viljelijäperheen yksityistaloudessa tekemien työtuntien määrä eri tuotantosuuntia harjoittavilla tiloilla on vaihdellut vuosittain suunnilleen samoissa rajoissa. Vuosina 1977-1983 se on jäänyt kaikissa tuotantosuunnissa alle 100 työtuntiin/tila. Viljelijäperhe on vastannut yksityistaloutensa töistä keskimäärin 95-98 %:sesti eri tuotantosuunnissa.

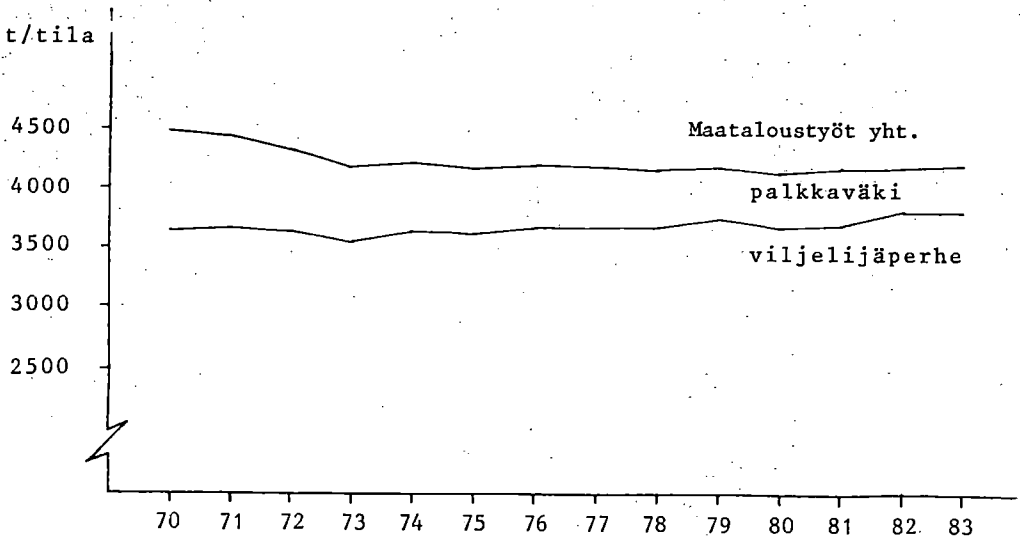
Kuvio 34a. Viljelijäperheen ja palkkaväen kokonaistyöpanos kirjanpitotiloilla vuosina 1970-1983.

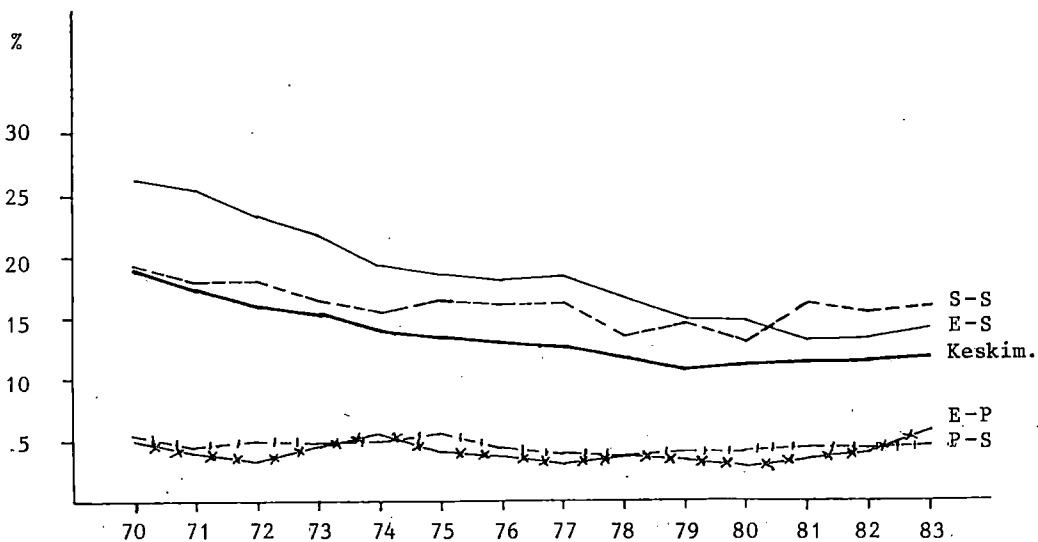
Kuvio 34b. Aikapalkkaisen palkkaväen kokonaistyöpanos keskimäärin kirjanpitotiloilla vuosina 1970-1983.

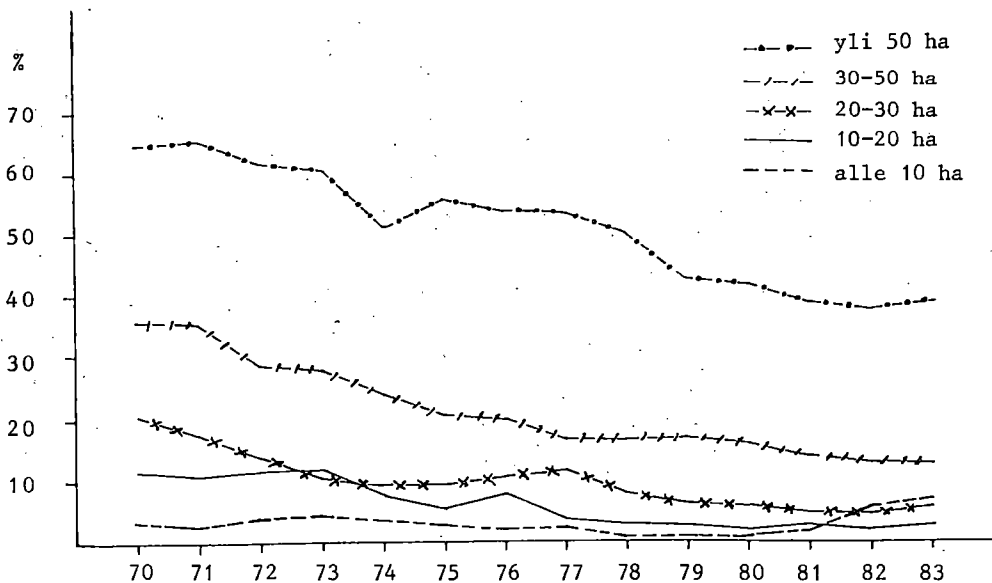
Kuvio 35. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) kirjanpito-tilojen kokonaistyöpanoksesta maan eri osissa vuosina 1970-1983.

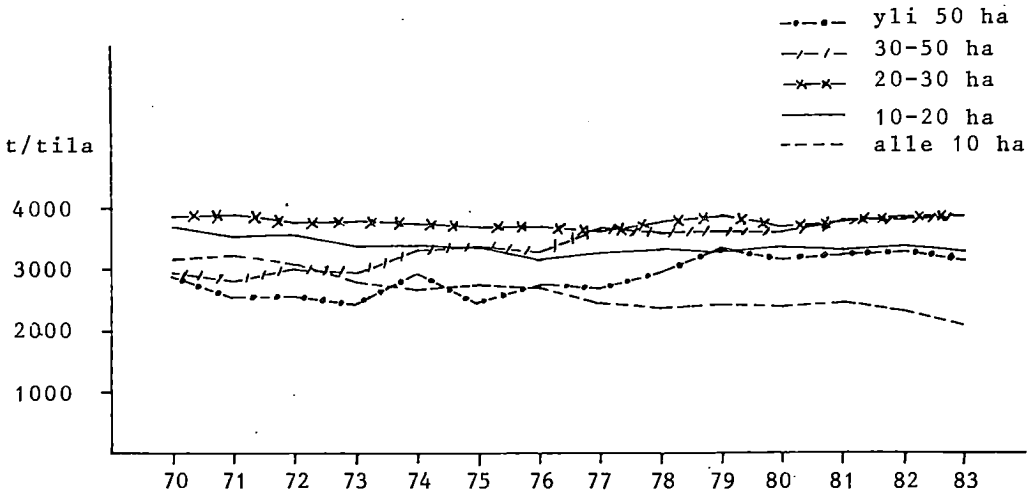
Kuvio 36. Viljelijäperheen ja palkkaväen varsinaiset maataloustyöt keskimäärin kirjanpitotiloilla vuosina 1970-1983.

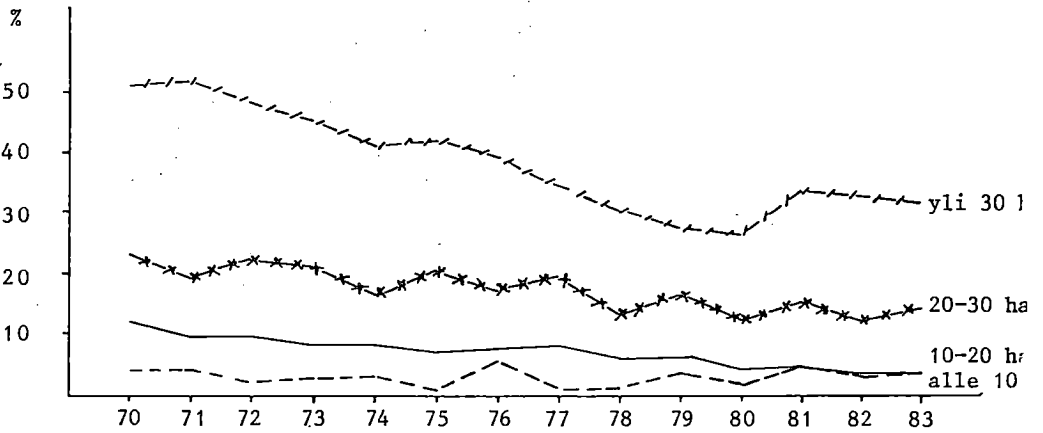
Kuvio 37. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) varsinaisista maataloustöistä kirjanpitotiloilla maan eri osissa vuosina 1970-1983.

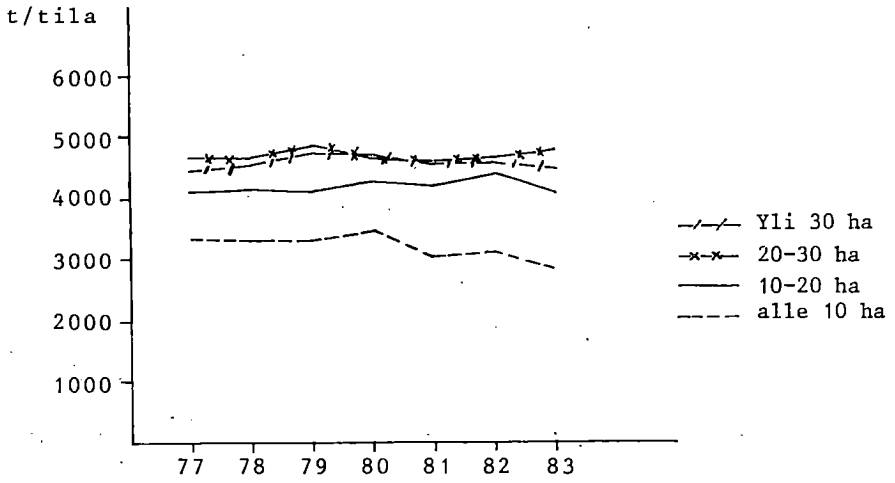
Kuvio 38. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) varsinaisista maataloustöistä tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1970-1983.

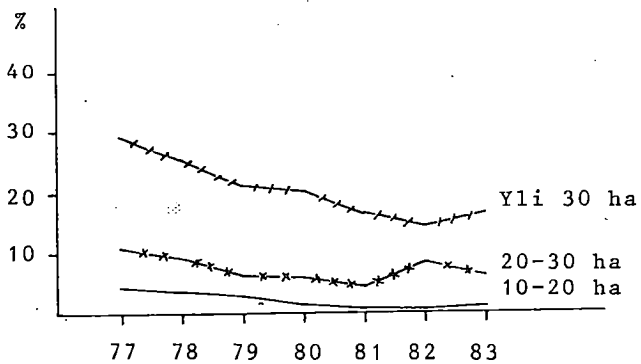
Kuvio 39. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin Etelä-Suomessa vuosina 1970-1983.

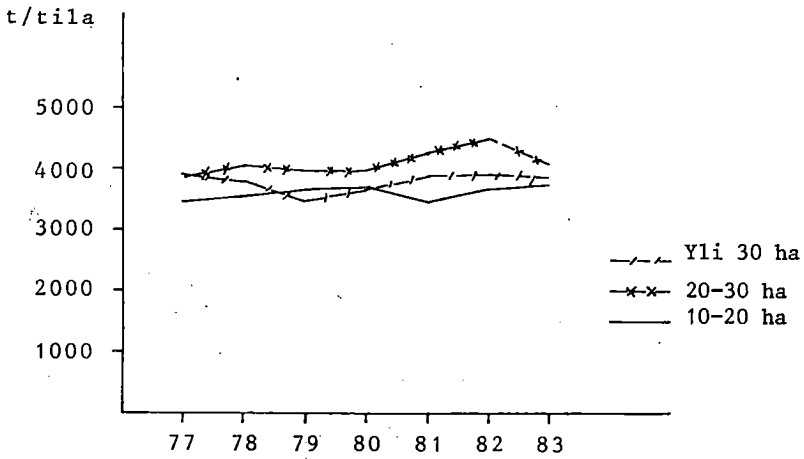
Kuvio 40. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) varsinaisista maataloustöistä tilakokoryhmittäin Sisä-Suomessa vuosina 1970-1983.

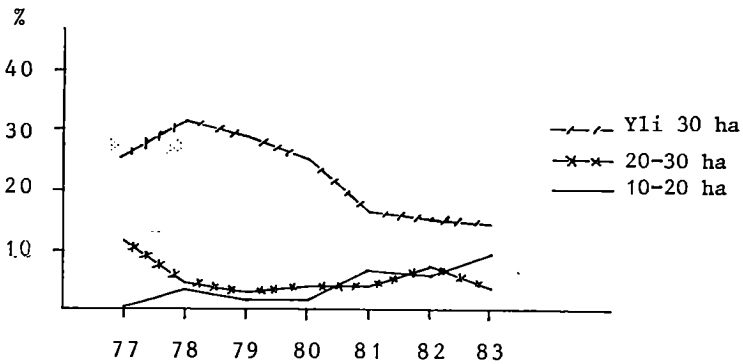
Kuvio 41a. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt nautakarjatiljoilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

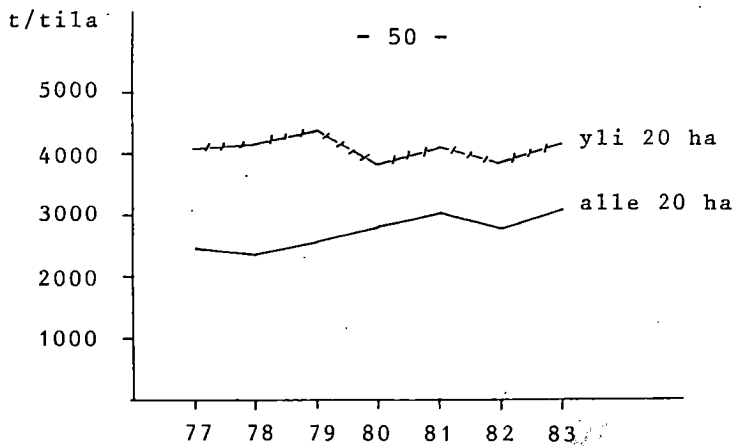
Kuvio 41b. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) varsinaisista maataloustöistä nautakarjatiljoilla vuosina 1977-1983.

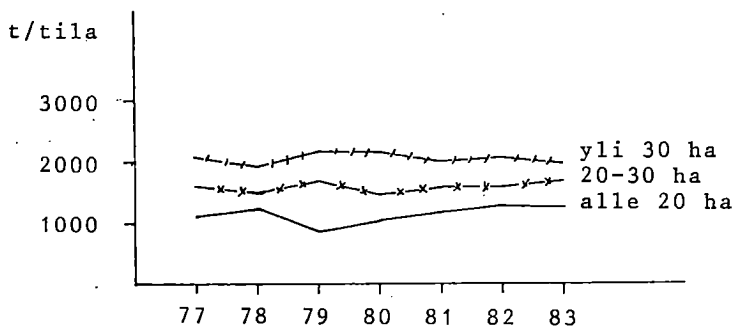
Kuvio 42a. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt sikatiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

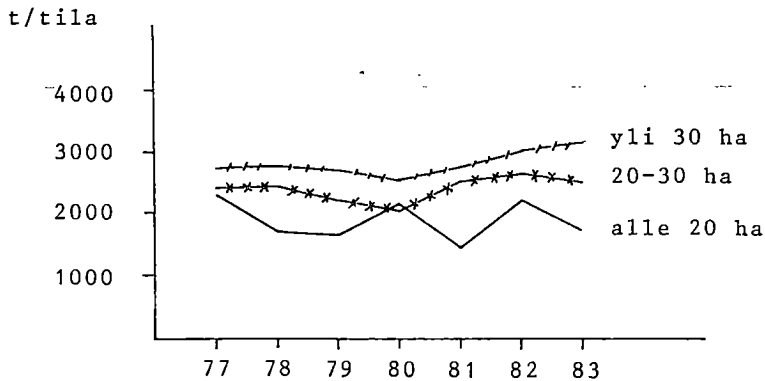
Kuvio 42b. Aikapalkkaisen palkkaväen osuus (%) varsinaisista maataloustöistä sikatiloilla vuosina 1977-1983.

Kuvio 43. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt muilla kotieläintiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

Kuvio 44. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt viljatiljoilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

Kuvio 45. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt muilla kasvinviljelytiloilla Etelä-Suomessa vuosina 1977-1983.

3. VILJELIJÄPERHEEN TYÖPANOKSEN KAUSIVAIHTELU ETELÄ-SUOMEN KIRJANPITOTILOILLA

3.1. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos työlajeittain eri tuotantosuunnissa

Työpanoksen kausivaihtelua on tarkasteltu seuraavassa ainoastaan viljelijäperheen osalta. Työpanoksen jakautumista on selvitetty kuukausittain kirjanpitotilojen työkirjoista laadittujen nk. vuosiyhteenvedojen perusteella. Selvitys koskee vuoden 1981 tuloksia Etelä-Suomen alueella. Työpanoksen kausivaihtelua ei ole saatu selvitettyksi aivan kaikilta Etelä-Suomen kirjanpitotiloilta, joten keskimääräiset tulokset tältä osin voivat poiketa hieman edellä esitetyistä. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu on selvitetty työlajeittain eri tuotantosuunnissa ja tilakokoryhmissä. Lisäksi tutkimuksessa on tarkasteltu varsinaisten maataloustöiden ja muiden töiden jakautumista viljelijäperheen sisällä. Työpanos on voitu laskea henkilöä kohti ainoastaan viljelijän osalta. Muita miehiä, naisia ja lapsia koskevaa työpanosta on voitu tarkastella vain tilaa kohti laskettuna. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu on esitetty työlajeittain eri tuotantosuunnissa ja tilakokoryhmissä myös liitteissä 3-7.

3.1.1. Nautakarjatilat

Viljelijäperheen työpanos keskimäärin nautakarjatililla on ollut enimmillään touko-, heinä- ja syyskuussa, jolloin kokonaistyöpanos on ollut 620 - 640 tuntia tilaa kohti kuukaudessa. Vähimmillään viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut talvikuu-kausina noin 500 t/tila (kuvio 46a, s.59). Todettakoon, että helmikuun työpanosluvut ovat tässä keskimääräistä pienempiä, sillä vuonna 1981 helmikuussa on ollut vain 28 päivää. Työpanoksen kausivaihtelu on voitu selvittää yhteensä 210 nautakarjatilalta, joiden peltoala on keskimäärin noin 26.5 ha.

Työpanoksen kausivaihtelu aiheutuu pääasiassa kasvinviljelytöiden ajoittumisesta vajaan puolen vuoden jaksolle toukokuusta

syyskuuhun. Kokonaistyöpanosta on pyritty tasoittamaan ajoittamalla mm. metsätaloustöitä ja sivuansiotöitä enemmän talvikuu-kausille. Toisaalta nautakarjatiloiilla on ollut kotieläintöitä laidunkautena hieman vähemmän kuin sisäruokintakautena. Yksityistalouden töitä on ollut melko tasaisesti läpi vuoden.

Pienimpää tilakokoryhmää lukuunottamatta kotieläintöiden määrä on viljelijäperheen osalta ollut lähes sama eri tilakokoryhmissä. Alle 10 ha:n nautakarjatiloiilla kotieläintöitä on ollut vähiten laidunkautena, noin 160 t/kk, ja eniten sisäruokintakaudella maaliskuussa, 190 t/kk (kuvio 46b, s.59). 10-50 ha:n tiloilla kotieläintöiden määrä on ollut laidunkautena noin 230 t/kk ja sisäruokintakautena kevättalvella 250-260 t/kk (kuviot 46c-e, ss.59-60). Yli 50 ha:n tiloilla viljelijäperheen työpanos kotieläintöissä on vaihdellut 220 tunnista 280 tuntiin/kk (kuvio 46f). Kuten edellä on voitu todeta, palkkatyövoimalla on ollut suurimmilla nautakarjatiloiilla keskeinen merkitys viljelijäperheen työpanosta tasoittavana tekijänä.

Viljelijäperheellä on ollut nautakarjatilojen kasvinviljelytöissä selvästi kolme erillistä työhuippua, jotka ovat olleet toukokuussa alle 10 ha:n tiloilla 60 t/kk ja yli 50 ha:n tiloilla 240 t/kk, heinäkuussa pienillä tiloilla 130 t/kk ja suurimmilla tiloilla 180 t/kk ja syyskuussa vastaavasti 90-290 t/kk (kuviot 46b-f). Heinäkuun työhuippu on ollut suurin 30-50 ha:n tiloilla, 190 t. Toukokuun työhuippu kuvaa viljelijäperheen työpanosta kylvöaikana. Vuonna 1981 toukokuu on ollut normaalia kuivempi, joten kylvötyöt on voitu saattaa etelässä loppuun toukokuun aikana. Kesäkuu on ollut Etelä-Suomessa noin 2-3 kertaa normaalia sateisempää ja normaalisti kesäkuun puolella aloitettava kuivaheinäsadon korjuu on ilmeisesti useilla tiloilla siirtynyt kokonaan heinäkuun puolelle. Kuivaheinäsadon korjuun lisäksi myös toisen säilörehun niitto on ajoittunut osaksi heinäkuun puolelle. Näin ollen viljelijäperheen heinäkuun työhuippu Etelä-Suomen nautakarjatiloiilla on voinut muodostua vuonna 1981 jossain määrin normaalia suuremmaksi.

Syyskuun työhuippu koostuu pääasiassa kolmannen säilörehusadon korjuusta, puinneista ja osin myös syksyn kylvöihin ja muokkaukseen liittyvistä töistä. Juurikasvien nosto ja syysmuokkaukset ovat jatkuneet lokakuun puolella normaalia märemmissä olosuhteissa. Vaikka vuosi 1981 on ollut tuotanto-olosuhteiltaan keskimääräistä vaikeampi, sillä ei näytä olleen vaikutusta maataloustöiden kokonaismäärään Etelä-Suomen nautakarjatiloiilla (vrt. kuvio 41, s.48).

Muiden maataloustöiden määrä on vaihdellut alle 50 ha:n nautakarjatiloiilla pääasiassa 40 tunnista 60 tuntiin/kk ja yli 50 ha:n tiloilla 60-80 t/kk. Muita maataloustöitä on tehty kasvinviljelyn työhuippuja lukuunottamatta melko tasaisesti läpi vuoden. Kotieläintyöt, kasvinviljelytyöt ja muut maataloustyöt yhteenlukien varsinaisten maataloustöiden osalta viljelijäperheen työpanos nautakarjatiloiilla eri tilakoryhmissä on ollut enimmillään (290-560 t/kk) touko-, heinä- ja syyskuussa ja vähimmillään (230-360 t/kk) talviaikaan (kuvio 46g, s.61). Kahdeksantuntista työpäivää ja viisipäiväistä työviikkoa sovellettaessa viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt nautakarjatiloiilla ovat vastanneet eri tilakoryhmissä enimmillään noin 1.5-2.8 henkilön ja talvikuukausien aikana vähimmillään 1.1-1.8 henkilön laskennallista työpanosta tilalla.

Investointi-, metsätalous- ja sivuansiotöitä yhteensä on ollut keskimäärin 30-50 t/kk. Investointityöt ajoittuvat lähinnä kesä- ja syysaikaan. Metsätalous- ja sivuansiotöitä on tehty pääasiassa talviaikana. Alle 10 ha:n tiloilla on ollut sivuansiotöitä tasaisesti 30-40 t/kk. Suuremmilla tiloilla ne ovat olleet enemmän satunnaisia. Metsätalouden töitä on tehty 10-50 ha:n tiloilla talvikuukausina 20-40 t/kk. Suurimmilla tiloilla metsätaloustyöt kuten myös sivuansiotyöt ovat jääneet viljelijäperheen osalta varsin vähäisiksi (kuviot 46a-f).

Yksityistalouden töitä on ollut nautakarjatiloiilla tilakoosta riippumatta vähiten helmikuussa, keskimäärin 130 t/kk, ja sitten joulukuussa, keskimäärin 150 t/kk. Alle 30 ha:n tiloilla yksityistalouden töitä on tehty 120-140 t/kk, 30-50 ha:n ti-

loilla 140-160 t/kk ja yli 50 ha:n tiloilla 150-170 t/kk (kuvat 46a-f). Työpanoksen kausivaihtelusta nautakarjatilajoilla on esitetty tietoja myös liitteen 3 taulukoissa 1-6.

Edellä esitettyä laskennallista työaikaa soveltaen (200 t/kk/-henkilö) viljelijäperheen kokonaistyöpanos nautakarjatilajoilla on edellyttänyt vähimmillään 1.9-2.5 henkilön ja enimmillään 2.3-3.7 henkilön työpanosta tilalla. Tilakoko on vaikuttanut työnmenekkiin lähinnä varsinaisten maataloustöiden osalta.

3.1.2. Sikatilat

Kasvinviljelyn työhuiput sikatiloilla ajoittuvat touko- ja syyskuuhun. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut tällöin keskimäärin noin 590-600 t/kk (kuvio 47a, s.61). Vähimmillään työpanos on ollut talvella, jolloin viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut keskimäärin noin 450 t/kk. Varsinaisia maataloustöitä on sikatiloilla ollut enimmillään keskimäärin 430 t/kk ja vähimmillään 240 t/kk. Kotieläintöiden määrä on ollut melko tasaisesti 170-190 t/kk läpi vuoden. Työpanoksen kausivaihtelu on voitu selvittää yhteensä 75 sikatilalta Etelä-Suomessa, joiden keskikoko on ollut noin 32.0 ha.

Viljelijäperheen osalta kotieläintöiden määrä on ollut sikatiloilla eri tilakokoryhmissä lähes sama, 160-220 t/kk. Kotieläintöitä on tehty vähiten yleensä syyskuussa ja eniten talvikuukausina. Kasvinviljelytöitä on ollut sikatiloista pienimmässä 10-20 ha:n tilakokoryhmässä enimmillään toukokuussa 130 t ja muissa tilakokoryhmissä noin 220 t (kuvat 47b-e, ss.61-62). Suurimmilla tiloilla kasvinviljelytöiden huippu on ollut syyskuussa, noin 240 t/kk. Muita maataloustöitä on tehty vähiten kasvinviljelyn työhuippujen aikoina, tilakoosta riippuen 40-60 t/kk ja eniten, 50-90 t/kk, kesä-heinäkuussa ja talvikuukausina. Varsinaisten maataloustöiden määrä eri tilakokoryhmissä on ollut vähimmillään noin 250 t/kk ja työhuippuina 360-480 t/kk (kuvio 47f, s.63). Viljelijäperheen työpanos maataloudessa vastaa siten sikatiloilla vähimmillään 1.3 laskennallisen henkilön työpanosta ja enimmillään 1.8-2.4 henkilön työpanosta.

Investointitöitä on sikatiloilla tehty vuonna 1981 poikkeuksellisen paljon (vrt. kuvio 30, s.35). Niitä on tehty pääasiassa kesäaikana. Varsinkin suurimmilla tiloilla investointityöt ovat lisänneet merkittävästi viljelijäperheen työpanosta kesäkuukausina (kuviot 47c-e, s.62). Metsätaloustöitä on tehty pääasiassa talvikuukausina, eniten (25-30 t/kk) 30-50 ha:n tiloilla. 10-20 ha:n tiloilla on tehty sivuansiotöitä 30-40 t/kk. Muissa tilakokoryhmissä sivuansiotyöt ovat olleet satunnaisluonteisia. Yksityistalouden töiden määrä on ollut vähimmillään kevättalvella, noin 130 t/kk, ja enimmillään joulukuussa 130-190 t/kk. Sikatilojen kokonaistyöpanos (liite 4) vastaa tilakoosta riippuen vähimmillään 2.0-2.2 laskennallisen henkilön ja enimmillään 2.7-3.3 henkilön työpanosta.

3.1.3. Muut kotieläintilat

Monipuolista kotieläintuotantoa harjoittavilla muilla kotieläintiloilla viljelijäperheen työpanoksen kausivaihtelu on ollut pienimmissä tilakokoryhmissä lähinnä samantyyppinen kuin nautakarjatiloiilla ja suurimmissa tilakokoryhmissä taas enemmän sikatiloille luonteenomainen (kuviot 48a-d, ss.63-64). Kotieläintöiden määrä on ollut alle 20 ha:n tiloilla keskimäärin 130-170 t/kk ja yli 20 ha:n tiloilla 160-220 t/kk. Kasvinviljelytöitä on ollut alle 20 ha:n tiloilla eniten touko-, heinä- ja syyskuussa, 110-130 t/kk. 20-30 ha:n tiloilla kasvinviljelytöitä on ollut kesäaikana vastaavasti 140-250 t/kk. Yli 30 ha:n tiloilla vastaavat työhuiput ovat olleet 290 t toukuussa, 180-200 t/kk heinä-, elokuussa ja peräti 320 t syyskuussa. Muita maataloustöitä on ollut 40-70 t/kk. Työpanoksen kausivaihtelun tarkastelussa on ollut muita kotieläintiloja mukana yhteensä 40 tilaa, joiden keskikoko on ollut 27.6 ha.

Varsinaisia maataloustöitä monipuolisen kotieläintuotannon tiloilla eri tilakokoryhmissä on ollut vähimmillään 210-260 t/kk talvikuukausina ja enimmillään 310-500 t/kk touko- ja syyskuussa (kuvio 48e, s.64). 200 tunnin työpanoskriteeriä soveltaen varsinaiset maataloustyöt eri tilakokoryhmissä vastaavat vähintään 1.1-1.4 laskennallisen henkilön ja enintään

1.6-2.5 henkilön työpanosta. Investointitöitä on alle 20 ha:n tiloilla ollut satunnaisesti normaalia enemmän. Yli 20 ha:n tiloilla niiden määrä on vaihdellut muutamasta tunnista 40 tuntiin/kk. Metsätaloustöitä on tehty enimmillään 20-30 t/kk talvikuukausina.

Sivuansiotöiden määrä on ollut alle 20 ha:n ja 20-30 ha:n tilakokoryhmissä melko tasaisesti 20-40 t/kk. Yli 30 ha:n tiloilla sivuansiotyöt ovat olleet enemmän satunnaisia. Yksityistalouden töiden määrä on ollut vähimmillään kevättalvella, 90-130 t/kk, ja enimmillään joulukuussa 140-160 t/kk. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut eri tilakokoryhmissä vähimmillään helmikuussa, 380-420 t/kk. Enimmillään kokonaistyöpanos on ollut alle 20 ha:n tiloilla touko-, heinä- ja syyskuussa 510-520 t/kk ja suuremmilla tiloilla touko- ja syyskuussa 550-700 t/kk (liite 5). Kokonaistyöpanosta vastaava laskennallinen työllisten määrä on näin ollen vähimmillään 1.9-2.1 henkilöä ja enimmillään 2.6 henkilöä.

3.1.4. Viljatilat

Viljatiloja on ollut työpanoksen kausivaihtelua koskevassa tarkastelussa yhteensä 96 tilaa. Näiden käytössä oleva peltoala on ollut keskimäärin 39.6 ha. Maatalouden työmenekki on viljatiloilla muodostunut pääasiassa kasvinviljelytöistä. Kotieläintöitä on ollut eri tilakokoryhmissä vain noin 10-30 t/kk. Kasvinviljelytöiden osalta viljatiloilla on selvästi kaksi suunnilleen yhtä suurta työhuippua, touko- ja syyskuussa. Kasvinviljelytöiden määrä on ollut pienimmässä 10-20 ha:n tilakokoryhmissä enimmillään 150 t/kk ja suurimmassa yli 50 ha:n tilakokoryhmissä 270 t/kk (kuviot 49a-e, ss.65-66). Muita maataloustöitä on tehty eniten keskikesällä ja talvikuukausina, jolloin niiden määrä eri tilakokoryhmissä on ollut 50-80 t/kk. Varsinaisia maataloustöitä on ollut viljatiloilla eri tilakokoryhmissä vähiten talvikuukausina, 50-120 t/kk ja eniten touko- ja syyskuussa 190-340 t/kk (kuvio 49f, s.66.) Varsinaiset maataloustyöt viljatiloilla ovat vastanneet talviaikaan 1/4-1/3

laskennallisen henkilön työpanoksesta. Työhuippuina laskennallinen työllisten henkilöiden luku on ollut vastaavasti 0.9-1.7.

Investointitöitä on viljatiljoilla melko vähän ja ne ajoittuvat pääasiassa kesäaikaan. Metsätaloustöitä on tehty eniten 20-50 ha:n tiloilla, noin 40 t/kk talvella. Sivuansiotöillä on ollut 10-20 ha:n ja 20-30 ha:n viljatiljoilla keskeinen merkitys. Pienemmässä tilakokoryhmässä niitä on ollut heinäkuuta lukuunottamatta 70-90 t/kk ja suuremmissa 50-70 t/kk. Yli 30 ha:n viljatiljoilla sivuansiotöitä on tehty vähemmän ja pääosin talvikuu-kausina. Yksityistalouden töiden määrä viljatiljoilla on ollut 100-160 t/kk. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut vähimmillään alkuvuodesta 240-290 t/kk ja enimmillään 360-510 t/kk kevätkylvöjen ja sadonkorjuun aikoina (liite 6). Kokonaistyöpanos vastaa tällöin vähintään 1.2-1.5 laskennallisen henkilön ja enintään 1.9-2.6 henkilön työpanosta eri tilakokoryhmissä.

3.1.5. Muut kasvinviljelytilat

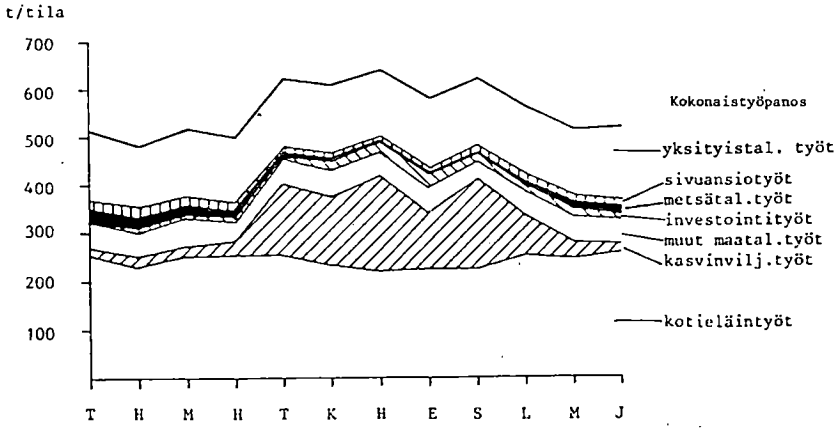
Monipuolista kasvituotantoa harjoittavilla tiloilla kasvinviljelytöiden määrä riippuu tuotannon rakenteesta ja viljeltävistä kasveista. Näitä nk. muita kasvinviljelytiloja on ollut mukana kausivaihtelun tarkastelussa 50 tilaa, joiden peltoala on ollut keskimäärin 32.0 ha. Alle 20 ha:n tiloilla kasvinviljelytöitä on ollut varsin tasaisesti toukokuusta lokakuuhun 110-140 t/kk (kuvio 50b, s.67). Näillä tuotetaan sokerijuurikasta, perunaa ja muita juurikasveja. Tilakokoryhmään kuuluu myös muutamia mansikanviljelijöitä, jotka osaltaan korottavat tilakokoryhmän keskimääräistä työpanosta heinä-elokuussa .

20-30 ha:n tiloilla viljellään pääasiassa sokerijuurikasta ja viljaa. Kylvötöiden huippu on ollut toukokuussa 230 t. Kesäkuu-kausina kasvinviljelytöitä on ollut 150-160 t/kk ja syyskuussa peräti 320 t (kuvio 50c). Lokakuun työnmenekki (240 t) on aiheutunut pääasiassa sokerijuurikkaan nostosta ja syyskynnöistä. Normaalilla suuremmilla syysstateilla on voinut olla myös osuutensa töiden jakautumiseen syys- ja lokakuussa. Varsinaisten maataloustöiden kokonaismäärä vuonna 1981 ei kuitenkaan ole poi-

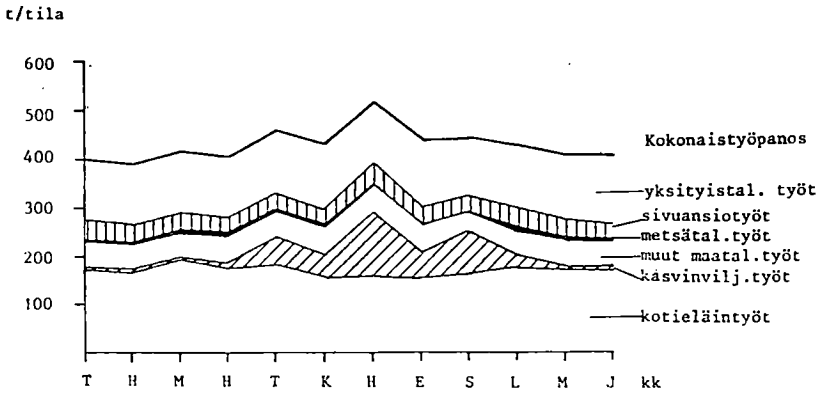
kennut olennaisesti tuotanto-olosuhteiltaan parempien vuosien työnmenekistä (vrt. kuvio 29, s.32). Yli 30 ha:n kasvinviljelytiloilla tuotetaan lähinnä viljaa ja öljykasvien siemeniä. Niillä kasvinviljelytöiden jakauma on enemmän viljatilaille luonteenomainen (kuvio 50d, s.68). Toukokuun työhuippu kasvinviljelyn osalta on ollut 200 t ja syyskuun 280 t. Myös kotieläintaloudella on ollut suurimmilla tiloilla jossakin määrin merkitystä. Lähinnä sikatalouteen liittyviä kotieläintöitä on ollut yli 30 ha:n kasvinviljelytiloilla 60-70 t/kk tasaisesti läpi vuoden.

Muut maataloustyöt mukaanlukien varsinaisia maataloustöitä on ollut alle 20 ha:n tiloilla 140-200 t/kk melko tasaisesti koko kasvukauden ajan. 20-30 ha:n tiloilla erottuu selvät työhuiput toukokuussa 300 t, syyskuussa 400 t ja vielä lokakuussa 310 t. Vähiten maataloustöitä näissä tilakokoryhmissä on ollut alkuvuodesta, 60-120 t. Yli 30 ha:n tiloilla maatalouden työhuiput ovat olleet vastaavasti toukokuussa 340 t ja syyskuussa 400 t. Talvikuukausina työpanos on ollut noin 200 t (kuvio 50e). Maataloustöiden määrä talvikuukausina on vastannut pienimmillä tiloilla neljännestä ja suurimmilla yhtä laskennallista henkilön työpanosta. Työhuiput vastaavat 1.0-2.0 henkilön työpanosta.

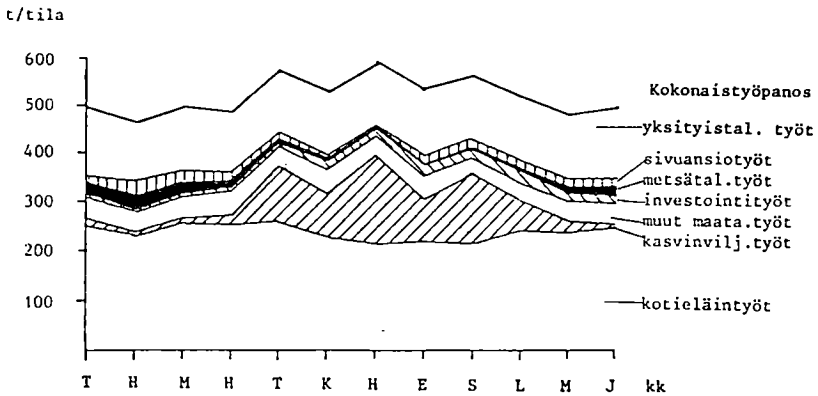
Investointi-, metsätalous- ja sivuansiotöitä monipuolisen kasvituotannon tiloilla on ollut keskimäärin 40-70 t/kk (kuvio 50a, s.67). Investointitöitä on ollut 20-30 ha:n tilakokoryhmässä poikkeuksellisen paljon. Sivuanstiotöitä on tehty eniten alle 20 ha:n tiloilla. Heinäkuuta lukuunottamatta sivuanstiotöiden määrä niillä on ollut 40-80 t/kk. Yksityistalouden töiden määrä on vaihdellut tilakoosta ja ajankohdasta riippuen 70 tunnista 130 tuntiin/kk. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut vähimmillään 220-380 t/kk talvella ja enimmillään 330-570 t/kk kasvinviljelyn työhuippujen aikoina(liite 7). Kokonaistyöpanosta vastaava laskennallinen henkilökölkuku on vähimmillään 1.1-1.9 ja enimmillään 1.7-2.9 henkilöä/tila.

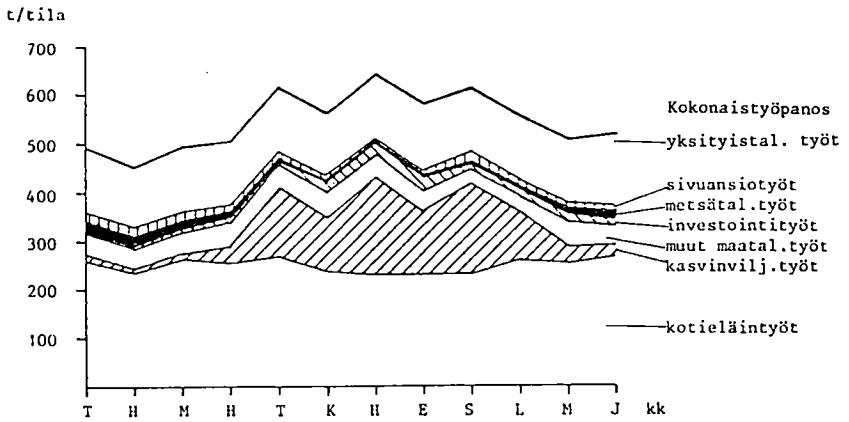
Kuvio 46a. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työ-
lajeittain keskimäärin nautakarjatililla. Tiloja 210 kpl,
keskikoko 26.56 ha.

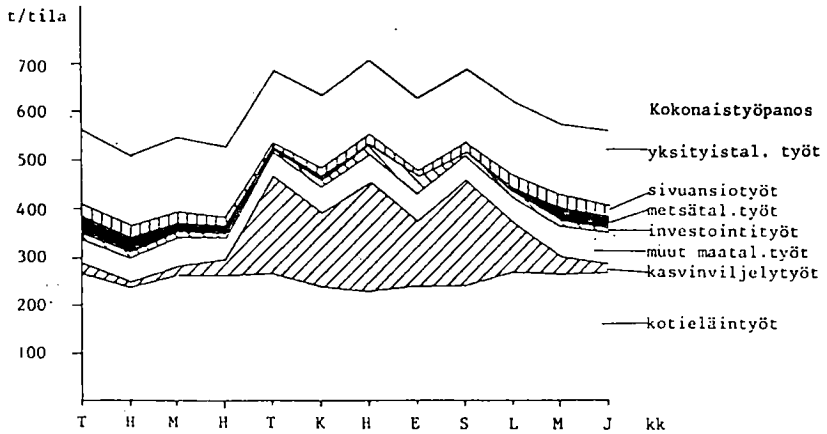
Kuvio 46b. Nautakarjatilat 2-10 ha. Tiloja 17 kpl, keskikoko 5.84 ha.

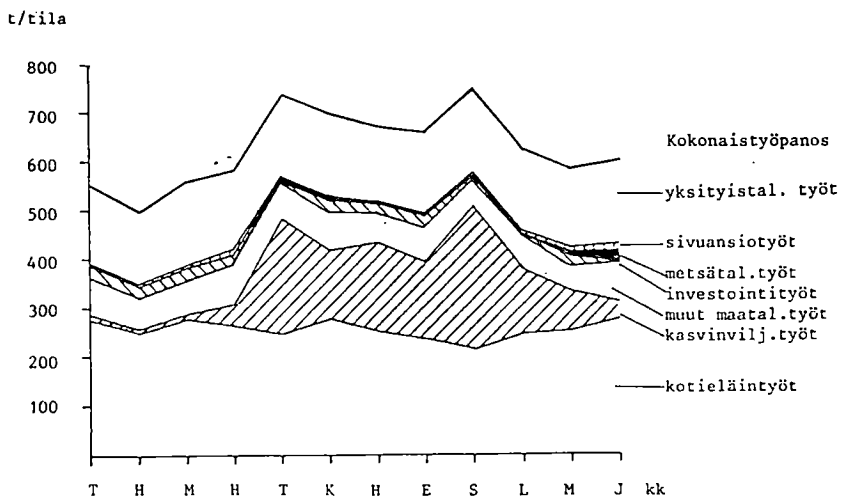
Kuvio 46c. Nautakarjatilat 10-20 ha. Tiloja 67 kpl, keskikoko 15.03 ha.

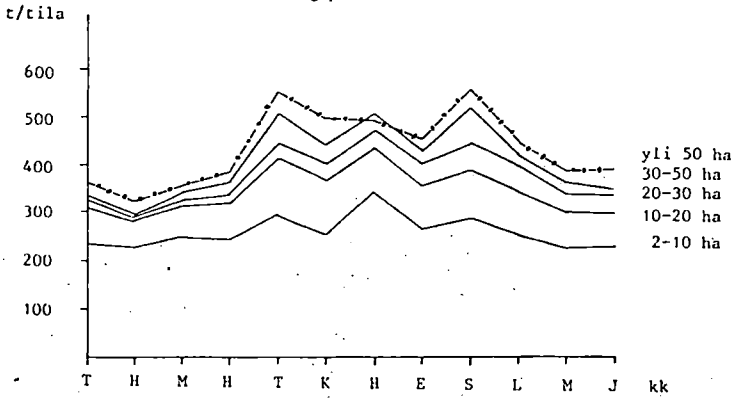
Kuvio 46d. Nautakarjatilat 20-30 ha. Tiloja 57 kpl, keskkoko 24.49 ha.

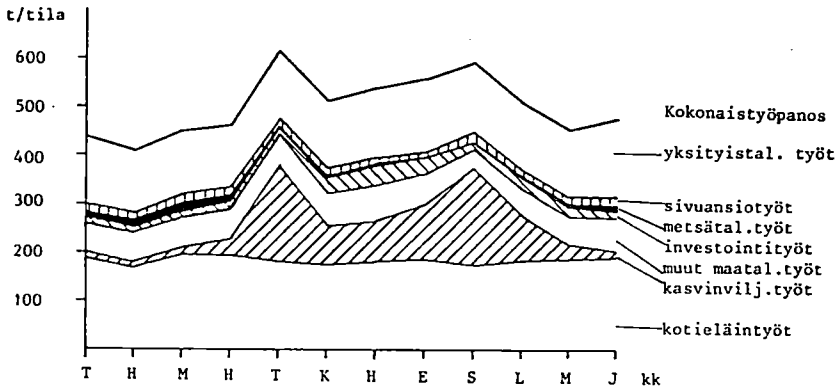
Kuvio 46e. Nautakarjatilat 30-50 ha. Tiloja 52 kpl, keskkoko 38.28 ha.

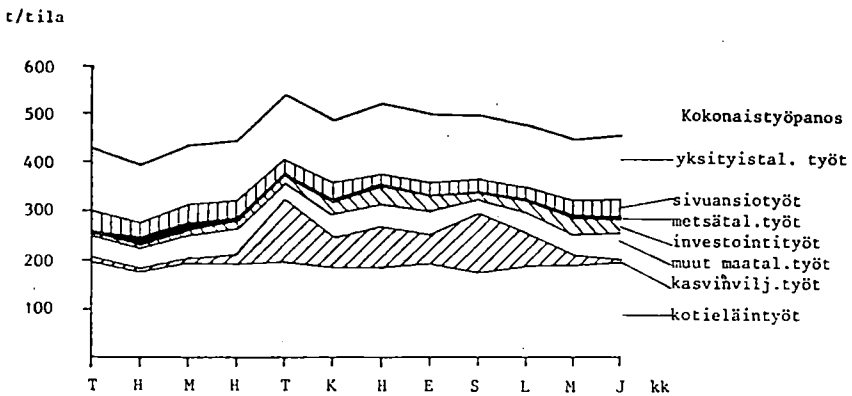
Kuvio 46f. Nautakarjatilat yli 50 ha. Tiloja 17 kpl, keskkoko 62.66 ha.

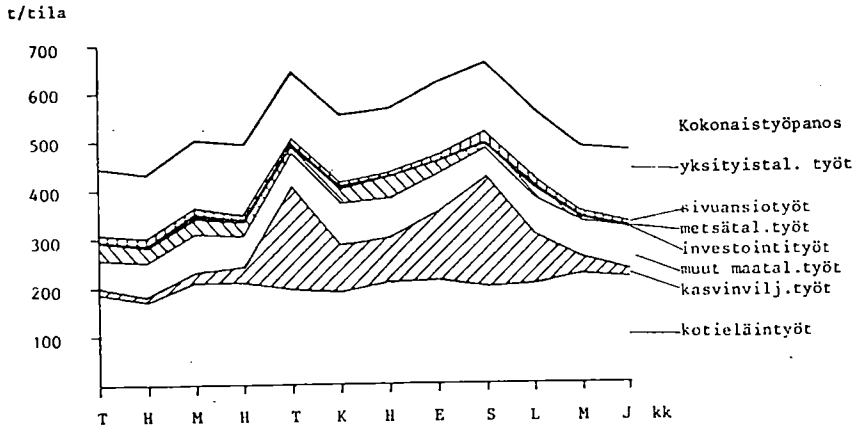
Kuvio 46g. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin nautakarjatililla.

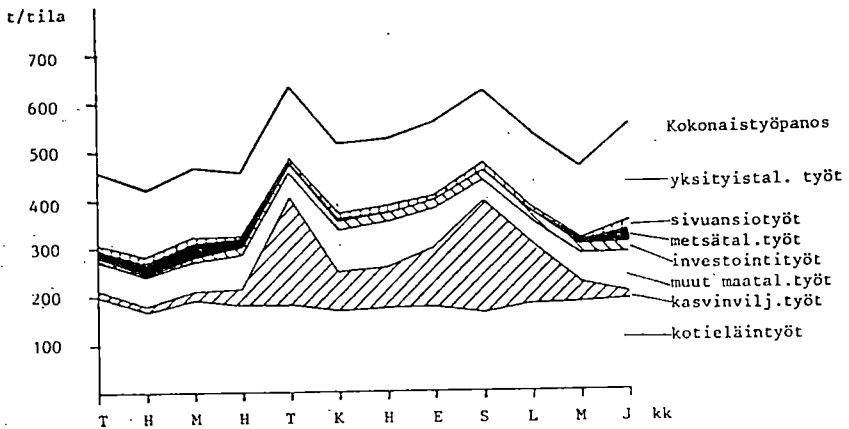
Kuvio 47a. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin sikatiloilla. Tiloja 75 kpl, keskokoko 31.97 ha.

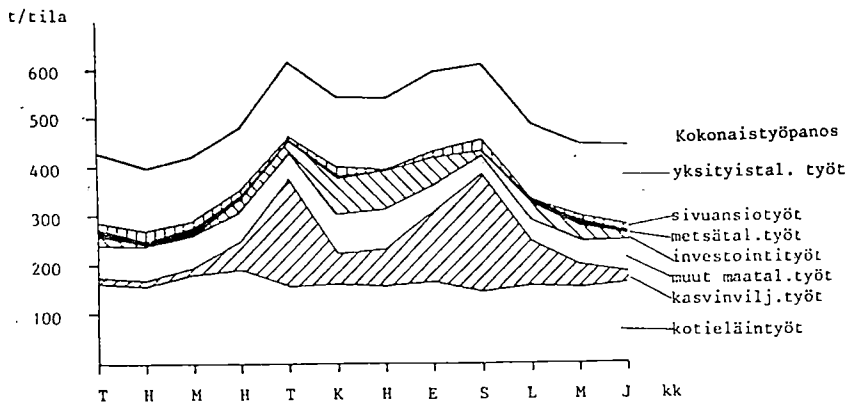
Kuvio 47b. Sikatilat 10-20 ha. Tiloja 19 kpl, keskokoko 15.72 ha.

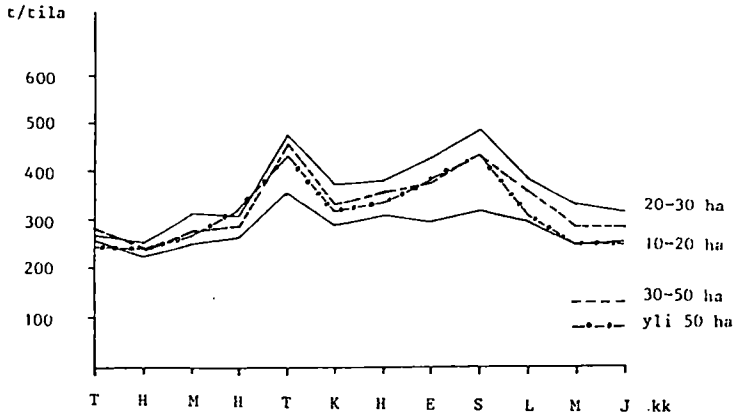
Kuvio 47c. Sikatilat 20-30 ha. Tiloja 18 kpl, keskikoko 25.69 ha.

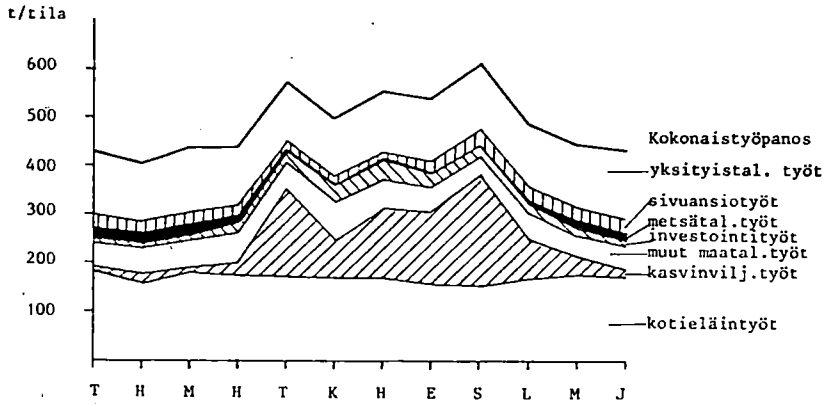
Kuvio 47d. Sikatilat 30-50 ha. Tiloja 25 kpl, keskikoko 37.72 ha.

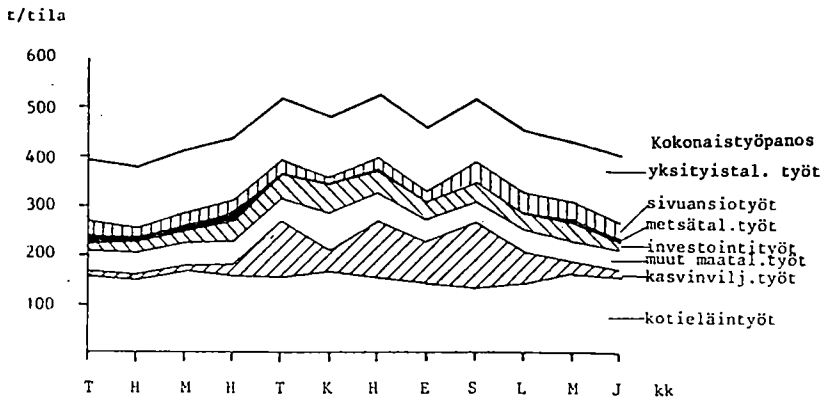
Kuvio 47e. Sikatilat yli 50 ha. Tiloja 12 kpl, keskikoko 57.15 ha.

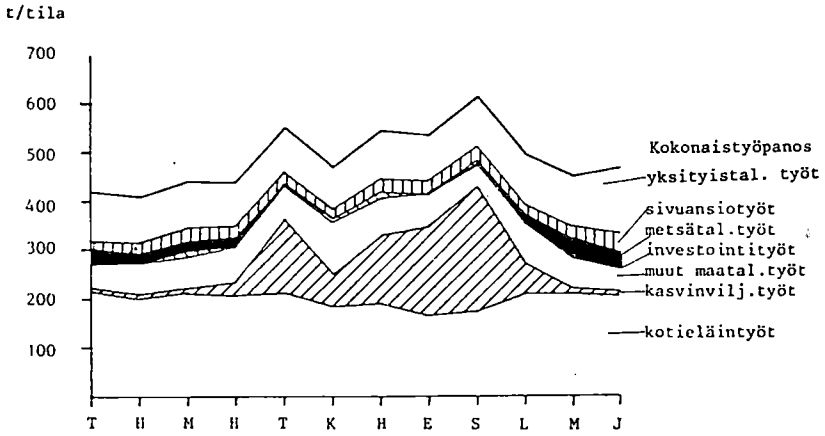
Kuvio 47f. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin sikatiloilla.

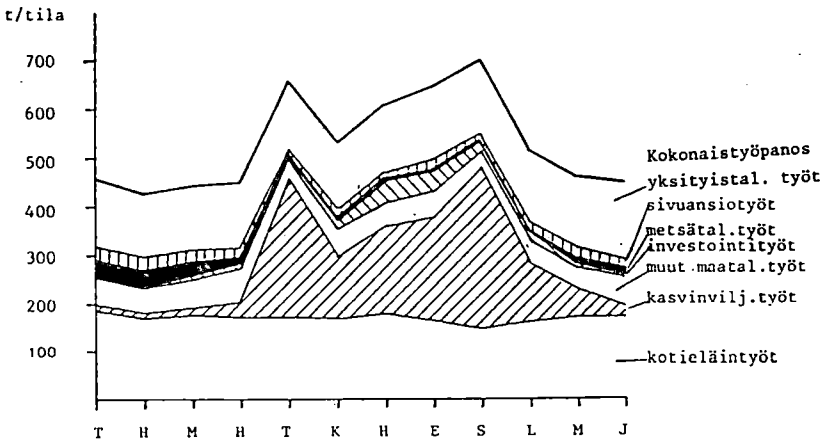
Kuvio 48a. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työ-
lajeittain keskimäärin muilla kotieläintiloilla. Tiloja
40 kpl, keskip koko 27.59 ha.

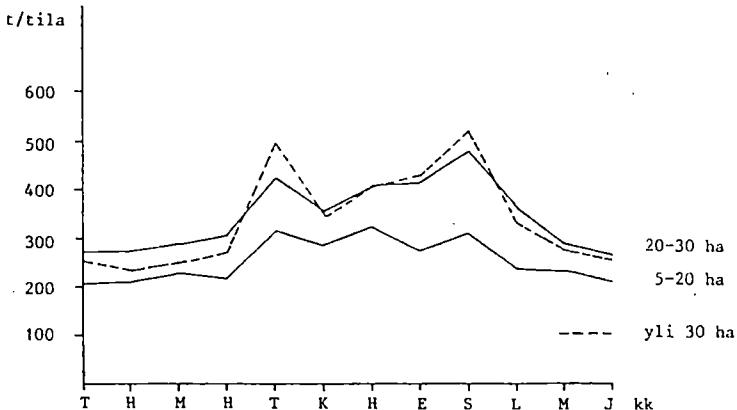
Kuvio 48b. Muut kotieläintilat alle 20 ha. Tiloja 17 kpl, keski-
koko 11.19 ha.

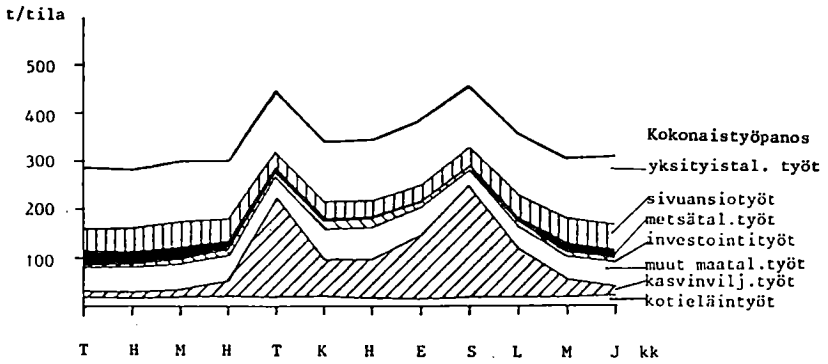
Kuvio 48c. Muut kotieläintilat 20-30 ha. Tiloja 9 kpl, keskkoko 24.19 ha.

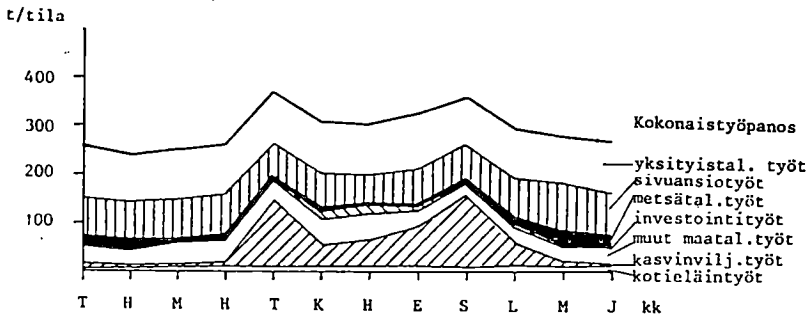
Kuvio 48d. Muut kotieläintilat yli 30 ha. Tiloja 14 kpl, keskkoko 72.20 ha.

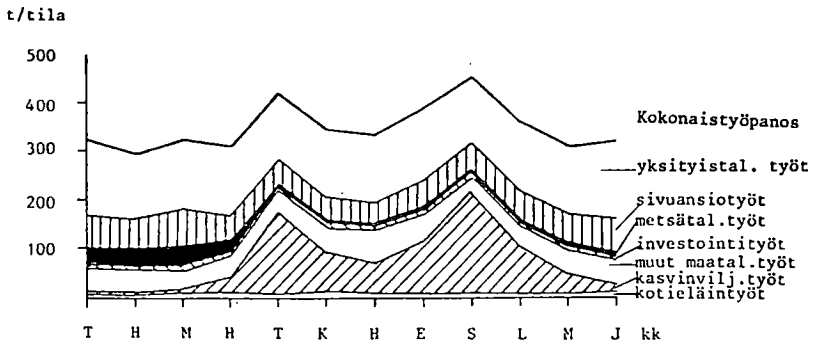
Kuvio 48e. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin muilla kotieläintiloilla.

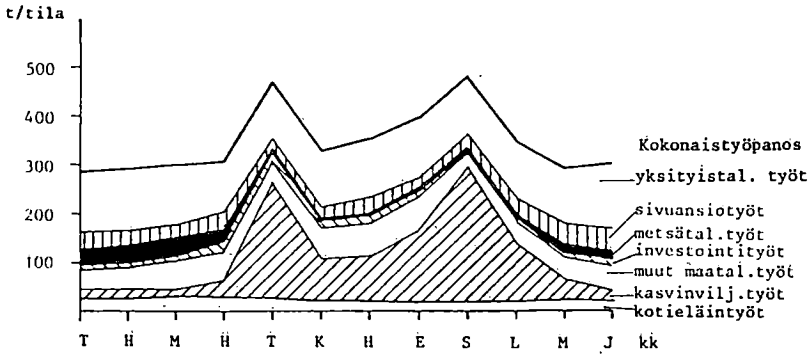
Kuvio 49a. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työ-
lajeittain keskimäärin viljatililla. Tiloja 96 kpl,
keskikoko 39.56 ha.

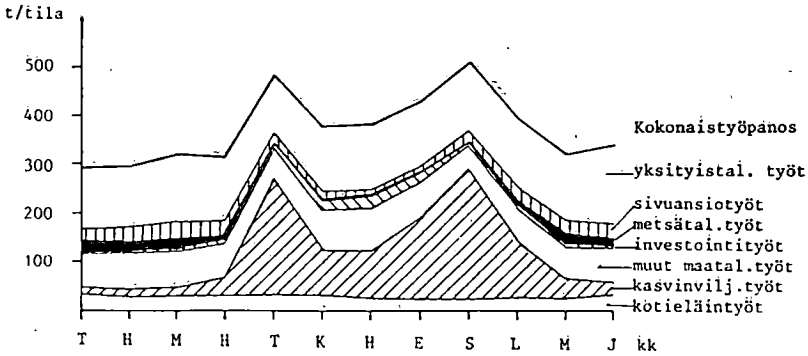
Kuvio 49b. Viljatilat 10-20 ha. Tiloja 17 kpl, keskikoko 14.78 ha.

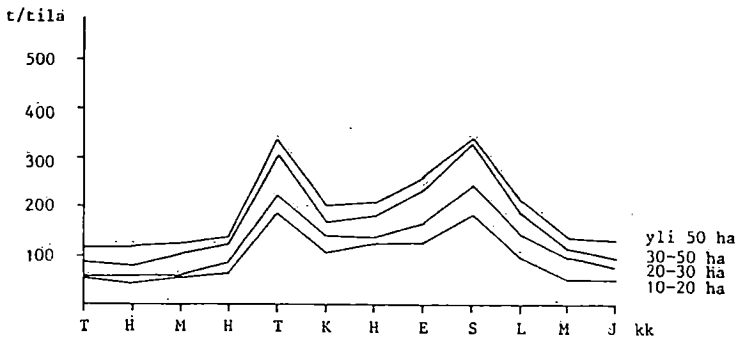
Kuvio 49c. Viljatilat 20-30 ha. Tiloja 22 kpl, keskikoko 25.16 ha.

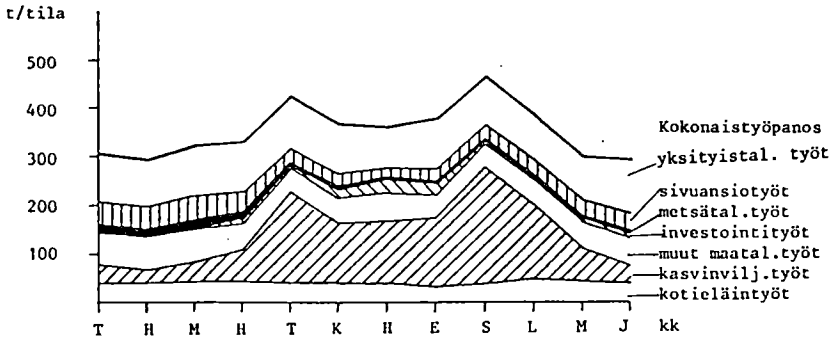
Kuvio 49d. Viljeltilat 30-50 ha. Tiloja 26 kpl, keskkoko 38.00 ha.

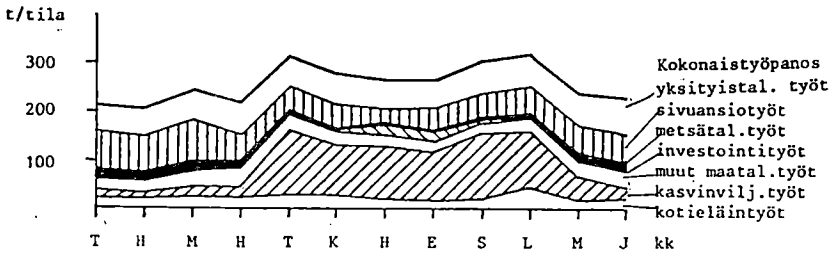
Kuvio 49e. Viljeltilat yli 50 ha. Tiloja 29 kpl, keskkoko 68.57 ha.

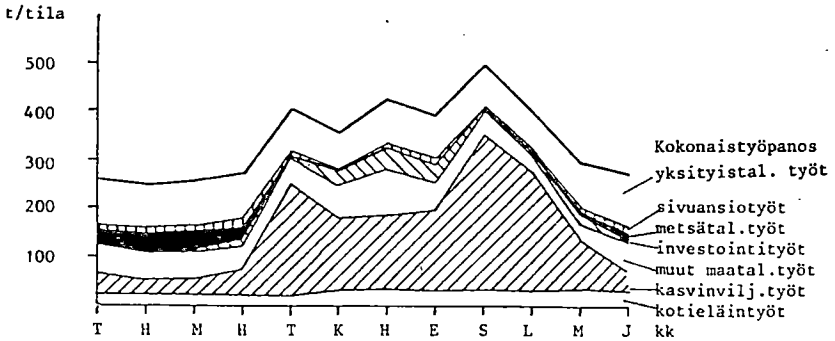
Kuvio 49f. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin viljeltiloilla.

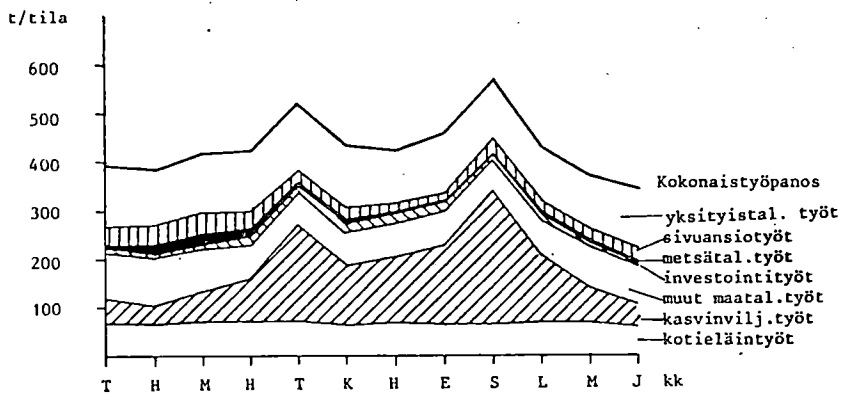
Kuvio 50a. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen jakautuminen työlajeittain keskimäärin muilla kasvinviljelytiloilla. Tiloja 50 kpl, keskikoko 31.97 ha.

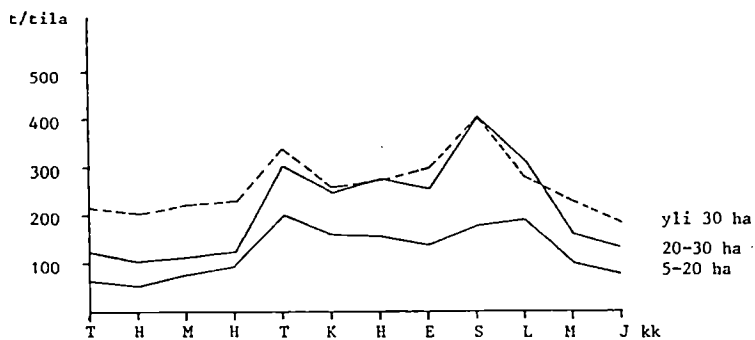
Kuvio 50b. Muut kasvinviljelytilat alle 20 ha. Tiloja 16 kpl, keskikoko 10.69 ha.

Kuvio 50c. Muut kasvinviljelytilat 20-30 ha. Tiloja 10 kpl, keskikoko 25.63 ha.

Kuvio 50d. Muut kasvinviljelytilat yli 30 ha. Tiloja 24 kpl, keskikoko 50.97 ha.

Kuvio 50e. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilakokoryhmittäin muilla kasvinviljelytiloilla.

3.2. Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen sisällä

Työpanoksen jakautumista viljelijäperheen sisällä on tarkasteltu erikseen viljelijän, muiden miesten ja naisten sekä alle 15 vuotiaiden lasten osalta. Viljelijällä on tarkoitettu tässä tilan maataloudesta pääasiallisen vastuun kantavaa henkilöä. Viljelijä on useimmiten tilan miespuolinen isäntä, mutta myös tilan hoidosta vastaava naispuolinen isäntä on luettu tässä viljelijäksi. Tilaa kohti tarkastelussa on kuitenkin ainoastaan yksi viljelijä. Tilalla työskentelevät muut perheenjäsenet ym. sukulaiset lukeutuvat tässä muihin miehiin ja naisiin. Muiden miesten työpanos muodostuu lähinnä viljelijän veljen, tilanpidosta mahdollisesti jo luopuneen vanhan isännän tai jatkajaksi aikovan aikamiespojan työpanoksesta. Viljelijän puolisona tilalla työskentelevän emännän työpanos puolestaan muodostaa huomattavimman osan naisten työpanoksesta. Lasten työpanos on keskimäärin kirjanpitoliloilla varsin vähäinen. Heidän osaltaan on selvitetty ainoastaan kokonaistyöpanos.

Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen sisällä on esitetty vuodelta 1981 kuukausittain eri tuotantosunnissa ja tilakokoryhmissä kuvioissa 51-55, ss. 75-82. Varsinaiset maataloustyöt on pyritty erottamaan kuvioissa viljelijäperheen kokonaistyöpanoksesta. Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen sisällä ilmenee varsinaisten maataloustöiden osalta myös liitteestä 8.

3.2.1. Nautakarjatilat

Viljelijän osuus perheen kokonaistyöpanoksesta nautakarjatiloilta on ollut keskimäärin 42.2 %, muiden miesten osuus 9.4 % ja naisten osuus 47.6 %. Lasten osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut 0.8 %. Työpanos on saatu laskettua henkilöä kohti ainoastaan viljelijän osalta. Viljelijän kokonaistyöpanos eri tilakokoryhmissä on ollut nautakarjatiloilta enimmillään touko-, heinä- ja syyskuussa. Alle 10 ha:n tiloilla työpanos on ollut tällöin noin 210 t/kk, 10-20 ha:n tiloilla 260 t/kk,

20-30 ha:n tiloilla 270 t/kk, 30-50 ha:n tiloilla 280-300 t/kk ja yli 50 ha:n tiloilla runsaat 300 t/kk. Vähimmillään viljelijän työpanos on ollut talvikuukausina vastaavasti tilakokoryhmittäin 170-200 t/kk (kuviot 51a-f, ss. 75-76). Viljelijän työpanos nautakarjatiloiilla muodostuu keskimäärin 86.2 %:sesti varsinaisista maataloustöistä. Varsinaisten maataloustöiden osuus viljelijän kokonaistyöpanoksesta kasvaa melko tasaisesti tilakoon myötä. Alle 10 ha:n tiloilla se on ollut keskimäärin 76.0 % ja yli 50 ha:n tiloilla 90.5 %. Työhuippuina viljelijän työpanos muodostuu lähes yksinomaan maataloustöistä.

Myös muiden miesten kokonaistyöpanos on muodostunu yli 80 %:sesti varsinaisista maataloustöistä. Maatalouden osalta muiden miesten työpanos on ollut alle 10 ha:n nautakarjatiloiilla talvikuukausina 10-15 t/kk ja kesällä 20-50 t/kk. Muiden miesten työpanos kasvaa tilakoon myötä ja on yli 50 ha:n nautakarjatiloiilla vähimmillään 70 t/kk ja enimmillään 160 t/kk. Muiden miesten osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut alle 10 ha:n ja 10-20 ha:n tiloilla keskimäärin noin 6-7 %, 20-30 ha:n ja 30-50 ha:n tiloilla 12-13 % ja yli 50 ha:n tiloilla 26 % (kuviot 51a-f ja liite 8, taulukko 1).

Muiden naisten työpanos on ollut alle 10 ha:n nautakarjatiloiilla noin 48 %, 10-20 ha:n tiloilla 50 %, 20-50 ha:n tiloilla 47-48 % ja yli 50 ha:n tiloilla 41 % kokonaistyöpanoksesta. Viljelijän puolison työpanos on keskeisin naisten työpanoksessa. Varsinaisten maataloustöiden osuus naisten kokonaistyöpanoksesta on ollut keskimäärin 47.5 %, alle 10 ha:n tiloilla noin 45 %, 10-20 ha:n ja 20-30 ha:n tiloilla 49 %, 30-50 ha:n tiloilla 47 % ja yli 50 ha:n tiloilla 38 %. Naisilla on pienimmillä tiloilla keskimääräistä enemmän sivuansiotöitä, kun taas suurimmilla tiloilla yksityistalouden työt ovat keskeisellä sijalla.

Naisten kokonaistyöpanos on eri tilakokoryhmissä ollut vähimmillään alkuvuodesta 190-260 t/kk ja enimmillään maatalouden työhuippuina kesällä 210-320 t/kk. Vastaava vaihtelu varsi-

naisten maataloustöiden osalta on ollut alle 10 ha:n tiloilla talvella 80-90 t/kk ja kesällä 100-120 t/kk ja 10-50 ha:n tiloilla talvella 110-120 t/kk ja työhuippuina kesällä 140-170 t/kk. Yli 50 ha:n tiloilla naisten työpanos maataloudessa on ollut pienempi, talvella 80-90 t/kk ja kesällä 100-110 t/kk. Naisten varsinaiset maataloustyöt muodostuvat 86-92 %:sesti kotieläintalouden töistä. Naisten osuus tilan kotieläintalouden töistä on ollut alle 50 ha:n nautakarjatiloiilla 44-47 % ja yli 50 ha:n tiloilla noin 35 %.

Alle 15 vuotiaiden lasten osuus nautakarjatiloiilla eri tilakoryhmissä on ollut 0.4-1.8 % kokonaistyöpanoksesta. Lasten työpanos on keskittynyt lähinnä kesäkuukausiin. Pienimmillä tiloilla lasten työpanos on ollut keskimäärin 1-5 t/kk, 20-50 ha:n tiloilla 2-10 t/kk ja yli 50 ha:n tiloilla 5-30 t/kk¹⁾. Lapset ovat työskennelleet eniten heinäkuussa kaikissa tilakoryhmissä. Talvikuukausina lapset eivät ole juuri osallistuneet työskentelyyn kirjanpitotiloilla.

3.2.2. Sikatilat

Sikatiloilla viljelijän osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut keskimäärin 45.6 %, muiden miesten 7.6 %, naisten 45.7 % ja lasten 1.1 %. Viljelijän osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut pienimmillä 10-20 ha:n tiloilla noin 47 %, 20-30 ha:n tiloilla vain 41 %, 30-50 ha:n tiloilla 45 % ja yli 50 ha:n tiloilla 48 %. Muiden miesten osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut 20-30 ha:n tiloilla vastaavasti poikkeuksellisen suuri, yli 15 %. Myös 30-50 ha:n tiloilla muiden miesten osuus työpanoksesta on ollut keskimääräistä suurempi, noin 10 % (kuviot 52a-e, ss.77-78).

1) Lasten työtunnit on esitetty tässä tehtyinä työtunteina. Kannattavuustutkimuksessa työnmenekkiä laskettaessa lasten työtunnit on jaettu kahdella.

Viljelijän kokonaistyöpanos on ollut sikatiloilla enimmillään touko- ja syyskuussa, pienimmillä tiloilla 260-280 t/kk ja suurimmilla tiloilla 320-330 t/kk. Talvikuukausina viljelijän työpanos on ollut 180-220 t/kk kaikissa tilakokoryhmissä. Varsinaiset maataloustyöt muodostavat pienimmillä tiloilla keskimäärin noin 81 %, 20-30 ha:n tiloilla 91 % ja 30-50 ha:n ja yli 50 ha:n tiloilla 83 % viljelijän kokonaistyöpanoksesta. Myös muiden miesten työpanos muodostuu pienintä tilakokoryhmää lukuunottamatta yli 80 %:sesti varsinaisista maataloustöistä. Pienimmillä tiloilla muiden miesten työpanos on ollut sellaisenaan vähäinen ja koostunut lähinnä investointitöistä.

Viljelijäperheen naisten kokonaistyöpanos eri sikatilaryhmissä on ollut melko tasaisesti 200-220 t/kk talviaikaan ja 250-270 t/kk työhuippuina kesäaikaan. Maataloustöiden osuus naisten työpanoksesta on ollut 38-42 %. Naisten varsinaiset maataloustyöt koostuvat myös sikatiloilla pääasiassa (noin 80 %:sesti) kotieläintöistä, joista heidän osuutensa on keskimäärin runsaat 40 %. Pienimmissä tilakokoryhmissä naiset ovat olleet vähäisessä määrin sivuansiotöissä. Muilta osin heidän työpanoksensa on muodostunut lähinnä yksityistalouden töistä.

3.2.3. Muut kotieläintilat

Muilla kotieläintiloilla viljelijän osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut 45.9 %, muiden miesten 8.8 % ja naisten 44.9 %. Lasten osuus työpanoksesta on ollut 0.4 %. Viljelijän työpanos eri tilakokoryhmissä on koostunut 70-90 %:sesti varsinaisista maataloustöistä. Viljelijän kokonaistyöpanos on ollut vähimmillään 180-200 t/kk talvella ja enimmillään 240-330 t/kk touko- ja syyskuussa (kuviot 53a-d, ss. 78-79). Muiden miesten työpanos on ollut huomattavin yli 30 ha:n tilakokoryhmässä, missä se on vaihdellut talvikauden 40 tunnista 120 tuntiin kylvö- ja korjuuaikoina.

Muiden naisten työpanos eri tilakokoryhmissä on ollut vähimmillään 190-200 t/kk ja enimmillään 240 t/kk. Tilakoolla näyttää olevan varsin vähän vaikutusta naisten työpanokseen ja sen vaihteluihin. Varsinaisia maataloustöitä naisten työpanoksesta on ollut alle 20 ha:n tiloilla 43 %, 20-30 ha:n tiloilla 50 % ja yli 30 ha:n tiloilla 37 %. Naisten osalta maataloustyöt ovat olleet noin 80 %:sesti kotieläintalouden töitä. Naisten sivuansiotöillä on ollut merkitystä lähinnä 20-30 ha:n tiloilla. Muilta osin naisten työpanos on koostunut pääasiassa yksityistalouden töistä.

3.2.4. Viljatilat

Viljelijän osuus kokonaistyöpanoksesta viljatiloidella on ollut 45.8 %, muiden miesten 8.1 %, naisten 45.6 % ja lasten 0.5 %. Viljelijän kokonaistyöpanos pienimmillä tiloilla on ollut talviaikaan 110-130 t/kk ja kylvö- ja korjuuaikoina 180-190 t/kk. Suurimmilla tiloilla viljelijän työpanos on ollut vastaavasti vähimmillään 120 t ja enimmillään 240-260 t/kk. Viljelijän työpanos eri tilakokoryhmissä on muodostunut 50-80 %:sesti varsinaisista maataloustöistä (kuviot 54a-e, ss.80-81). Sivuanstoiden osuus on ollut 10-20 ha:n tiloilla runsaat 30 %, 20-30 ha:n tiloilla 24 % ja 30-50 ha:n tiloilla 12 % viljelijän kokonaistyöpanoksesta. Yli 50 ha:n viljatiloidella sivuansiotöiden osuus on ollut enää alle 10 %. Muiden miesten työpanos viljatiloidella on ollut talviaikaan melko vähäinen. Kylvö- ja korjuuaikoina muiden miesten työpanos on ollut tilakoosta riippuen 30-70 t/kk.

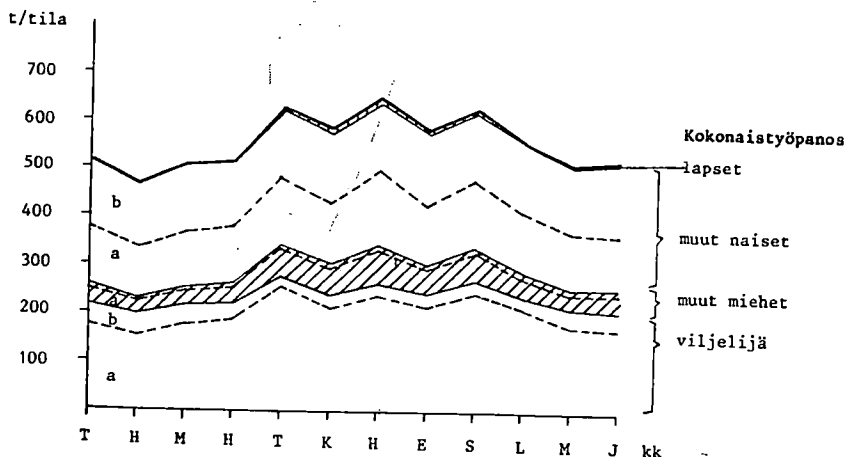
Viljatiloiden naisten työpanos on muodostunut pääasiassa yksityistalouden töistä, joskin pienimmillä tiloilla myös sivuansiotöillä on ollut merkitystä. Varsinaisia maataloustöitä naisten työpanoksesta on ollut pienimmillä tiloilla noin 10 % ja suurimmilla tiloilla 20 %. Sivuanstotöitä on ollut vastaavasti pienimmillä tiloilla runsaat 20 % ja suurimmilla vajaan 5 % kokonaistyöpanoksesta. Suurimmilla tiloilla naiset ovat osallistuneet ilmeisen aktiivisesti tilan kirjanpitoon, sillä lähes

40 % johtotöistä on ollut naisten tekemiä. Naisten kokonaistyöpanos on ollut pienimmillä viljatililla melko tasaisesti 130-150 t/kk ja suurimmilla tiloilla 160-190 t/kk. Lasten työpanos on ollut kaikissa viljatilaryhmissä vähäinen.

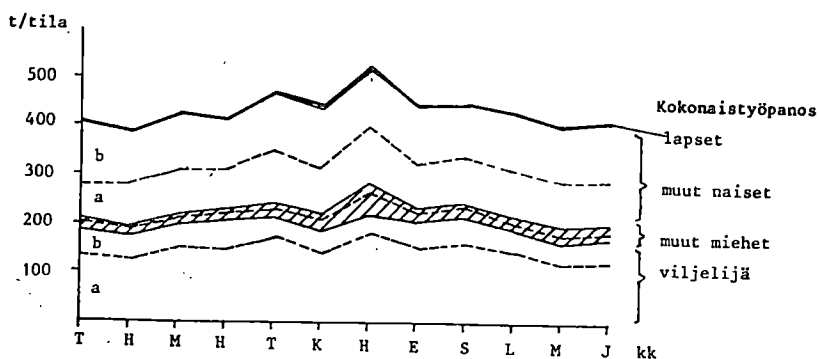
3.2.5. Muut kasvinviljelytilat

Monipuolista kasvituotantoa harjoittavilla tiloilla viljelijän osuus perheen kokonaistyöpanoksesta on ollut noin 50 %, muiden miesten 7 %, naisten 42 % ja lasten 1.0 %. Viljelijän työpanos eri tilakokoryhmissä on ollut talvella 120-150 t/kk ja kesän työhuippuina 200-250 t/kk (kuviot 55a-d, ss.81-82). Viljelijän työpanoksesta on alle 20 ha:n tiloilla noin puolet varsinaisia maataloustöitä, 25 % sivuansiotöitä ja 25 % pääasiassa yksityistalouden töitä. 20-30 ha:n ja yli 30 ha:n tilakokoryhmissä maataloustyöt muodostavat jo runsaat 80 % viljelijän työpanoksesta. Sivuausiotöiden määrä jää vastaavasti noin viiteen prosenttiin. Muiden miesten työpanos on ollut alle 20 ha:n tiloilla vähäinen. Yli 20 ha:n tiloilla muiden miesten työpanos on ollut talvella 20-40 t/kk ja kylvö- ja korjuuaikoina 40-100 t/kk.

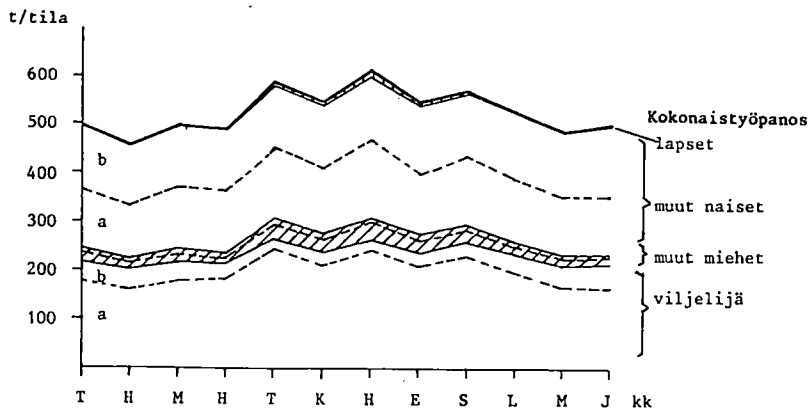
Naisten työpanos on ollut alle 20 ha:n monipuolisen kasvituotannon tiloilla melko vähäinen, 70-100 t/kk. Ilmeisesti monet pienimmistä kasvinviljelytiloista ovat yksinäisviljelijöiden hallinnassa ja näin ollen viljelijän lisäksi muuta perhettä on ollut tiloilla töissä keskimääräistä vähemmän. 20-30 ha:n tiloilla naisten työpanos on ollut 120-170 t/kk ja yli 30 ha:n tiloilla 180-220 t/kk. Varsinaisten maataloustöiden osuus naisten kokonaistyöpanoksesta eri tilakokoryhmissä on ollut noin 30-35 %. Naisten maataloustyöt muodostuvat myös kasvinviljelytiloilla huomattavilta osin kotieläintöistä. Sivuausiotöiden määrä on jäänyt alle 10 %:in naisten kokonaistyöpanoksesta. Yksityistalouden työt ovat olleet vastaavasti kaikissa tilakokoryhmissä noin 60 % kokonaistyöpanoksesta.

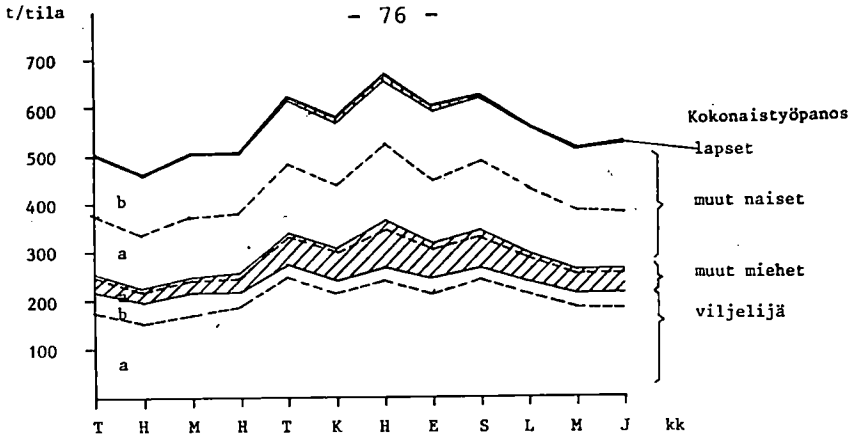
Kuvio 51a. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken keskimäärin nautakarjatililla. Tiloja 210 kpl, keskokoko 26.56 ha.
a=varsinaiset maataloustyöt
b=muut työt

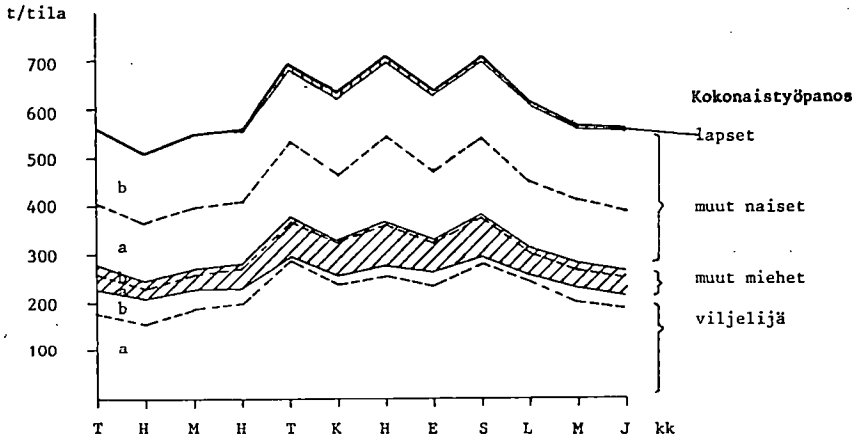
Kuvio 51b. Nautakarjatilat alle 10 ha. Tiloja 17 kpl, keskokoko 5.84 ha.

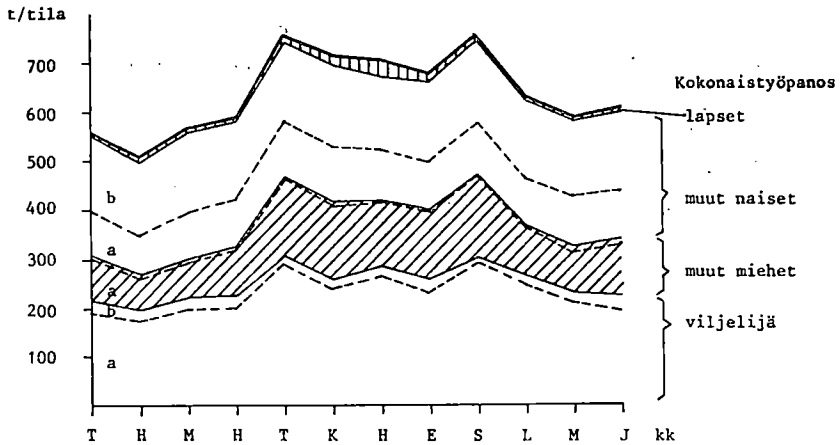
Kuvio 51c. Nautakarjatilat 10-20 ha. Tiloja 67 kpl, keskokoko 15.03 ha.

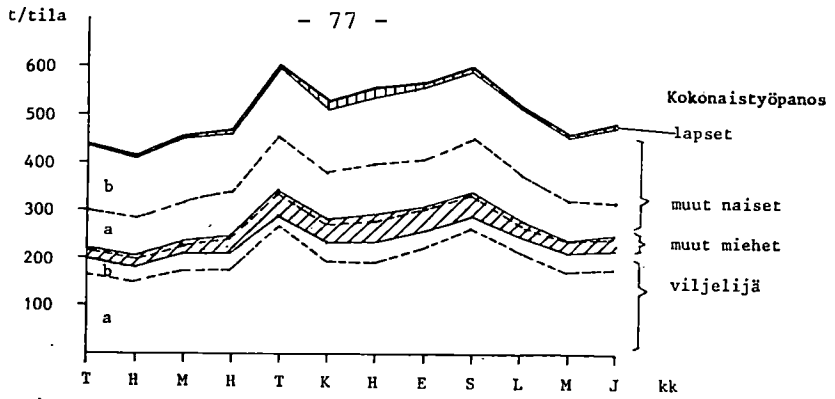
Kuvio 51d. Nautakarjatilat 20-30 ha. Tiloja 57 kpl, keski-
koko 24.49 ha.

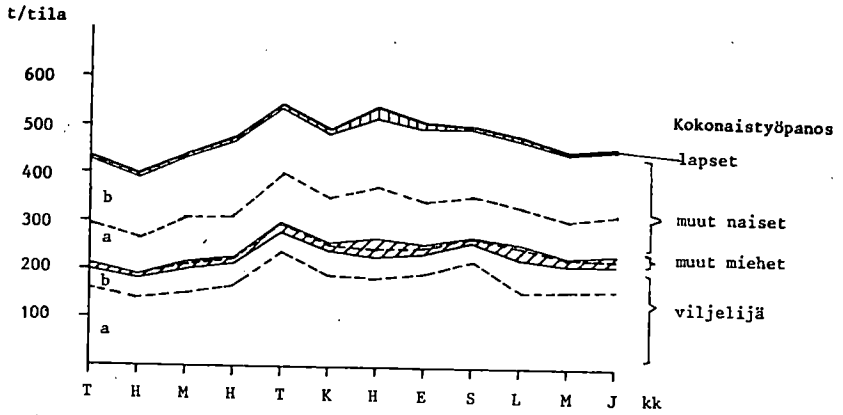
Kuvio 51e. Nautakarjatilat 30-50 ha. Tiloja 52 kpl, keski-
koko 38.28 ha.

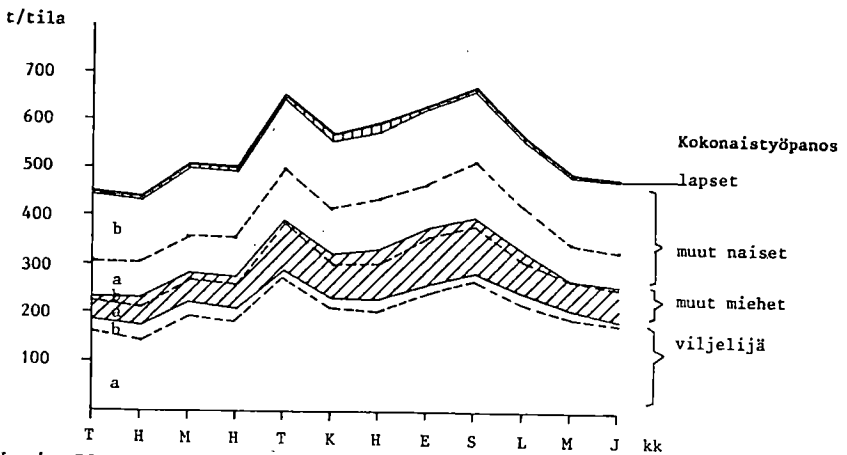
Kuvio 51f. Nautakarjatilat yli 50 ha. Tiloja 17 kpl, keski-
koko 62.66 ha.

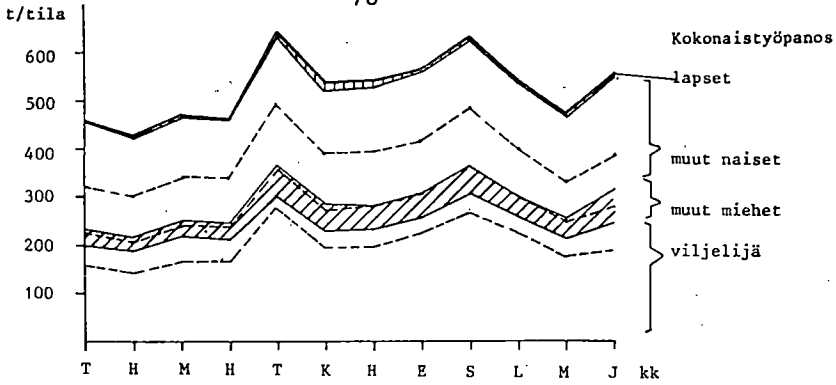
Kuvio 52a. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken keskimäärin sikatiloilla. Tiloja 75 kpl, keskikoko 31.97 ha.
 a=varsinaiset maataloustyöt
 b=muut työt

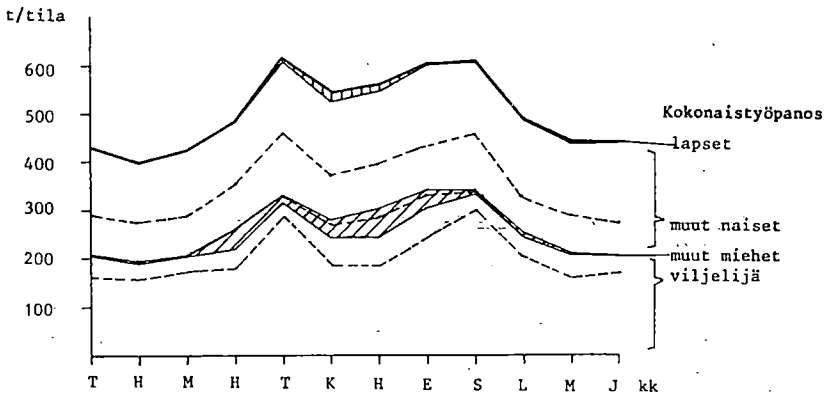
Kuvio 52b. Sikatilat 10-20 ha. Tiloja 19 kpl, keskikoko 15.17 ha.

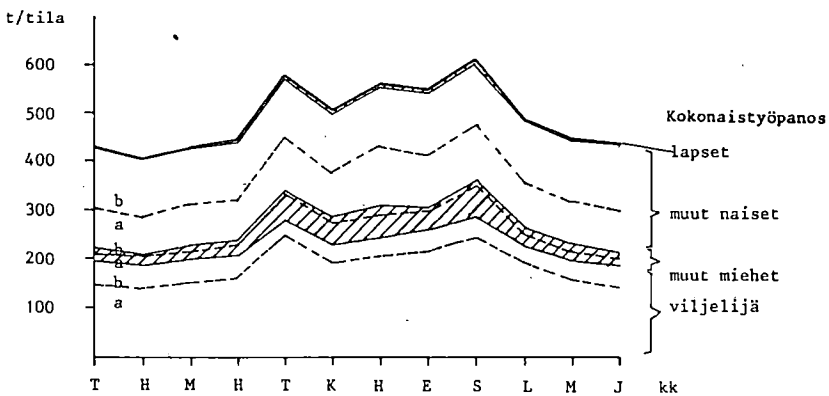
Kuvio 52c. Sikatilat 20-30 ha. Tiloja 18 kpl, keskikoko 25.69 ha.

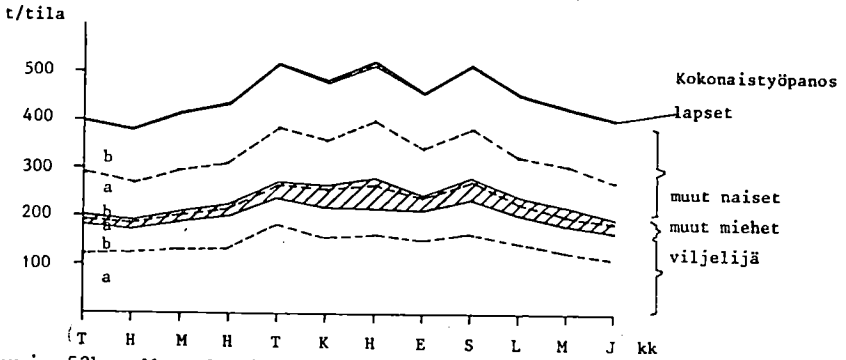
Kuvio 52d. Sikatilat 30-50 ha. Tiloja 25 kpl, keskkokoko 37.72 ha.

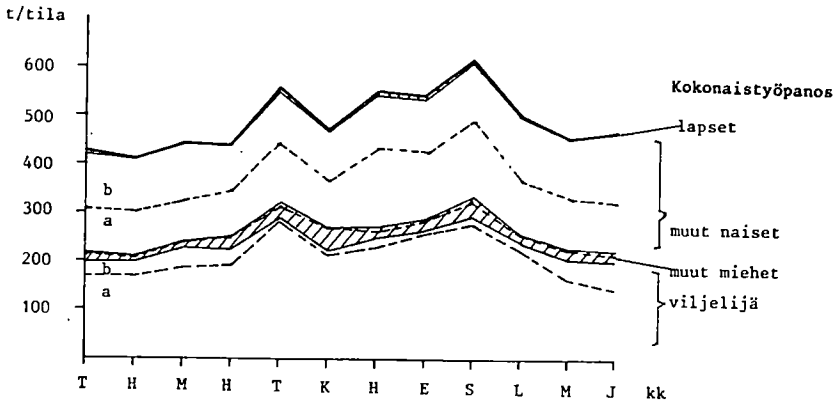
Kuvio 52e. Sikatilat yli 50 ha. Tiloja 12 kpl, keskkokoko 57.15 ha.

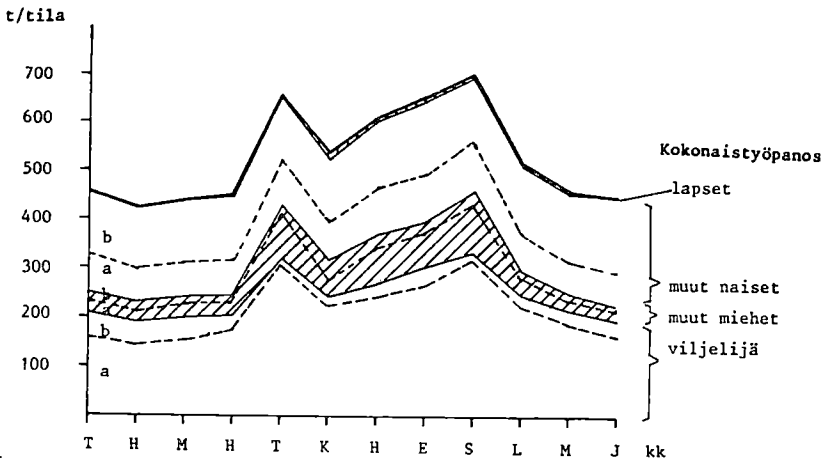
Kuvio 53a. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken keskimäärin muilla kotieläintiloilla. Tiloja 40 kpl, keskkokoko 27.59 ha.
a=varsinaiset maataloustyöt
b=muut työt

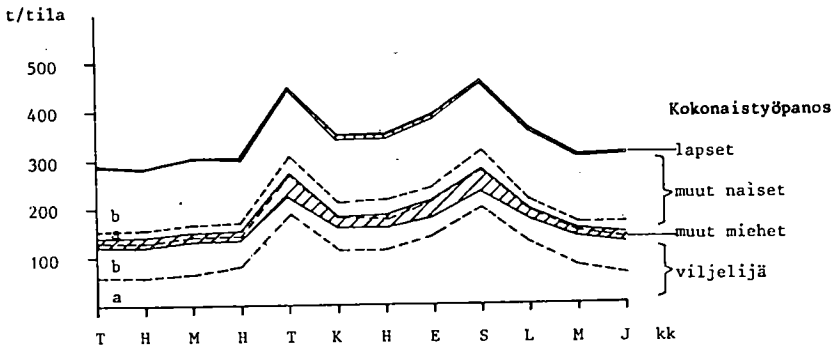
Kuvio 53b. Muut kotieläintilat 5-20 ha. Tiloja 17 kpl, keski-
koko 11.19 ha.

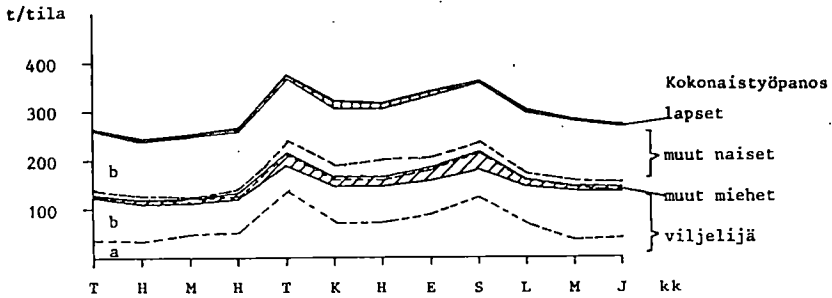
Kuvio 53c. Muut kotieläintilat 20-30 ha. Tiloja 9 kpl, keski-
koko 24.19 ha.

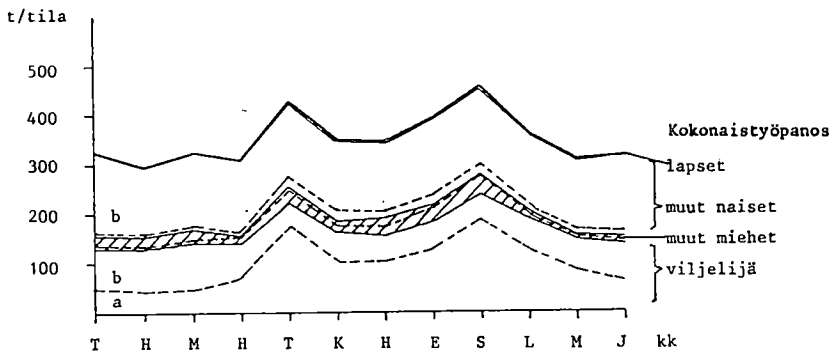
Kuvio 53d. Muut kotieläintilat yli 30 ha. Tiloja 14 kpl,
keskikoko 33.69 ha.

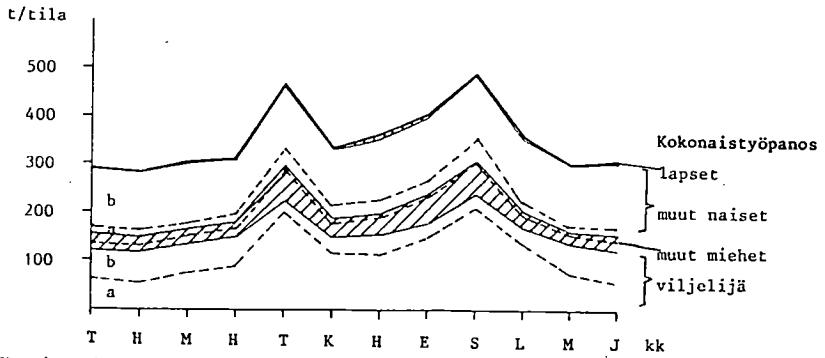
Kuvio 54a. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten keskinäisittäin viljatiloilla. Tiloja 96 kpl, keskikoko 39.56 ha.
a=varsinaiset maataloustyöt
b=muut työt

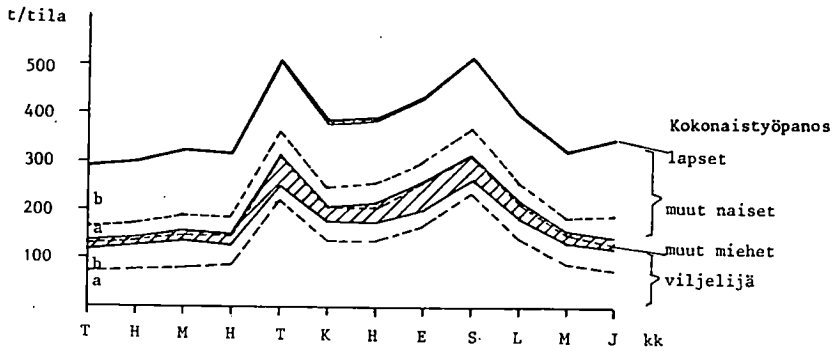
Kuvio 54b. Viljatilat 10-20 ha. Tiloja 17 kpl, keskikoko 14.78 ha.

Kuvio 54c. Viljatilat 20-30 ha. Tiloja 22 kpl, keskikoko 25.16 ha.

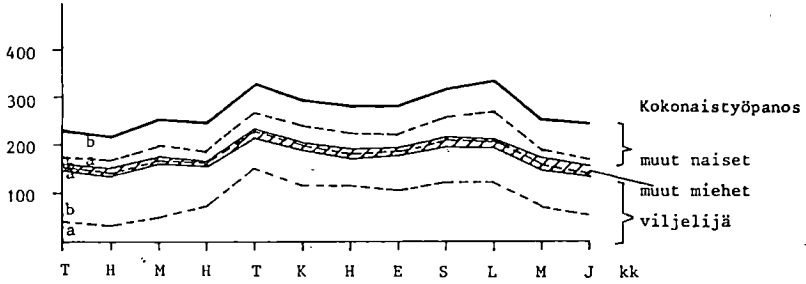
Kuvio 54d. Viljatilat 30-50 ha. Tiloja 26 kpl, keskikoko 38.00 ha.

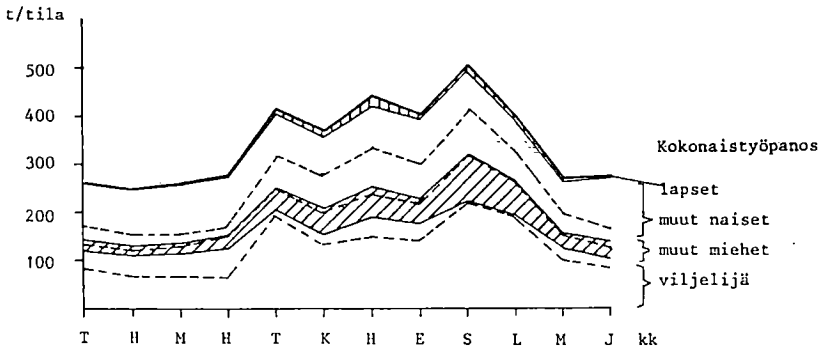
Kuvio 54e. Viljatilat yli 50 ha. Tiloja 29 kpl, keskikoko 68.57 ha.

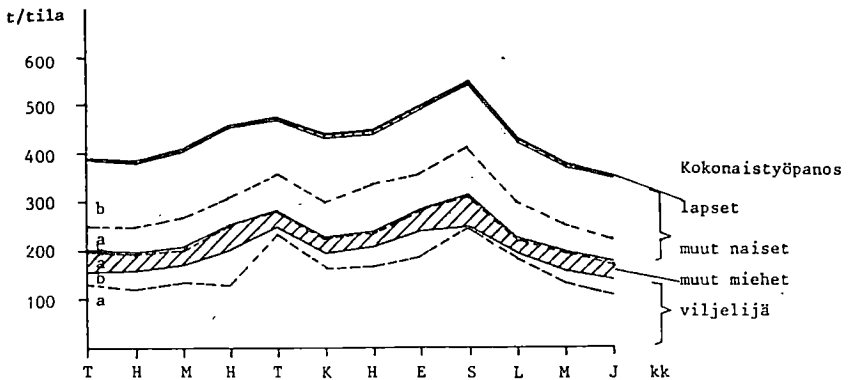
Kuvio 55a. Kokonaistyöpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken keskimäärin muilla kasvinviljelytiloilla. Tiloja 50 kpl, keskikoko 31.97 ha.
a=varsinaiset maataloustyöt
b=muut työt

Kuvio 55b. Muut kasvinviljelytilat 5-20 ha. Tiloja 16 kpl, keskkokoko 10.69 ha.

Kuvio 55c. Muut kasvinviljelytilat 20-30 ha. Tiloja 10 kpl, keskkokoko 25.63 ha.

Kuvio 55d. Muut kasvinviljelytilat yli 30 ha. Tiloja 24 kpl, keskkokoko 50.97 ha.

3.3. Viljelijäperheen työllisyys eri tilaryhmissä

Kirjanpitotilat edustavat keskimääräistä tehokkaampaa maatalouden harjoittamista ja niiden työpanoksen voidaan ajatella jakautuvan viljelijäperheen sisällä lähinnä maatalouden hoitamisen kannalta mielekkääksi koetulla tavalla. Viljelijäperheen sisäinen työnjako riippuu paljolti tilalla eri ajankohtina asuvista henkilömääristä. Koska henkilömääriä ei kirjanpitotiloilta ole selvitetty, viljelijäperheen eri jäsenten työllisyyttä ja siihen liittyviä tekijöitä on voitu tarkastella ainostaan viljelijän osalta. Toisaalta viljelijä on ensisijainen työllinen tilallaan. Jos tila ei työllistä viljelijää, useimmiten se ei työllistä myöskään muita viljelijäperheen jäseniä.

Varsin erilaisesta kokonaistyöpanoksesta huolimatta viljelijäperheen työpanos on jakautunut perheen sisällä suunnilleen samoin eri tuotantosuunnissa. Viljelijän osuus on ollut keskimäärin 42-50 %, muiden miesten 7-10 % ja naisten 42-47 % perheen kokonaistyöpanoksesta. Alle 15-vuotiaiden lasten osuus on ollut vastaavasti 0.4-1.1 %. Kotieläintiloilla viljelijän työpanos on ollut keskimäärin 2 700-2 800 t/tila, muiden miesten 450-650 t/tila ja naisten 2 600-3 100 t/tila. Kasvinviljelytiloilla viljelijän työpanos on ollut noin 1 900-2 100 t/tila, muiden miesten 300 t/tila ja naisten 1 800-1 900 t/tila.

Viljelijän ja muiden miesten työpanoksesta suurin osa on ollut varsinaisia maataloustöitä. Viljelijän työpanos maataloudessa on ollut kotieläintiloilla keskimäärin 2 200-2 400 t/tila ja kasvinviljelytiloilla 1 300-1 500 t/tila. Naisten työpanos maataloudessa on ollut vastaavasti kotieläintiloilla keskimäärin 1 100-1 500 t/tila ja kasvinviljelytiloilla 300-600 t/tila (liite 8). Suurin osa naisten kokonaistyöpanoksesta on ollut yksityistalouden töitä; nautakarja- ja sikatiloilla keskimäärin 1 600 t/tila, muilla kotieläintiloilla ja viljatilalla 1 400 t/tila ja muilla kasvinviljelytiloilla 1 000 t/tila. Sivuansoiden ja muiden töiden osuus kirjanpitotiloilla on jäänyt pienimpiä tilakokoryhmiä lukuunottamatta maatalouden edellyttämään työpanokseen verrattuna vähäiseksi.

Viljelijän kokonaistyöpanos vaihtelee osin tilakoosta ja tuotantosuunnasta riippuen. Seuraavassa viljelijän työpanosta on arvioitu suhteuttamalla se palkansaajien laskennalliseen työaikaan. Viisipäiväistä (ä 8 t/pv) työviikkoa soveltaen ja neljän viikon vuosiloma poislukien päädytään karkeasti 1 860 työtuntiin vuodessa. Viljelijän kokonaistyöpanos, josta on vähennetty yksityistalouden työt pois, on ylittänyt kaikissa kotieläintilaryhmissä esitetyn laskennallisen täystyöllisyyskriteerin. Nautakarja- ja sikatiloilla viljelijän työpanos on vastannut keskimäärin 1.5 täystyöllisen henkilön työpanosta. Muilla kotieläintiloilla vastaava viljelijän työllisyyttä osoittava luku on ollut keskimäärin 1.4. Kasvinviljelytiloilla viljelijän kokonaistyöpanos on keskimäärin vastannut esitettyä 1 860 työtunnin kriteeriä. Alle 20 ha:n kasvinviljelytiloilla viljelijän kokonaistyöpanos on jäänyt hieman alle ja suurimmilla tiloilla ylittänyt em. työllisyyskriteerin.

Kotieläintiloilla viljelijän työpanos muodostuu lähes kokonaan varsinaisista maataloustöistä. Viljelijän työpanos maataloudessa on vastannut nautakarjatiloihin tilakoosta riippuen 1.0-1.5 ja sikatiloilla 1.2-1.3 täystyöllisen henkilön työaika (taulukko 1). Muilla kotieläintiloilla viljelijän työpanos on vastannut 0.9-1.4 henkilön laskennallista työaika. Koska maatalouslomittajan tekemä työpanos on kirjanpitotiloilla otettu huomioon lomittettavan henkilön työpanoksena, osa viljelijän työpanoksesta on voinut olla myös lomittajan tekemää. Ensimmäisessä lomaa oikeutetun henkilön loma oli vuonna 1981 enintään 15 päivää vuodessa. Kun mahdollinen lomittajan tekemä työpanos (120 t/v) vähennetään viljelijän varsinaisista maataloustöistä, päädytään nautakarja- ja sikatilojen viljelijöiden osalta 0.9-1.4 ja muiden kotieläintilojen osalta 0.8-1.3 täystyöllisen henkilön laskennalliseen työpanokseen eri tilakokoryhmissä. Kotieläintiloilla viljelijä tekee osaltaan useimmiten myös viikonloppuina vähintäänkin päivittäin toistuvat kotieläintalouden työt. Todettakoon, että kaksipäiväisistä viikonlopuista muodostuu kahdeksantuntisina työpäivinä runsaat 830 työtuntia vuodessa, mikä em. työpanoskriteeriä soveltaen vastaa 0.4 täystyöllisen henkilön laskennallista vuotuista työpanosta.

Taulukko 1. Viljelijän varsinaisia maataloustöitä vastaavat laskennallisten täystyöllisten henkilöiden lukumäärät.

	Alle 10	10-20	20-30	30-50	Yli 50 ha	Keskim.
Nautakarjatilat	1.0	1.3	1.3	1.4	1.5	1.3
Sikatilat	...	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3
Muut kotieltilat	0.9		1.4	1.4		1.2
Viljatilat	...	0.5	0.6	0.7	0.8	0.7
Muut kasvinvilj.tilat	0.6		0.8	1.0		0.8

Kasvinviljelytiloilla maataloustöitä voidaan tehdä pääasiassa puolen vuoden ajalla. Maatalous on antanut viljelijälle koko vuotta vastaavan täystyöllisyyden ainoastaan suurimmilla monipuolisen kasvituotannon tiloilla. Viljatyötiloilla viljelijän työpanos maataloudessa on vastannut 0.5-0.8 ja muilla kasvinviljelytiloilla 0.6-1.0 täystyöllisen henkilön työpanosta. Kasvituotanto on luonteeltaan osa-aikaviljelyä. Kasvinviljelyn edellyttämä työpanos kevät- ja syyskesällä vaikeuttaa vakinaista työskentelyä palkansaajana. Kasvinviljelytiloilla esiintyy talviaikaan ilmeisesti keskimääräistä enemmän nk. "piilotyöttömyyttä". Toisaalta kylvö- ja korjuuaikoina joudutaan palkkaamaan jopa ulkopuolista työvoimaa, jotta kasvukausi voitaisiin käyttää tehokkaasti hyväksi ja työt saataisiin tehtyä ajallaan.

Suurimman osan varsinaisen maatalouden töistä kirjanpitotiloilla tekee viljelijä itse. Viljelijän lisäksi varsinkin kotieläintiloilla myös muiden naisten työpanos maataloudessa on ollut huomattava. Viljelijän puolison työpanos muodostaa keskeisimmän osan tässä naisten työpanoksesta. Viljelijän ja naisten maatalouden työpanos yhteensä vastaa kotieläintiloilla pienimpiä tilakokoryhmiä lukuunottamatta lähinnä kahden hengen täystyöllisyyttä tilalla. Koska osa tiloista on yksinäisviljelijöiden hallinnassa, varsinkin nautakarjatyötiloilla viljelijän ja naisten yhteenlaskettu työpanos ylittää keskeisimmässä tilakokoryhmissä viljelijän ja puolison täystyöllisyyttä koskevan

työpanoskriteerin. Kasvinviljelytilat ovat pääasiassa yhden hengen työpaikkoja, joskin kylvö- ja korjuuaikoina myös niillä tarvitaan lisätyövoimaa (liite 8).

4. KIRJANPITOTILOJEN TYÖPANOS VERRATTUNA MAATILAHALLITUKSEN TYÖPANOSTILASTON MUKAISIIN TULOKSIIN

4.1. Maatalouden työpanos

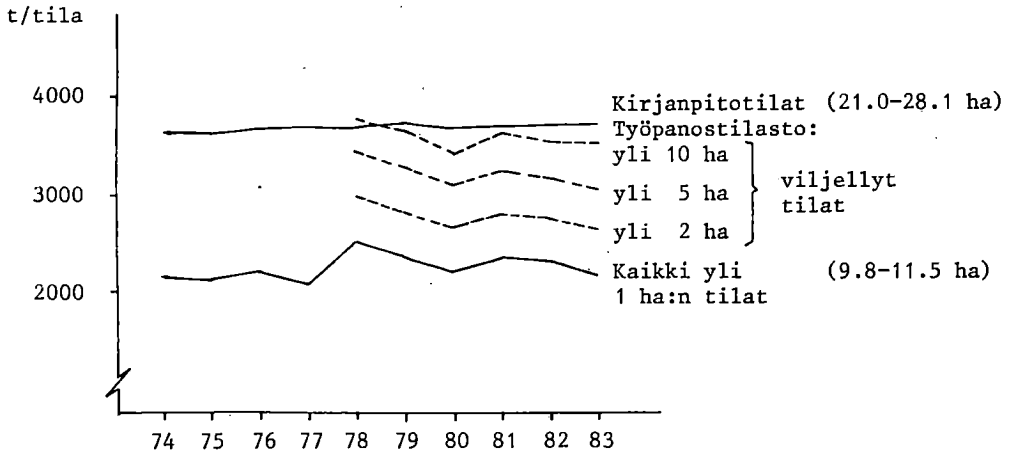
Kirjanpitotilojen työpanostietoja voidaan verrata lähinnä Maatilahallituksen työpanostilaston mukaisiin tilaa kohti laskettuihin tuloksiin. Työpanoksen ryhmittely työpanostilastossa vuonna 1981 tehtyjen tarkennusten jälkeen on molemmissa tilastoissa pääpiirteittäin samanlainen. Maatilahallituksen työpanostilasto on otosperusteinen ja kuvaa viljelijäperheen ja palkkaväen keskimääräistä työpanosta tiloilla ja tilojen ulkopuolella. Työpanostilasto perustuu otostiloilta kerran kahdessa kuukaudessa tiedusteltuun laskentaviikon työpanokseen ja tätä kautta laskettuihin keskimääräisiin tuloksiin. Kirjanpitotiloilla työpanoksen tilastointi on yksityiskohtaisempaa ja perustuu säännölliseen työtuntien muistiin merkitsemiseen tiloilla.

Työpanostilastossa seurataan työtuntien määrää eri kokoisilla tiloilla irrallaan tilaluvuista. Näin ollen tilaa kohti laskettu työpanos riippuu osin siitä, mitä tilalukuja jakajana käytetään. Työpanostilasto käsittää kaikki yli yhden peltohehtaarin tilat. Jaettaessa viljelijäperheen maatalouden työpanos kaikkien tilojen lukumäärällä, päädytään vuosina 1974-1983 keskimäärin noin 2 200-2 500 työtuntiin tilaa kohti (kuvio 56, s.88). Työpanoksen tason vaihtelut ovat aiheutuneet lähinnä otoksen uusimisista (vuosina 1978, 1981 ja 1983) ja tilastointiin liittyvistä muutoksista. Vuonna 1978 tilastossa on siirrytty postikyselyyn, sitä ennen työpanos on kysytty haastattelulla. Lisäksi vuonna 1978 on siirrytty satovuosittaisesta kalenterivuositaisesta tilastointiin. Vuonna 1981 tilastointia on tarkennettu ja selkeytetty työlajeittaista ryhmittelyä ti-

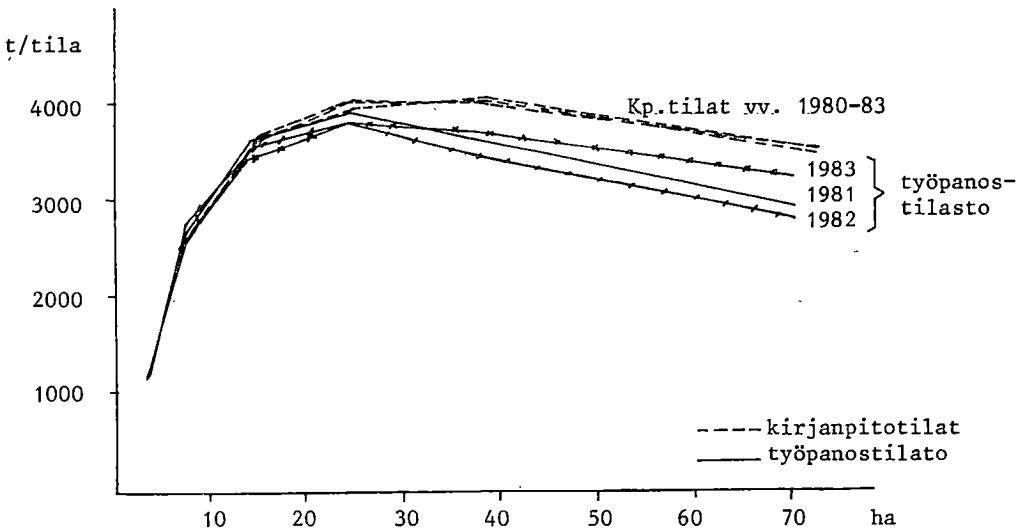
lastossa. Työpanostilastoa on rasittanut viime vuosiin asti aika ajoin yli 30 %:iin yltänyt kato, jota kuitenkin vuonna 1981 käyttöön otettujen uusintakyselyiden avulla on saatu jossakin määrin pienenevään.

Jaettaessa viljelijäperheen työpanos kaikkien tilojen lukumäärällä mukana ovat viljelemättömät tilat ja toisaalta myös palkkatyöllä hoidetut yhteisömaisessa omistuksessa olevat tilat, joilla mitään viljelijäperhettä ei ole osoitettavissa. Viljelijäperheen työpanoksesta saa oikeamman kuvan laskemalla se viljelyksessä olevia yksityisten, perikuntien ja perheyhtymien tiloja kohti. Tällöin viljelijäperheen työpanos yli kahden hehtaarin tiloilla on ollut vuonna 1978 keskimäärin 3 000 t/tila ja vuonna 1983 2 640 t/tila (kuvio 56). Myös tässä vuosittaiset työpanoksen tasovaihtelut aiheutuvat lähinnä tilastoteknisistä syistä. Viljelijäperheen työpanos kirjanpitotiloilla on ollut keskimäärin noin 3 700 t/tila koko tarkasteltavan jakson ajan. Kirjanpitotilojen suurempi työpanos johtuu osin suuremmasta tilakoosta. Viljelijäperheen työpanos keskimäärin kirjanpitotiloilla on ollut suunnilleen sama kuin työpanostilaston mukaan yli 10 ha:n viljellyillä tiloilla.

Verrattaessa viljelijäperheen maatalouden työpanosta samankoisilla tiloilla voidaan todeta, että keskeisimmissä tilakokoryhmissä kirjanpitotilojen tulokset ovat lähes samat kuin vastaavat työpanostilaston mukaiset tulokset. Yli 30 ha:n tiloilla kirjanpitotilojen työpanos on ylittänyt vastaavat työpanostilaston mukaiset tulokset. Työpanostilaston tuloksille luonteenomaista on ollut tilakohtaisen työpanoksen väheneminen kullakin otosperiodilla. Määrävälein tehdystä koko otoksen uusimisesta on seurannut tilakokoryhmittäisten tulosten muuttuminen suhteessa toisiinsa ja samalla myös muutokset työpanostilaston keskimääräisissä tuloksissa. Eniten vaihtelua on ollut suurimpien tilojen tuloksissa. Vuonna 1983 otoksen vaihtamisesta on seurannut työpanoksen väheneminen 10-20 ha:n tiloilla ja toisaalta työpanoksen kasvu yli 30 ha:n tiloilla (kuvio 57). Kirjanpitotiloilla viljelijäperheen työpanos on pysynyt vuosina 1981-1983 lähes muuttumattomana.

Kuvio 56. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilaa kohti kirjanpitotilojen ja työpanostilaston tulosten mukaan vuosina 1974-1983.

Kuvio 57. Viljelijäperheen varsinaiset maataloustyöt tilaa kohti kirjanpitotilojen ja työpanostilaston mukaan vuosina 1981-1983.

Viljelijäperheen työpanosta on voitu verrata työlajeittain eri tilakokoryhmissä lähinnä vuodelta 1981, jolloin myös kirjanpilotiloilta on saatu kaikkia kirjanpilotiloja koskeva työpanos vastaavilla ryhmityksillä. Viljelijäperheen kasvinviljelyn työpanos kirjanpilotiloilla on ollut työpanostilaston osoittamaa keskimäärää pienempi kaikissa tilakokoryhmissä. Eroa on ollut vuoden 1981 tulosten mukaan noin 50-190 t/tila. Kotieläintalouden töitä ja muita maatalouden töitä kirjanpilotiloilla on ollut vastaavasti keskimäärää enemmän. Kotieläinhoitotöiden määrä on poikennut lähinnä yli 30 ha:n tilakokoryhmissä, missä kirjanpilotilojen tulokset ovat olleet 300-500 t/tila suuremmat. Muiden varsinaisten maataloustöiden osalta tilakokoryhmittäiset tulokset ovat eronneet noin 130-300 t/tila. Viljelijäperheen varsinaisen maatalouden työpanos on ollut alle 30 ha:n tilakokoryhmissä molempien tilastojen mukaan lähes sama. Yli 30 ha:n tilakokoryhmissä kirjanpilotilojen työpanos on muodostunut 380-600 t/tila työpanostilaston vastaavia tuloksia suuremmaksi (liite 9, taulukot 1 ja 2).

Maatalouden työpanos vaihtelee lähinnä tilakoosta ja tuotantosuunnasta riippuen. Niinikään laajaan tilaotokseen pohjautuvan maatilatalouden yritys- ja tulotilaston (MYTT) perusteella on voitu todeta, että kirjanpilotiloihin kuuluu kaikissa tilakokoryhmissä keskimääräistä enemmän kotieläintalouteen suuntautuneita tiloja (taulukko 2, s.90). Paitsi, että kirjanpilotiloihin on kuulunut mm. nautakarjatilaja keskimääräistä enemmän, eläinmäärät niillä ovat suuremmat. Mm. 10-20 ha:n nautakarjaloutta harjoittavilla kirjanpilotiloilla on ollut keskimäärin noin 10.0 lehmää/tila, kun taas MYTT:n mukainen vastaava eläinluku on ollut noin 8.5 lehmää/tila.

Näillä edellytyksin näyttäisi varsin luontevalta, että viljelijäperheen työpanos kirjanpilotiloilla olisi kaikissa tilakokoryhmissä työpanostilaston osoittamaa keskimäärää suurempi. Kuitenkin 5-30 ha:n tilakokoryhmissä on päädytty lähes samoihin tuloksiin molemmissa tilastoissa, mikä voi johtua osaltaan keskimääräistä rationaalisemmasta tuotannosta ja tehokkaammasta työnkäytöstä kirjanpilotiloilla. Yli 30 ha:n tiloilla kirjanpi-

totilojen kotieläinvaltaisuus suhteessa MYTT:n osoittamaan keskimäärään kasvaa varsinkin, jos otetaan huomioon nautakarjatiilojen ohella myös sikatilat. Kirjanpitotilojen suurempi työpanos yli 30 ha:n tiloilla voi johtua pelkästään kotieläinvaltaisemmasta tuotantosuuntajakaumasta. Toisaalta suurimpien tilakoryhmien osalta myös työpanostilaston tulokset ovat vaihdelleet keskimääräistä enemmän.

Taulukko 2. Nautakarjatiilojen %-osuus kyseisen tilakoryhmän tiloista kirjanpitotiloilla ja maatalouden yrittäjä- ja tulotilaston¹⁾ (MYTT) mukaan vuonna²⁾ 1980.

	Alle 10	10-20	20-30	30-50	Yli 50	Yli 5 ha:n tilat keskim.
Kp-tilat	70.5	76.5	60.8	50.3	25.3	61.8
MYTT	55.1	64.5	54.0	35.4	16.3	56.7

Aikapalkkaisen palkkaväen osalta maatalouden työpanos tilaa kohti vuosina 1981-1983 on ollut Maatilahallituksen työpanostilaston mukaan ainakin näennäisesti lähes sama kuin keskimäärin kirjanpitotiloilla. Työpanostilaston mukainen palkkaväen työpanos on tässä laskettu kaikkia tiloja kohti, sillä osa työpanostilaston mukaisesta palkkatyöstä koskee yhteisömäisessä omistuksessa (yhtiöt, säätiöt, kunnat ja valtio) olevia yksinomaan palkkatyövoimalla hoidettuja tiloja. Yhteisömäinen omistus on yleisintä suurimmassa yli 50 ha:n tilakoryhmässä. Kirjanpitotilojen palkkaväen työpanoksen vertaaminen työpanostilaston tuloksiin jää suurimpien tilojen kohdalla näennäiseksi, sillä kirjanpitotilat ovat perheviljelmää, joilla viljelijäperheen työpanos kattaa suurimman osan maatalouden työntarpeesta.

Alle 20 ha:n tiloilla palkkaväen työpanos on jäänyt molempien tilastojen mukaan vähäiseksi. 20-30 ha:n ja myös 30-50 ha:n tilakoryhmissä palkkaväen työpanos kirjanpitotiloilla vuosina 1981-1983 on ollut hieman työpanostilaston mukaisia tuloksia

¹⁾ Luonnollisten henkilöiden tilat

²⁾ Tuotanto-olosuhteiltaan lähinnä normaali vuosi

suurempi. Yli 50 ha:n tiloilla. palkkaväen työpanos on ollut kirjanpito-tiloilla suurempi kuin työpanostilaston mukaan, vaikka työpanostilastoon on kuulunut perheviljelmien lisäksi myös yksinomaan palkkatyövoimalla hoidettuja tiloja.

Myös palkkaväen osalta työpanostietoja on voitu tarkastella työlajeittain lähinnä vuodelta 1981. Kirjanpito-tilojen tulokset ovat poikenneet eniten yli 20 ha:n tilakokoryhmissä. Kasvinviljelytöitä on ollut vuonna 1981 kirjanpito-tiloilla yli 20 ha:n tilakokoryhmissä 30-160 t/tila ja kotieläinhoitotöitä 20-160 t/tila enemmän kuin työpanostilaston mukaan. Muiden varsinaisten maatalouden töiden kohdalla vastaava ero on ollut 40-140 t/tila. Kirjanpito-tiloilla on varsinaisia maataloustöitä yhteensä ollut yli 20 ha:n tilakokoryhmissä 160-370 t/tila työpanostilaston osoittamaa keskimäärää enemmän (liite 9, taulukot 4 ja 5).

4.2. Muu työpanos

Viljelijäperheen kokonaistyöpanos on ollut vuosina 1981-1983 kirjanpito-tiloilla keskimäärin 5950, 5990, 6020 t/tila ja työpanostilaston mukaan 5430, 5480 ja 4860 t/tila. Työpanostilaston mukaiset tulokset on laskettu kuten edellä yli 2 ha:n viljeltyjä perheviljelmätyyppejä tiloja kohti. Varsinaisia maataloustöitä on ollut kirjanpito-tiloilla keskimäärin noin 62 % ja työpanostilaston mukaan 50-54 % viljelijäperheen kokonaistyöpanoksesta. Kirjanpito-tilat ovat työpanostilaston kuvaamaa keskimäärää maatalousvaltaisempia. Ts. työpanostilastossa on mukana enemmän osa-aikaviljelijöitä.

Varsinaisten maataloustöiden lisäksi viljelijäperheen tekemä muu työpanos tilalla ja tilan ulkopuolella on ollut vuosina 1981-1983 kirjanpito-tiloilla keskimäärin 2260, 2280 ja 2310 t/tila ja työpanostilaston mukaan 2580, 2490 ja 2230 t/tila. Myös tässä keskimääräiset tulokset heijastavat osaltaan tilakokoeroja. Todelliset tilastoerot ilmenevät paremmin tilakokoryhmittäisistä ja työlajeittaisista tuloksista. Pienimmillä kirjanpito-tiloilla viljelijäperheen muu työpanos on vuonna 1981

noin 400 t/tila työpanostilaston osoittamaa keskimäärää suurempi. 10-50 ha:n tilakokoryhmissä kirjanpitotilojen tulokset ovat olleet vastaavasti 310-440 t/tila ja yli 50 ha:n tiloilla 230 t/tila keskimäärää pienemmät (liite 9, taulukot 1 ja 3).

Varsinaisten maataloustöiden lisäksi tilalla ja tilan ulkopuolella tehty työpanos on ryhmitelty kirjanpitotiloilla ja työpanostilastossa hieman eri tavoin. Maatalouden investointitöiden osalta ryhmitys on sama molemmissa tilastoissa. Kirjanpitotiloilla viljelijäperheen tekemiä investointitöitä on ollut vuonna 1981 kaikissa tilakokoryhmissä noin 110-150 t/tila työpanostilaston osoittamaa keskimäärää vähemmän. Myös metsätaloustöitä kirjanpitotiloilla on ollut 120-130 t/tila vähemmän. Työpanoksen ryhmittelyssä muiden tilalla tehtävien töiden ja tilan ulkopuolella tehtävän työpanoksen osalta on jossakin määrin eroavuuksia tarkasteltavissa tilastoissa. Työpanostilaston mukaiseen "muut työt tilalla" -ryhmään on vuonna 1981 sisältynyt tilalla tehtävien sivuansiotöiden lisäksi mm. asuinrakennuksiin liittyvät investointi- ja kunnossapitotyöt ja ilmeisesti myös osasellaisista töistä, jotka kirjanpitotiloilla on luettu yksityistalouden töihin kuuluviksi.

Työpanostilastossa kotitaloustyöt on erotettu omaksi ryhmäksi, mutta niihin on luettu pääasiassa kodinhoitoon, lasten hoitoon, ostoksiin yms. liittyvät työt. Pihanhoitoon yms. liittyvät työt on työpanostilastossa vuonna 1981 luettu ilmeisesti muiden tilalla tehtävien töiden ryhmään¹⁾. Kirjanpitotiloilla yksityistalouden töitä on ollut 120-440 t/tila enemmän kuin työpa-

1) Vuonna 1983 työpanostilastossa on jaettu "muut työt maatilalla" -ryhmä edelleen tilalla tehtäviin maatalouden sivuelinkeinoihin liittyviin töihin ja muuhun yritys- ja tuotantotoimintaan maatilalla. Kyselylomakkeen täyttöohjeesta on samalla jätetty pois maininta muista edellä mainitsemattomista töistä, mihin kirjanpitotiloilla yksityistalouden töinä huomioon otettavat pihatyöt yms. sekalaiset toimet ovat pääosin lukeutuneet. Sivuelinkeinoihin liittyvät työt ja muu yritys- ja tuotantotoiminta maatilalla ovat olleet vuonna 1983 keskimäärin 150 t/tila, joita vastaava ryhmä "muut työt tilalla" on ollut vuonna 1981 noin 300 t/tila ja 1982 240 t/tila.

nostilaston tulosten mukaan eri tilakokoryhmissä. Työpanostilastossa on ollut taas muita tilalla ja tilan ulkopuolella tehtäviä sivuansio- ja muita töitä noin 300-400 t/tila enemmän kuin mitä kirjanpitotilojen sivuansiotyöt em. asuinrakennuksiin liittyvillä töillä lisättyä yhteensä ovat olleet. Kirjanpitotilat ovat pääasiassa maatalouteen suuntautuneita tiloja ja ilmeisesti suurimmat puutteet työpanoksen tilastoinnissa kirjanpitotiloilla ovat juuri sivuansiotöiden kohdalla.

Palkkaväen työpanos on muodostunut pääasiassa varsinaisen maatalouden töistä, joita kirjanpitotiloilla on ollut kaikissa tilakokoryhmissä enemmän. Alle 20 ha:n tiloilla palkkaväen työpanos on ollut melko vähäinen. 20-50 ha:n kirjanpitotiloilla palkkaväen työpanos investointi-, metsätalous ja muissa varsinaisen maatalouden ulkopuolelle jäävissä töissä on ollut vain vähän työpanostilaston osoittamaa keskimäärää pienempi. Yli 50 ha:n maatalouden ulkopuolelle jäävä palkkaväen työpanos on ollut kirjanpitotiloilla noin 370 t/tila työpanostilaston mukaisia vastaavia tuloksia pienempi. Näin ollen palkkaväen kokonaistyöpanos 20-50 ha:n kirjanpitotiloilla on ollut 120-360 t/tila työpanostilaston osoittamaa keskimäärää suurempi. Yli 50 ha:n kirjanpitotiloilla palkkaväen kokonaistyöpanos on kuitenkin jäänyt noin 170 t/tila vastaavia työpanostilaston tuloksia pienemmäksi (liite 9, taulukot 2 ja 4).

4.3. Maatalouden työpanostietojen luotettavuudesta

Tutkimuksen tilastovertailussa on kahden varsin erilaisin perustein laaditun tilaston mukaan päädytty keskeisimpien tilakokoryhmien osalta lähes samoihin lopputuloksiin. Työpanostilasto, johon kirjanpitotilojen tuloksia on ollut luontevinta verrata, perustuu noin 12 600 otostilalta rotaationa etenevänä kyselynä kerran kahdessa kuukaudessa tiedusteltuihin kyselyviikon työtunteihin. Työpanostilaston otos on tilakoon ja alueen mukaan ositettu satunnaisotos.

Kirjanpitotilat ovat toimintaan vapaaehtoisesti liittyneitä yleensä keskimääräistä suurempia ja mahdollisesti myös keski-

määräistä tehokkaammin hoidettuja tiloja. Kirjanpitotoiminnassa on ollut 1980-luvulla noin 1000 tilaa mukana. Niiden työpanostiedot perustuvat lähes päivittäiseen työkirjanpitoon. Tältä osin tietoja voidaan pitää varsin tarkkoina.

Edellä on voitu todeta vertailtavien tilastojen tulosten olevan jotakuinkin loogisessa suhteessa toisiinsa, mikä tässä tapauksessa on ainoastaan osoituksena siitä, että kirjanpitotiloilla kotieläinvaltaisuus ja rationaalisuus ovat peittäneet tistensa vaikutuksen keskeisimmässä tilakokoryhmässä siten, että niillä viljelijäperheen työpanos on 1980-luvulla muodostunut yhtä suureksi työpanostilaston tulosten kanssa. Tilastojen luotettavuutta sensijaan voidaan arvioida ainoastaan tilastoperusteita tarkastelemalla.

Työpanostilasto on rakennettu kuvaamaan lähinnä koko viljelijäväestön työpanossummaa ja sen kehitystä. Tilaa kohti laskettuna työpanostilaston tulosten luotettavuus ei ole tilastomatematisesti enää sama kuin työpanossummien osalta. Työpanostilasto on kuitenkin ainoa tilasto, josta voidaan laskea koko maan keskimäärää kuvaavia kirjanpitotilojen tilaryhmitystä vastaavia työpanostietoja.

Sellaisenaan laajaan otokseen perustuvien työpanostietojen luotettavuutta häiritsee työpanostilastossa 1980-luvulla käyttöön otetuista uusintakyselyistä ym. tarkennuksista huolimatta edelleen aika-ajoin yli 30 %:in nouseva kato. Keskimääräinen vastausprosentti vuosina 1981-1983 on ollut noin 68-69 %. Vuoden 1984 osalta vastausprosentti on ollut 67 %. Työpanoskyselyn vastausprosentti on yleensä pienimmillään kesällä maatalouden työhuippujen aikaan. Otoksen vanhetessa vastausprosentti niin ikään alenee. Koska kadon jakautumista ei ole selvitetty, sen vaikutuksia on vaikea arvioida. Todettakoon, että kirjanpitotiloilla ei ole mitään vastaavanlaisia kato-ongelmia, epäselvyydet yksittäisen tilan työkirjanpidossa aiheuttavat koko tilan jäämisen tilastoinnin ulkopuolelle. Toisaalta kirjanpitotilat eivät ole tilasto-otos, jossa tilojen pois jättäminen aiheuttaisi ongelmia tuloslaskentaan.

Maatalouden työpanostietojen luotettavuutta on tarkasteltu mm. maatalouden työpanostoimikunnan mietinnössä vuodelta 1981 ja maataloustilastojen koordinoitutyöryhmän raportissa vuodelta 1983. Työpanostoimikunnan mietinnössä työpanostilaston ja kirjanpitotilojen tuloksia on verrattu korottamalla kirjanpitotilojen tulokset koko viljelijäväestön työpanosta vastaavalle tasolle ja päädytty työpanostilaston kanssa suunnilleen saman suuruisiin tuloksiin.

Työpanostoimikunta on mietinnössään todennut työpanostilaston kadon vähentämisen ensisijaisena tehtävänä maatalouden työpanostietojen luotettavuuden parantamisessa. Tuotantosuuntajaotuksen aikaansaaminen maatalouden työpanostilastoihin on nähty niinikään keskeisenä maatalouden työpanostilastojen kehittämiseen liittyvänä tekijänä. Työpanostiedot on tilastoitu tuotantosuunnittain ainoastaan kirjanpitotiloilla. Niiden keskimääräisten tulosten yleistämistä taas häiritsee tilojen vähälukuisuus ja valikoituneisuus.

Tuotantosuunta on tilakoon ohella keskeisin vaikuttaja maatalouden työpanoksen määrään tiloilla. Tuotantosuuntajaotus tulisi ottaa huomioon jo tilaston otantaperusteissa ja sen tulisi olla yhtenäinen maatalouden muiden taloudellisia tuloksia koskevien tilastojen kanssa. Ensisijaisesti kysymykseen tulee tällöin Tilastokeskuksen pitämän maatilatalouden yritys- ja tulo-tilaston (MYTT) kanssa yhteiset luokitukset. Yhteiseen tilastokseen näiden kahden tilaston osalta päästäneen aikaisintaan vuonna 1987. Työpanostilastossa on otettu uusi otos käyttöön vuonna 1986. MYTT:n kanssa yhteinen otos tulee ilmeisesti ainakin alkuvaiheessa sisältämään vain nykyisen kaltaisen alueittaisen ja tilakoon mukaisen osituksen.

Yhteisen otoksen myötä myös työpanostilastossa siirryttäneen jatkuvasti vaihtuvaan otokseen, sillä nykyisellään MYTT:n otoksesta vaihdetaan vuosittain 20 % tiloista uusiin. Työpanostilaston koko otoksen kerralla uusimisesta aiheutuvat tulosten tasomuutokset jäänevät yhteisen otoksen myötä pois. MYTT:ssa tuotantosuuntajaotus perustuu eri myyntituotteiden osuuksiin

tilan myyntituotannosta. Samaa tuotantosuuntajaotusta voitaneen soveltaa myös yhteisiltä otostiloilta kysytyihin työpanostietoihin. Työpanosjärjestelmien perusteiden yhdistämisen tuloksena onnistuessaan saataisiin keskimäärää osoittavat tulo- ja työpanostiedot yhdistetyillä alue-, tilakoko- ja tuotantosuuntaluokituksilla. Edelleen tilastoinnin kohde työpanostilastossa muuttuisi tällöin koko maata ja eri alueita koskevien työpanossummien ohella enemmän tilakohtaiseksi.

Tiloilla työskentelevien henkilöiden lukumääriä ei nykyisellään saada yksiselitteisesti mistään maatalouden tilastosta. Työpanostilastossa kysytään ainoastaan työhön osallistuneiden lukumäärä, mutta siitä ei saada esim. vakinaisesti tiloilla työskentelevien henkilöiden lukumäärää. Kirjanpitotiloilla henkilöiden lukumääriä ei ole tilastoitu lainkaan. Kirjanpitotilojen tuloslaskentaa tulisikin kehittää siten, että niiltä saataisiin viljelijän ja puolison, muiden tilalla vakinaisesti työskentelevien sukulaisten ja perheenjäsenten ja tilapäistyövoiman henkilöluvut, jotka osaltaan selittäisivät työpanostietoja ja toisaalta myös vastaavia taloudellisia tuloksia. Henkilöluvut tulisi selvittää vastaavalla tavalla myös palkkaväen osalta.

Kannattavuustutkimuksen tietoaaineisto muodostaa muilta osin varsin laajan tilaston, josta saadaan yksityiskohtaista tietoa maataloudesta ja siihen liittyvistä muista tekijöistä. Työkirjanpito on yksi kannattavuustutkimuksen keskeisimpiä osia ja tiloilla suuritöisin osa kannattavuuskirjanpidosta. Kirjanpitotiloilta on tilastoitu taloudellisten tulosten ohella työpanostietoja kannattavuustutkimuksen alkuvaiheista (v. 1912) lähtien. Tilojen lukumäärän huomioon ottaen tulokset on tilastoitu hyvin monipuolisilla tilaryhmyyksillä. Tilastointiperusteitaan luotettavana ja verraten nopeasti valmistuvana tilastona kirjanpitotilojen tuloksia käytetään yleisesti maataloudessa ja sen eri osa-alueilla tapahtuvien muutosten tarkasteluun.

5. YHTEENVETO

Kirjanpitotilojen koko

Tutkimuksessa on tarkasteltu viljelijäperheen ja maatalouden palkkaväen työpanoksen kehitystä kirjanpitotiloilla vuosina 1970-1983. Työpanoksen kausivaihtelu on selvitetty ainoastaan viljelijäperheen osalta. Kausivaihtelun selvitys perustuu Etelä-Suomen kirjanpitotilojen tuloksiin vuodelta 1981. Tutkimuksen lopussa on verrattu kirjanpitotilojen työpanostietoja vastaaviin tilaa kohti laskettuihin Maatilahallituksen työpanostilaston mukaisiin tuloksiin.

Kirjanpitotilojen tulokset soveltuvat hyvin ajan myötä tapahtuvien muutosten seurantaan, sillä tilojen vaihtuvuudesta huolimatta tila-aineisto on pysynyt melko vakiona ja tilakoon kehitys on kuvastanut osin yleistä tilakoon kasvua. Tilakooltaan kirjanpitotilat ovat keskimääräistä suurempia. Käytössä olevan pellon ala kirjanpitotiloilla on ollut vuonna 1970 keskimäärin 21.0 ha/tila ja vuonna 1983 28.1 ha/tila. Tilakoko on kasvanut ja samalla kirjanpitotilojen piirin on tullut suurempia tiloja. Peltoalan lisääntyminen on ollut paljolti pellon vuokrauksen yleistymistä. Viljelijäperheen omistuksessa olevan pellon ala on kasvanut noin 3.3-4.0 ha/tila eri alueilla. Vuodenvaihteen tilannetta vastaava kokonaiseläinmäärä tiloilla on ollut vuonna 1970 keskimäärin 15.0 ny/tila ja vuonna 1983 26.6 ny/tila. Lehmämäärä on lisääntynyt vastaavasti 6.1 eläimestä 8.1 eläimeen/tila.

Kirjanpitotiloja on ollut 1970-luvulla 800-900. 1980-luvulla niiden lukumäärä on lisääntynyt ollen vuonna 1983 jo runsaat 1100 tilaa. Kirjanpitotilat on ryhmitelty kokonaistuoton perusteella nautakarja-, sika- ja muihin kotieläintiloihin sekä viljatiloihin ja muihin kasvinviljelytiloihin. Kotieläintilat ovat hieman ylliedustettuina aineistossa. Myös tuotantosuunnittaisen jakauman osalta aineisto on pysynyt melko vakiona koko tarkasteltavan jakson ajan.

Työpanos vuosina 1970-1983

Kokonaistyöpanos on muodostunut varsinaisista maataloustöistä, investointitöistä, metsätalous- ja sivuansiotöistä sekä yksityistalouden töistä. Kokonaistyöpanos on ollut 1970-luvun alussa noin 7000 t/tila ja vuosikymmenen loppupuolella alimmillaan 6420 t/tila. 1980-luvulla kokonaistyöpanos on alkanut hitaasti kasvaa. Vuonna 1983 se oli 6600 t/tila. Kokonaistyöpanos sisältää sekä viljelijäperheen että aikapalkkaisen palkkaväen kaikki työt tilalla ja tilan ulkopuolella. Urakkapalkatut työt eivät sisälly tässä tarkasteltavaan työpanokseen.

Varsinaisiin maataloustöihin on luettu kotieläintalous- ja kasvinviljelytyöt, muut maatalouden työt sekä maatalouden johtotyö. Varsinaisia maataloustöitä on tehty 1970-luvun alussa noin 4400 t/tila ja vuodesta 1973 lähtien 4200 t/tila. Niiden osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut noin 63-65 %. Kotieläintöiden osuus varsinaisista maataloustöistä on ollut 55-57 %. Kasvinviljelytöiden osuus on laskenut 33 %:sta 27 %:in ja muiden maataloustöiden osuus lisääntynyt 12 %:sta runsaaseen 16 %:in.

Maatalouden investointitöiden määrä on vaihdellut vuosittain 90-150 työtunnin välillä. Asuinrakennusten uudistus- ja peruskorjaustöitä on ollut keskimäärin 45-70 t/tila. Yhteensä investointitöiden osuus on ollut 2.5-3.0 % kokonaistyöpanoksesta. Osa palkkaväen investointitöistä on urakkaluonteisina töinä jäänyt tässä tarkastelun ulkopuolelle. Metsätaloustöiden määrä on vaihdellut 140 tunnista 200 tuntiin/tila. Niiden osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut vastaavasti 2-3 %.

Sivuansiotyöt on voitu tilastoida kirjanpitotiloilta lähinnä vähimmäismäärää osoittavina. Niiden määrä on vaihdellut vuosittain 260 tunnista 350 tuntiin/tila. Niitä on ollut 4-5 % kirjanpitotilojen kokonaistyöpanoksesta. Yksityistalouden töiden määrä kirjanpitotiloilla on ollut vuonna 1970 keskimäärin 1840 t/tila, josta se on tasaisesti laskenut 1680 tuntiin/tila 1980-luvulla. Yksityistalouden töiden osuus kokonaistyöpanoksesta on laskenut 27.0 %:sta 25.5 %:in.

Työpanos maan eri osissa

Kirjanpitotilojen kokonaistyöpanos on ollut alin Etelä-Pohjanmaalla, noin 6000 t/tila, ja korkein Pohjois-Suomessa, noin 7000 t/tila. Kokonaistyöpanoksen vaihtelu johtuu pääosin varsinaisten maataloustöiden määrästä maan eri osissa. Varsinaisia maataloustöitä on ollut eniten Sisä- ja Pohjois-Suomessa, 4300-4600 t/tila. Etelä-Pohjanmaalla niitä on ollut 3700-4000 t/tila. Etelä-Suomessa varsinaiset maataloustyöt ovat vähentyneet 1970-luvun alkupuolella 4600 tunnista/tila noin 4000 työtuntiin/tila.

Käytössä olevaa peltohehtaaria kohti varsinaisia maataloustöitä on ollut kirjanpitotiloilla vuonna 1970 keskimäärin 212 t ja vuonna 1983 149 t. Etelä-Suomessa, missä tilat ovat keskimääräistä suurempia ja tuotanto kasvinviljelyvaltaisempaa, maatalouden työpanos on ollut vastaavasti pienempi, 176-121 t/ha. Etelä-Pohjanmaalla ja Sisä-Suomessa tilakoko on suunnilleen sama. Maatalouden työpanos Etelä-Pohjanmaalla on alempi kuin Sisä-Suomessa, jossa työvaltaisen lyksykarjatalouden harjoittaminen on yleisempää. Korkeimmaksi maatalouden työpanos on muodostunut Pohjois-Suomessa, 307-209 t/ha, missä keskimääräinen peltoala on pienempi ja lehmämäärä suhteessa peltoalaan suurempi kuin maan muissa osissa.

Investointitöiden osalta alueittaiset erot ovat jääneet melko vähäisiksi. Metsätaloustöitä on tehty Etelä-, Sisä- ja Pohjois-Suomessa 150-200 t/tila. Etelä-Pohjanmaalla metsätaloustöiden määrä on ollut vähäisempi, 100-150 t/tila. Sivuansiotöiden määrässä alueittaiset erot ovat olleet suurimmat 1970-luvun alussa, jonka jälkeen ne ovat osin tasoittuneet. Etelä-Pohjanmaalla sivuansiotöiden määrä on ollut muutamaa poikkeusvuotta lukuunottamatta keskimääräistä suurempi koko tarkasteltavan jakson ajan. Yksityistalouden töiden määrä on vähentynyt vuodesta 1970 kaikilla alueilla. Pohjois-Suomessa yksityistalouden töitä on tehty enemmän ja Etelä-Pohjanmaalla muutamaa poikkeusvuotta lukuunottamatta vähemmän kuin muilla alueilla. Etelä- ja Sisä-

Suomessa yksityistalouden töiden määrä on ollut lähempänä kirjanpitotilojen keskimäärää.

Työpanos eri tilakokoryhmissä

Peltoalalla mitattu tilakoko on vaikuttanut lähinnä varsinaisten maataloustöiden määrään. Niiden määrä alle 10 ha:n tiloilla on laskenut 1970-luvun alusta 3410 tunnista 2620 tuntiin/tila ja 10-20 ha:n tiloilla 4240 tunnista 3740 tuntiin/tila. 20-30 ha:n ja 30-50 ha:n tiloilla varsinaisten maataloustöiden määrä on pysynyt 4500-4600 työtunnissa/tila, kun taas yli 50 ha:n tiloilla niiden määrä on vähentynyt 1970-luvun alun 8000 työtunnista 5500 tuntiin/tila 1980-luvulla.

Työpanoksen väheneminen alle 10 ha:n tilakokoryhmässä on aiheutunut pääasiassa tuotannon muuttumisesta kasvinviljelyvaltaisemmaksi. 10-50 ha:n tiloilla kotieläinmäärät ovat lisääntyneet ja tuotannon muuttuminen intensiivisemmäksi on peittänyt töiden rationalisoitumisesta aiheutuvan työpanoksen vähenemisen. Sitä vastoin isoimmilla tiloilla eläinmäärät enempää kuin peltoalakaan eivät ole muuttuneet ja tuotannon rationalisoituminen ilmenee siten työpanoksen vähenemisenä.

Työpanos eri tuotantosuunnissa

Kirjanpitotiloilta saadaan työpanostiedot tuotantosuunnittain vuodesta 1977 lähtien. Työpanoksen tarkastelu eri tuotantosuunnissa kohdistuu tässä pääasiassa Etelä-Suomen tilojen tuloksiin. Varsinaisten maataloustöiden määrä nautakarjatiloiilla on pysynyt vuosina 1977-1983 keskimäärin 4700-4800 työtunnissa/tila. Sikatiloilla ja muilla kotieläintiloilla varsinaisten maataloustöiden määrä on ollut vastaavasti 4000-4300 t/tila. Viljatiloiilla maataloudessa on työskennelty 1900-2000 t/tila ja monipuolista kasvituotantoa harjoittavilla muilla kasvinviljelytiloilla 2900-3500 t/tila.

Maataloustöiden määrä eri tuotantosuunnissa vaihtelee lähinnä erilaisen tilakoon ja eläinmäärien takia. Nautakarjatiloiilla

työpanos on noussut pääasiassa tilakoon kasvun myötä. Sikatiloilla tilakoosta aiheutuvat erot ovat tasoittuneet 1980-luvulla. Tuotantotekniikka ja sikalatyyppi vaikuttavat enemmän kuin peltoalalla mitattu tilakoko sikatilojen työnmenekkiin. Viljatiloiden maataloustöiden määrä riippuu viljelyksessä olevasta peltoalasta. Alueittaisia eroja on selvitetty keskeisimpien nautakarjatilaryhmien osalta. Saman kokoisilla tiloilla työpanos on suunnilleen sama maan eri osissa.

Investointitöiden määrä vuosina 1977-1983 on ollut nautakarjatiloiden 130-140 t/tila. Muissa tuotantosuosunnissa niiden määrä on vaihdellut vuosittain enemmän. Metsätaloustöitä on tehty eniten kasvinviljelytiloilla. Kotieläintiloilla niiden määrä on jäänyt alle 200 tuntiin/tila. Sivuansiotöiden määrä on ollut pienin sikatiloilla, vajaa 200 t/tila, ja suurin viljatiloiden, 1980-luvulla yli 500 t/tila. Yksityistalouden töiden määrä on vaihdellut keskimäärin 1400 tunnista runsaaseen 1800 tuntiin/tila eri tuotantosuosunnissa. Eniten niitä on ollut sikatiloilla ja vähiten kasvinviljelytiloilla.

Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen kesken

Palkatun työvoiman osuus kokonaistyöpanoksesta kirjanpitotiloilla on vähentynyt vuodesta 1970 lähtien. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos sitävastoin on pysynyt 1970-luvun alkupuoliskon pientä laskua lukuunottamatta lähes ennallaan koko tarkasteltavan jakson ajan. Näin ollen kokonaistyöpanoksen väheneminen kirjanpitotiloilla on ilmennyt lähinnä palkkatyövoiman vähenemisenä. Palkkaväen työpanos on koostunut 80-85 %:sesti varsinaisista maataloustöistä. Kirjanpitotiloilta ei ole eritelty lomittajan, sijaisavun yms. henkilöiden työtunteja, joiden palkkauksen on kunta tai joku muu ulkopuolinen järjestänyt, vaan heidän työtuntinsa on tilastoitu viljelijäperheen työpanokseen kuuluvina.

Aikapalkkaisen palkkaväen osuus kokonaistyöpanoksesta vaihtelee alueittain. Etelä-Suomessa palkkaväen osuus kokonaistyöpanok-

sesta on ollut 1970-luvun alussa yli 20 %, mistä se on laskenut melko tasaisesti noin 10 %:in 1980-luvulla. Sisä-Suomessa palkkaväen osuus on laskenut 1970-luvulla 16.5 %:sta 10.2 %:in ja kääntynyt lievästi nousuun 1980-luvulla. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa palkkaväen osuus kokonaistyöpanoksesta on ollut eräitä poikkeusvuosia lukuunottamatta alle 4 %.

Aikapalkkaisen palkkaväen osuutta varsinaisista maataloustöistä on tarkasteltu tilakokoryhmittäin pääasiassa Etelä-Suomen osalta. Palkkatyön tarve kasvaa tilakoon myötä. Palkkaväen osuus maataloustöistä on laskenut vuodesta 1970 kaikissa tilakokoryhmissä. Sitävastoin viljelijäperheen työpanos maataloudessa on vähentynyt vain alle 10 ha:n tilakokoryhmässä. 10-30 ha:n tiloilla se on pysynyt ennallaan ja yli 30 ha:n tiloilla lisääntynyt.

Palkkaväen työpanos on tasoittanut viljelijäperheen työpanosta eniten suurimmissa tilakokoryhmissä ja työvaltaisimmissa tuotantosuunnissa. Palkkatyön vähenemistä on osin voitu korvata viljelijäperheen työpanoksen lisäämisellä. Suurin osa palkkatyövoiman vähenemisestä on korvattu tehokkaammilla koneilla, mutta toisaalta tuotannon muuttuminen intensiivisemmäksi on osin peittänyt maatalouden rationalisoitumisesta aiheutunutta työnmenekin vähenemistä.

Viljelijäperheen työpanoksen kausivaihtelu

Viljelijäperheen työpanoksen kausivaihtelu on selvitetty Etelä-Suomen kirjanpitotiloilta työlajeittain eri tuotantosuunnissa ja tilakokoryhmissä. Lisäksi tutkimuksessa on pyritty tarkastelemaan töiden jakautumista viljelijäperheen sisällä, joskaan henkilöä kohti työpanosta ei ole voitu laskea muiden kuin viljelijän osalta.

Työpanoksen kausivaihtelu aiheutuu pääasiassa kasvinviljelytöiden ajoittumisesta vajaan puolen vuoden jaksolle toukokuusta syyskuuhun. Kokonaistyöpanosta on pyritty yleensä tasoittamaan ajoittamalla mm. metsätaloustöitä ja sivuansiotöitä enemmän

talvikuukausille. Kotieläintöiden määrä on nautakarjatilojen pientä laidunkauden laskua lukuunottamatta varsin tasainen läpi vuoden. Investointitöitä ja muita maatalouden töitä on tehty osin myös kesäaikana kasvinviljelyn työhuipujen lomassa. Yksityistalouden töiden määrä on ollut melko tasainen läpi koko vuoden.

Nautakarjataloilla viljelijäperheellä on ollut kasvinviljelytöissä selvästi kolme lähes yhtä suurta työhuippua, jotka ovat touko-, heinä- ja syyskuussa. Sikataloilla, kuten myös viljataloilla, kasvinviljelyn työhuiput ovat touko- ja syyskuussa. Muilla kotieläintaloilla on pienimmissä tilakokoryhmissä kolme yhtä suurta työhuippua kuten nautakarjataloilla. Yli 20 ha:n tilakokoryhmissä heinäkuun työpanos on ollut kuitenkin touko- ja syyskuun työpanosta pienempi. Muilla kasvinviljelytiloilla kasvinviljelytöitä on varsinkin pienimmissä tilakokoryhmissä ollut melko tasaisesti koko kasvukauden ajan. Suurimmilla tiloilla kylvö- ja korjuuajat erottuvat varsin selvästi viljelijäperheen kokonaistyöpanoksessa.

Työpanoksen jakautuminen viljelijäperheen jäsenten kesken

Työpanoksen jakautumista viljelijäperheen jäsenten kesken on tarkasteltu erikseen viljelijän, joka voi olla mies tai nainen, muiden miesten ja naisten sekä alle 15 vuotiaiden lasten osalta. Työpanos on selvitetty kuukausittain ja työlajeittain. Lasten osalta on selvitetty vain kokonaistyöpanoksen vaihtelu.

Viljelijän osuus perheen kokonaistyöpanoksesta on ollut tuotantosuunnasta riippuen keskimäärin 42-50 %, naisten osuus vastavasti 42-48 % ja muiden miesten osuus vajaa 10 %. Lasten osuus on ollut keskimäärin vähäinen. Viljelijän työpanos on muodostunut kotieläintaloilla keskimäärin noin 80 %:sesti ja työhuipuna kokonaan varsinaisista maataloustöistä. Myös muiden miesten työpanos koostuu pääasiassa maataloustöistä. Naisten työpanoksesta maataloustöitä on ollut tilakoosta riippuen vajaa puolet. Naisten maataloustyöt ovat yli 80 %:sesti kotieläintalou-

den töitä. Maataloustöiden lisäksi yksityistalouden työt muodostavat huomattavan osan naisten työpanoksesta.

Kasvinviljelytiloilla varsinaisia maataloustöitä on tilakoosta riippuen 50-80 % viljelijän työpanoksesta. Naisten osalta maataloustyöt muodostavat vajaan kolmanneksen kokonaistyöpanoksesta. Suurin osa naisten työpanoksesta kasvinviljelytiloilla on ollut yksityistalouden töitä. Sivuvuorotyöillä on koko viljelijäperheelle keskeinen merkitys kasvinviljelytiloilla varsinkin pienimmissä tilakokoryhmissä.

Työllisyys

Viljelijäperheen sisäinen työnjako riippuu paljolti tilalla eri ajankohtina asuvista henkilömääristä. Koska henkilömääriä ei kirjanpito-tiloilta ole selvitetty, viljelijäperheen eri jäsenten työllisyyttä ja siihen liittyviä tekijöitä on voitu tarkastella ainoastaan viljelijän osalta. Viljelijän työpanosta on arvioitu suhteuttamalla se palkansaajien laskennalliseen työaikaan. Viisipäiväistä (ä 8 t/pv) työviikkoa soveltaen ja neljän viikon vuosiloma poislukien päädytään karkeasti 1860 työtuntiin/henkilö vuodessa. Viljelijän kokonaistyöpanos, josta on vähennetty yksityistalouden työt pois, on ylittänyt kaikissa kotieläintilaryhmissä esitetyn laskennallisen täystyöllisyyskriteerin. Kasvinviljelytiloilla viljelijän kokonaistyöpanos on keskimäärin vastannut esitettyä 1860 työtunnin vuosityöpanosta.

Kotieläintiloilla viljelijän työpanos muodostuu lähes kokonaan varsinaisista maataloustöistä. Maatalouslomittajan tekemä vuosiloma-ajan työpanos (120 t/v) poislukien viljelijän työpanos maataloudessa on vastannut nautakarja- ja sikatiloilla tilakoosta riippuen 0.9-1.4 täystyöllisen henkilön työaika. Muilla kotieläintiloilla viljelijän työpanos on vastannut 0.8-1.3 henkilön laskennallista työaika. Kasvinviljelytiloilla maataloustöitä voidaan tehdä pääasiassa puolen vuoden ajalla. Maatalous on antanut viljelijälle koko vuotta vastaavan täystyöllisyyden ainoastaan suurimmilla monipuolisen kasvitutannon tiloilla.

Kirjanpitotilojen työpanos verrattuna työpanostilaston mukaisiin tuloksiin

Kirjanpitotilojen työpanostietoja voidaan verrata lähinnä Maatilahallituksen työpanostilaston mukaisiin tilaa kohti laskettuihin tuloksiin. Työpanoksen ryhmittely työpanostilastossa vuonna 1981 tehtyjen tarkennusten jälkeen on molemmissa tilastoissa pääpiirteittäin samanlainen. Työpanostilastossa seurataan työtuntien määrää eri kokoisilla tiloilla irrallaan tilaluvuista. Näin ollen tilaa kohti laskettu työpanos riippuu osin siitä, mitä tilalukuja jakajana käytetään.

Tutkimuksessa työpanostilaston mukainen viljelijäperheen työpanos on laskettu viljelyksessä olevia yksityisten, perikuntien ja perheyhtymien tiloja kohti. Tällöin viljelijäperheen varsinaisen maatalouden työpanos yli kahden hehtaarin tiloilla on ollut vuonna 1978 keskimäärin 3000 t/tila ja vuonna 1983 2640 t/tila. Työpanostilaston mukaiset ajoittaiset työpanoksen tasovaihtelut ovat aiheutuneet lähinnä tilastoteknisistä syistä. Vastaava viljelijäperheen työpanos kirjanpitotiloilla on ollut keskimäärin noin 3700 t/tila koko tarkasteltavan jakson ajan. Kirjanpitotilojen suurempi työpanos johtuu osin suuremmasta tilakoosta.

Verrattaessa viljelijäperheen maatalouden työpanosta samankokoisilla tiloilla voidaan todeta, että keskeisimmissä tilakoryhmissä 5-30 ha:n tiloilla kirjanpitotilojen tulokset ovat lähes samat kuin vastaavat työpanostilaston mukaiset tulokset. Yli 30 ha:n tiloilla kirjanpitotilojen työpanos on ylittänyt vastaavat työpanostilaston mukaiset tulokset. Alle 5 ha:n tiloja kirjanpitotoiminnassa on mukana ainoastaan muutamia. Kirjanpitotilat ovat kotieläinvaltaisempia, mutta samalla myös tehokkaammin hoidettuja kuin tilat keskimäärin. Tuotannon rationaalisuus keskeisimmissä tilakoryhmissä on peittänyt kirjanpitotilojen kotieläinvaltaisuuden vaikutukset viljelijäperheen työpanoksessa. Kirjanpitotilojen tuotantotekniikka on ilmeisesti myös suurimmilla tiloilla keskimääräistä tehokkaampaa, mutta toisaalta maataloustuotanto niillä on laajempaa ja toi-

minta monipuolisempaa kuin muilla vastaavan kokoisilla tiloilla. Suurimpien tilojen osalta myös työpanostilaston mukaiset tulokset ovat vaihdelleet keskimääräistä enemmän.

Varsinaisten maataloustöiden lisäksi viljelijäperheen tekemä muu työpanos tilalla ja tilan ulkopuolella on jäänyt pienimpiä tiloja lukuunottamatta kirjanpitotiloilla alle työpanostilaston mukaisten tulosten. Työpanoksen ryhmittely on näiltä osin hiegan erilainen vertailtavissa tilastoissa. Kirjanpitotilojen tuloslaskennassa maatalouden tulokset ovat keskeisimmällä sijalla ja suurimmat puutteet työpanoksen tilastoinnissa ovat ilmeisesti tilan ulkopuolisten sivuansiotöiden muistiinmerkitsemisessä.

Palkkaväen työpanostietojen osalta kirjanpitotilojen tulosten vertaaminen työpanostilaston mukaisiin vastaaviin tuloksiin on jäänyt varsinkin suurimpien tilojen kohdalla lähinnä näennäiseksi, sillä kirjanpitotilat ovat perheviljelmiä, kun taas työpanostilastoon kuuluu myös yksinomaan palkkatyövoimalla hoidettuja tiloja.

Työpanostietojen luotettavuutta on tässä yhteydessä voitu arvioida lähinnä tilastoperusteita tarkastelemalla. Työpanostilaston kato vuonna 1981 käyttöön otettujen uusintakyselyiden ja tarkennusten jälkeenkin on aika-ajoin ylittänyt 30 %. Kadon jakautumisesta ei ole tietoja, joten on mahdollista, että tilastossa jotkut tilasuuruusluokat ja alueet ovat systemaattisesti muita huonommin edustettuina.

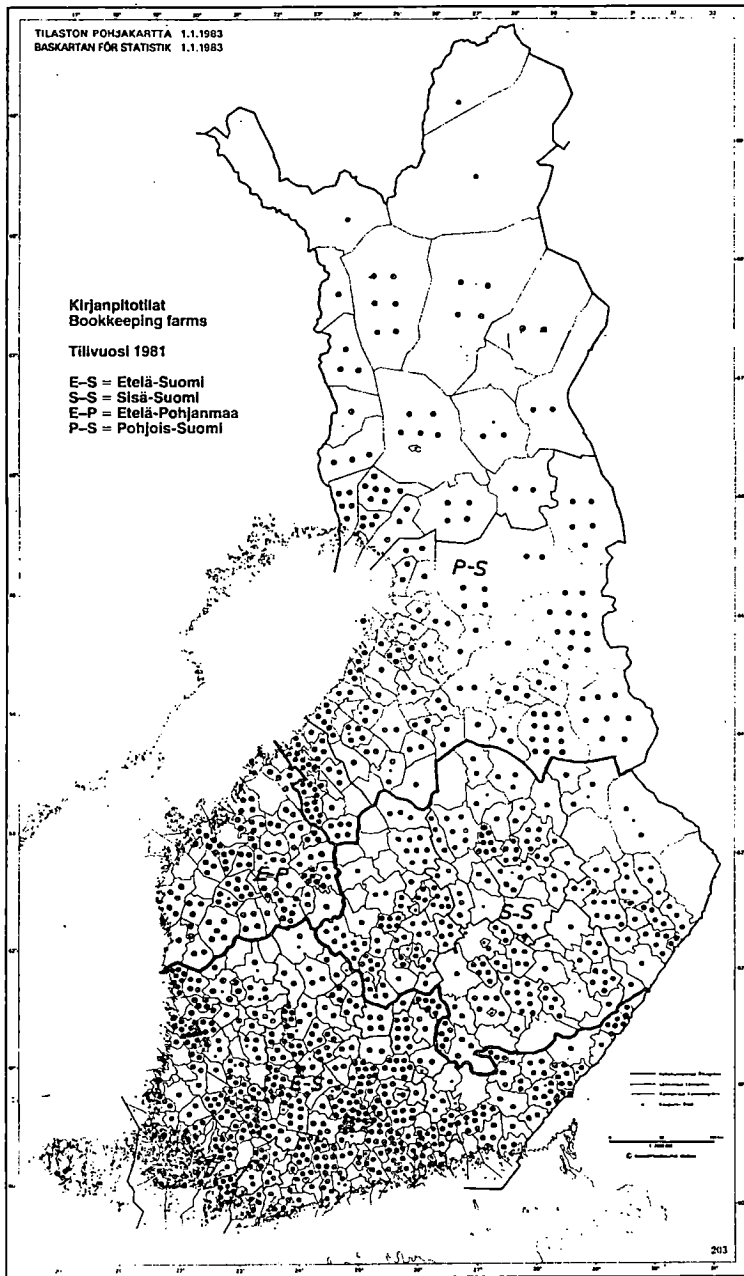
Työpanostilaston kehittämisessä on keskeisenä kadon vähentäminen, mahdolliset katotutkimukset ja jatkossa Tilastokeskuksen maatilatalouden yritys- ja tulotilaston kanssa yhteisten otostilojen käyttöönotto. Samalla työpanostilastossa voidaan siirtäjä jatkuvasti vaihtuvaan otokseen, jolloin aikasarjojen osalta vaikeat tasomuutokset tilastossa pienenevät. Tilastoinnin kohteena tulisi olla koko maata ja eri alueita koskevien työpanossummien ohella tilakohtainen työpanos ja tilalla työskentelevien henkilöiden lukumäärät. Em. yritys- ja tulotilaston kanssa

yhteistä otosta käyttämällä myös työpanostilastossa voidaan soveltaa tulotietoihin perustuvaa yritys- ja tulotilaston tuotantosuuntajaotusta.

Kirjanpitotilojen tuloslaskennassa ei ole vastaavia kato-ongelmia, mutta niiden tulosten yleistämistä rajoittaa tila-aineiston pienuus ja valikoituneisuus. Työpanostietojen arvioimista ja niiden suhteuttamista tilan taloudellisiin tuloksiin vaikeuttaa kirjanpitotiloilla työskentelevien henkilöiden lukumäärien puuttuminen. Kirjanpitotilojen tuloslaskentaa tulisikin kehittää siten, että niiltä saataisiin tietoja viljelijäperheen koostumuksesta ja tiloilla työskentelevien henkilöiden lukumääristä. Työpanostiedot kirjanpitotiloilla ovat sellaisinaan nykyisin varsin tyydyttäviä.

LIITELUETTELO

1. Kartta. Kirjanpitotilojen aluejako.
2. Työtuntien jaotteluohjeet
3. 1-6. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain nautakarjatiljoilla
4. 1-5. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sikatiloilla
5. 1-4. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muilla kotieläintiloilla
6. 1-5. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljatiljoilla
7. 1-4. Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muilla kasvinviljelytiljoilla
8. 1-5. Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä eri tuotantosunnissa
9. 1-4. Viljelijäperheen ja palkkaväen kokonaistyöpanos kirjanpitotilojen ja työpanostilaston tulosten mukaan vuonna 1981

Työtuntien jaotteluohjeet

kannattavuustutkimusta varten

Työtunnit merkitään työkirjaan täysinä tunteina. Töiden merkitseminen suoritetaan päivittäin sekä ihmisten että hevosten ja koneiden osalta. Muistiinpanot tehdään kaikista viljelijäperheen suorittamista töistä, myös kotitaloudesta (= yhteinen nimitys ruoka- ja yksityistalouden tölle) sekä niistä sivuansio- töistä, joista palkka suoritetaan työajan perusteella. Palkkaväen osalta merkitään tehdään vain aikapalkkaisten työntekijöiden töistä. Sen sijaan urakkapalkalla työskentelevien työtunneista ei muistiinpanoja työkirjaan tehdä. — Ihmistyöt olisi merkittävä henkilöittäin.

Työt jaotellaan allaoleviin ryhmiin. Jaottelu tehdään myös hevos- ja traktorityön kohdalla.

Jk. Kasvinviljelytyöt

Näihin luetaan seuraavat työt:

- Muokkaus
- Lannoitus- ja maanparannustyöt
Lannan ja maanparannusainneiden ajo ja levitys
Ostolannoitteiden kuljetus ja levitys
- Viljelykasvien kylvö ja hoito
nilitto, leikkuu, nosto ja puinti
kuivaus, puhdistus ja lajittelu
- Kasvinsuojelu
- Sadon kuljetus varastoihin ja myytäväksi
(Rehujen siirto eläinsuojien yhteydessä olevista varastoista eläimille luetaan kotieläintalouden tölksi.)
- Ojituksen kunnossapito
- Peltoviljelyrakennusten ja viljelysteiden korjaus ja kunnossapito
Peltoviljelyrakennuksiin luetaan kaikki muut talousrakennukset paitsi kotieläinsuojat ja niiden yhteydessä olevat rehusuojat.
Uudisrakennustyöt ja vanhojen rakennusten suureh-
kot peruskorjaukset merkitään uudistustöiksi.
- Maatalouskoneiden ja -kaluston korjaus ja kunnossa-
pito lukuunottamatta kotieläinjalustoa
- Muut kasvinviljelyä koskevat työt mm. peltojen pie-
nehköt kiveämistyöt, heinäselpälteen teko.

Je. Kotieläintalouden työt

- Hevosten hoito ja ruokinta
- Nautakarja- ja maitotaloustyöt
Myös maidonkuljetus sekä jäiden nosto ja ajo
- Sikojen hoito ja ruokinta
- Muitten kotieläinten hoito ja ruokinta
- Rehujen siirto eläinsuojien yhteydessä olevista varas-
toista eläimille sekä rehujen jauhatus ja ostorehujen
kuljetus tilalle
- Muut kotieläintalouden työt
Näihin luetaan mm. kotieläinrakennusten ja niiden
yhteydessä olevien rehuvarastojen sekä kotieläin-
kaluston korjaus ja kunnossapito sekä altaustyöt. Uusien
eläinrakennusten rakentaminen on uudistustyötä
samoin kuin vanhojen rakennusten suurehkot perus-
korjauksetkin.

Jm. Muut maatalouden juoksevat työt

- Puutarhatyöt
- Tilan omaan käyttöön tulevan polttopuun, korjaus- ja
tarpeuun hakkuu- ja ajotyöt (ei uudistuspuutavaran).
- Asuinrakennusten korjaus- ja kunnossapitotyöt
- Muut maatalouden juoksevat työt.

Jt. Maatalouden johtoon liittyvät työt

Maatalouden johtotöiksi luetaan lähinnä seuraavat työt:

- Maatalouskirjanpito
- Kasvinviljelysuunnitelmat
- Kotieläintalouden suunnitelmat
- Maataloustuotteiden myynti ja -tarvikkeiden osto.

Ur. Uudisrakennustyöt (ei asuinrakennuksia ja saunoja)*

- Uusien rakennusten rakentaminen
- Vanhojen rakennusten suurehkot peruskorjaukset.
- Myös puutavaran hankintatyöt näitä tarkoituksia var-
ten.

Uv. Uudisviljelytyöt*

- Pellon raivaus
- Laitumen raivaus
- Suurehkot kiveämistyöt.

Us. Salaojitusten yms. uudistustyöt*

- Uudet salaojitukset
- Uudet sillat ja patolaitteet ym.
- Myös puutavaran hankintatyöt näihin tarkoituksiin.

M. Metsänhoitotyöt ja puutavaran hankintakauppaan liittyvät työt.*

Aru. Asuinrakennusten (ja saunojen) uudistus- ja perus- korjaustyöt*

S. Sivuanstiotyöt

Työkirjaan merkitään koneitten, hevosten ja palkka-
väen suorittamien sivuansiotöiden lisäksi myös ne
isäntävään tekemät sivuansiotyöt, joista palkka mak-
setaan työajan perusteella.

YR. Kotitaloustyöt*)

Tähän ryhmään luetaan ruokatalousteiden lisäksi vil-
jelijäperheen yksityistalouden hyväksi tehdyt työt.

(* Verotusta varten nämä työt tarvitaan maatalouspalkkaväen osalta ja lisäksi puutavaran hankintakauppaan liittyvät työt myös oman perheen osalta.

Taulukko 1 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 210 kpl, keskkoko 26.56 ha

Nautakarjatilat keskimäärin	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	252	229	256	250	252	231	221	223	220	248	243	253	2 878
Kasvinviljely- työt, t/tila	16	20	14	27	148	141	194	111	184	84	33	18	839
Muut maatal. työt, t/tila	52	53	60	45	51	56	50	54	40	45	52	51	609
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	320	285	321	337	451	395	465	388	444	377	328	322	4 433
Investointityöt	3	4	5	7	6	19	20	27	13	16	12	9	114
Metsätaloustyöt	28	27	22	17	8	4	1	2	1	5	17	20	152
Sivuansiotyöt	21	22	20	16	14	14	11	13	19	16	16	15	197
Yksityistal.työt	139	128	138	137	141	141	138	146	140	142	136	149	1 675
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	511	466	506	514	620	573	635	575	617	556	509	515	6 597

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 55t/tila

Taulukko 2 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 17 kpl, keskkoko 5.84 ha

Nautakarjatilat alle 10 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	174	168	192	175	182	159	160	155	162	175	173	172	2 047
Kasvinviljely- työt, t/tila	7	8	3	10	62	47	132	56	92	30	8	8	463
Muut maatal. työt, t/tila	54	51	55	56	54	52	56	58	39	49	46	51	621
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	235	227	250	241	298	258	348	269	293	254	227	231	3 131
Investointityöt	-	-	2	4	-	6	3	4	3	-	-	-	22
Metsätaloustyöt	6	6	4	7	2	-	-	-	2	14	8	9	58
Sivuansiotyöt	38	35	38	29	36	31	41	35	32	36	39	30	420
Yksityistal.työt	126	108	140	134	134	146	130	137	122	132	129	145	1 583
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	405	376	434	415	470	441	522	445	452	436	403	415	5 214

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 27t/tila

LIITE 3/3-4

Taulukko 3 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työläjeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpittotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 67 kpl, keskikoko 15.03 ha

Nautakarjatilat 10-20 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	249	231	257	251	254	229	213	221	214	240	237	246	2 842
Kasvinviljely- työt, t/tila	15	8	11	18	120	88	184	83	141	62	21	10	761
Muut maatal. työt, t/tila	46	41	46	51	45	51	42	52	38	40	42	43	537
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	310	280	314	320	419	368	439	356	393	342	300	299	4 140
Investointityöt	3	2	2	6	5	19	16	24	19	23	15	13	147
Metsätaloustyöt	27	30	26	15	9	3	1	3	1	6	16	18	155
Sivuansiotyöt	21	23	21	17	16	16	9	14	19	18	17	18	209
Yksityistal.työt	134	119	129	128	130	132	133	140	131	135	131	145	1 587
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	495	454	492	486	579	538	598	537	563	524	479	493	6 238

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 48t/tila

Taulukko 4 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työläjeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpittotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 57 kpl, keskikoko 24.49 ha

Nautakarjatilat 20-30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	259	235	261	255	260	237	232	231	231	259	252	266	2 978
Kasvinviljely- työt, t/tila	22	14	19	32	144	111	198	129	183	94	35	25	1 006
Muut maatal. työt, t/tila	43	40	45	51	46	54	48	42	34	41	53	43	540
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	324	289	325	338	450	402	478	402	448	394	340	334	4 524
Investointityöt	1	4	5	9	10	21	32	35	12	13	15	12	169
Metsätaloustyöt	25	25	22	24	5	1	1	3	2	6	14	20	138
Sivuansiotyöt	18	18	17	13	13	11	8	10	19	12	11	11	161
Yksityistal.työt	133	123	132	130	135	132	133	140	135	132	128	143	1 596
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	501	459	501	504	613	567	652	590	616	557	508	520	6 558

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 49 t/tila

Taulukko 5

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työläjeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 52 kpl, keskkoko 38.28 ha

Nautakarjatilat 30-50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	263	236	262	258	266	239	228	238	237	266	261	266	3 020
Kasvinviljely- työt, t/tila	15	11	18	32	189	145	225	132	234	104	39	18	1 162
Muut maatal. työt, t/tila	59	50	61	73	57	59	57	61	50	51	62	65	705
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	337	297	341	363	512	443	510	431	521	421	362	349	4 887
Investointityöt	8	7	9	8	3	13	21	32	6	14	12	9	142
Metsätaloustyöt	43	36	21	21	10	8	1	2	1	4	25	25	197
Sivuansiotyöt	20	25	23	16	8	10	10	11	22	14	14	13	186
Yksityistal.työt	152	143	151	147	151	151	151	153	149	156	146	157	1 807
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	560	508	545	555	684	625	693	629	699	609	559	553	7 219

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 59 t/tila

Taulukko 6.

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työläjeittain nautakarja-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 17 kpl, keskkoko 62.66 ha

Nautakarjatilat yli 50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	276	249	278	264	246	278	251	239	215	248	252	275	3 071
Kasvinviljely- työt, t/tila	9	9	10	44	237	139	182	155	290	132	80	35	1 322
Muut maatal. työt, t/tila	79	63	69	78	72	80	63	66	54	67	57	80	828
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	364	321	357	386	555	497	496	460	559	447	389	390	5 221
Investointityöt	-	-	-	1	3	22	14	23	4	3	13	-	83
Metsätaloustyöt	21	21	24	22	8	3	3	2	2	-	13	26	137
Sivuansiotyöt	8	6	5	10	3	4	5	5	8	6	7	11	78
Yksityistal.työt	158	150	174	161	171	171	152	168	172	165	158	169	1 968
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	551	498	560	580	740	697	670	658	745	621	580	596	7 496

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 139 t/tila

LIITE 4/1-2

Taulukko 1 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 75 kpl, keskipinta-ala 31.97 ha

Sikatilat keskimäärin	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	189	169	194	192	181	175	180	183	172	183	186	188	2 192
Kasvinviljely- työt, t/tila	11	9	16	34	196	78	84	114	200	95	32	13	882
Muut maatal. työt, t/tila	60	61	62	61	50	71	75	65	43	52	57	73	730
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	260	239	272	287	427	324	339	362	415	330	275	274	3 804
Investointityöt	12	11	12	16	13	29	44	32	15	26	19	11	240
Metsätaloustyöt	10	17	18	15	4	3	1	-	-	3	8	13	92
Sivuansiotyöt	19	15	18	14	13	18	12	14	21	12	15	29	190
Yksityistal.työt	137	126	131	127	140	138	142	148	142	141	136	156	1 666
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	438	408	451	459	597	512	538	556	593	512	453	475	5 992

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 68 t/tila

Taulukko 2 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 19 kpl, keskipinta-ala 15.72 ha

Sikatilat 10-20 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	196	174	191	188	190	178	178	187	170	183	185	191	2 211
Kasvinviljely- työt, t/tila	5	3	10	18	131	63	85	69	120	66	23	8	601
Muut maatal. työt, t/tila	50	48	47	56	35	47	45	39	28	45	40	53	533
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	251	225	248	262	356	288	308	295	318	294	248	252	3 345
Investointityöt	2	3	11	13	14	28	39	32	17	25	29	24	237
Metsätaloustyöt	5	17	16	8	2	2	2	-	1	1	11	13	78
Sivuansiotyöt	42	30	38	36	32	36	22	27	27	26	30	32	378
Yksityistal.työt	130	116	121	120	133	130	146	142	132	128	124	131	1 553
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	429	391	434	439	537	484	517	496	495	474	442	452	5 590

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 73 t/tila

Taulukko 3

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 18 kpl, keskikoko 25.69 ha

Sikatilat 20-30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	187	171	209	209	195	189	207	211	199	202	222	211	2 412
Kasvinviljely- työt, t/tila	13	11	23	33	217	99	92	141	227	106	33	18	1 013
Muut maatal. työt, t/tila	68	69	80	64	64	83	81	77	58	73	74	88	879
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	268	251	312	306	476	371	380	429	484	381	329	317	4 304
Investointityöt	23	31	27	26	14	29	44	25	9	21	7	1	257
Metsätaloustyöt	5	4	12	17	5	5	-	1	1	9	1	1	61
Sivuansiotyöt	13	14	11	10	11	7	7	13	23	12	14	10	145
Yksityistal.työt	135	134	140	135	139	142	145	154	146	142	134	148	1 694
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	444	434	502	494	645	554	576	622	663	565	485	477	6 461

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 77 t/tila

Taulukko 4

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 25 kpl, keskikoko 37.72 ha

Sikatilat 30-50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	201	170	193	183	181	170	173	176	164	181	185	193	2 170
Kasvinviljely- työt, t/tila	13	10	18	33	223	82	84	121	230	124	38	11	987
Muut maatal. työt, t/tila	61	62	61	69	55	84	96	81	43	49	60	80	801
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	275	242	272	285	459	336	353	378	437	354	283	284	3 958
Investointityöt	7	6	11	15	12	20	19	19	22	22	20	25	198
Metsätaloustyöt	16	25	29	22	7	3	-	-	-	1	9	25	137
Sivuansiotyöt	10	12	12	3	4	13	14	9	15	6	7	20	125
Yksityistal.työt	148	137	141	132	151	145	138	150	149	151	145	191	1 778
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	456	422	465	457	633	517	524	556	623	534	464	545	6 196

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 73 t/tila

Taulukko 5

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 12 kpl, keskkoko 57.15 ha

Sikatilat yli 50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal- työt, t/tila	161	155	179	190	154	160	156	165	144	155	151	157	1 927
Kasvinviljely- työt, t/tila	14	13	15	60	223	67	79	142	244	95	41	20	1 013
Muut maatal- työt, t/tila	67	71	68	63	55	78	81	56	36	43	52	68	738
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	242	239	262	313	432	305	316	363	424	293	244	245	3 678
Investointityöt	18	1	-	23	21	73	74	57	6	31	26	11	341
Metsätaloustyöt	16	19	16	9	2	6	1	-	-	3	14	8	94
Sivüansiotyöt	10	11	13	10	11	17	4	12	23	7	10	12	140
Yksityistal.työt	143	127	132	128	148	142	143	158	151	153	146	164	1 735
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	429	397	423	483	614	543	538	590	604	487	440	440	5 988

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 34 t/tila

Taulukko 1 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kotieläintaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 40 kpl, keskipinta-ala 27.59 ha

Muut kotieläintalot keskimäärin	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesä.	Heinä.	Elokuu	Syyskuu	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Yht.
Kotieläintalotyöt, t/tila	181	169	181	175	173	169	169	155	151	166	174	172	2 035
Kasvinviljelytyöt, t/tila	10	9	10	25	181	78	143	149	227	81	36	15	964
Muut maatalotyöt, t/tila	48	53	55	61	52	78	59	53	41	55	46	48	649
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	239	231	246	261	406	325	371	357	419	302	256	235	3 648
Investointityöt	8	8	11	18	21	31	39	27	23	19	16	10	231
Metsätaloustyöt	26	23	22	18	5	3	1	-	-	4	17	16	135
Sivuansiotyöt	26	23	25	21	21	17	16	23	31	29	26	27	285
Yksityistalotyöt	127	118	121	120	121	120	126	131	131	130	127	145	1 517
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	426	403	425	438	574	496	553	538	604	484	442	434	5 816

1) Pl. lasten kokonaistyöpanos 21 t/tila

Taulukko 2 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kotieläintaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 17 kpl, keskipinta-ala 11.9 ha

Muut kotieläintalot alle 20 ha	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesä.	Heinä.	Elokuu	Syyskuu	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Yht.
Kotieläintalotyöt, t/tila	156	150	168	158	152	164	150	141	131	147	156	153	1 826
Kasvinviljelytyöt, t/tila	11	8	8	20	113	41	115	82	132	54	30	14	628
Muut maatalotyöt, t/tila	39	47	48	50	49	78	56	48	43	48	40	40	586
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	206	205	224	228	314	283	321	271	306	249	226	207	3 040
Investointityöt	15	19	23	37	46	56	51	33	37	33	36	17	403
Metsätaloustyöt	20	13	13	19	3	1	7	-	-	-	7	7	90
Sivuansiotyöt	29	18	24	25	30	16	16	24	43	40	33	31	329
Yksityistalotyöt	128	123	127	126	122	124	128	129	128	127	123	138	1 523
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	398	378	411	435	515	480	523	457	514	449	425	400	5 385

1) Pl. lasten kokonaistyöpanos 5 t/tila

LIITE 5/3-4

Taulukko 3 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kotieläintaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 9 kpl, keskipinta-ala 24.19 ha

Muut kotieläintilat 20-30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	217	201	212	207	213	181	192	166	174	208	210	208	2 389
Kasvinviljely- työt, t/tila	5	6	12	26	148	66	136	179	253	65	11	9	916
Muut maatal. työt, t/tila	49	64	63	72	68	108	78	66	48	83	61	44	804
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	271	271	287	305	429	355	406	411	475	356	282	261	4 109
Investointityöt	-	-	8	-	-	2	9	-	1	-	-	-	20
Metsätaloustyöt	30	20	23	22	7	-	-	-	-	13	41	38	194
Sivuanstiotyöt	20	26	28	23	24	23	27	29	36	22	25	37	320
Yksityistal.työt	101	92	96	88	90	87	102	95	100	108	106	136	1 201
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	422	409	442	438	550	467	544	535	612	499	454	422	5 844

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 30 t/tila

Taulukko 4 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kotieläintaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 14 kpl, keskipinta-ala 72.20 ha

Muut kotieläintilat yli 30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	187	170	178	173	171	167	178	165	158	163	173	172	2 055
Kasvinviljely- työt, t/tila	12	11	15	31	285	129	180	209	324	120	57	19	1 392
Muut maatal. työt, t/tila	54	51	57	67	42	55	49	53	33	46	44	60	611
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	253	232	250	271	498	351	407	427	515	329	274	251	4 058
Investointityöt	3	1	4	9	3	19	46	42	17	14	16	7	171
Metsätaloustyöt	34	37	31	14	8	5	4	1	-	2	13	13	162
Sivuanstiotyöt	28	25	25	18	7	16	10	20	14	20	18	17	218
Yksityistal.työt	138	129	130	135	140	135	140	154	154	148	145	159	1 707
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	456	424	440	447	656	526	607	644	700	513	456	477	6 316

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 36 t/tila

Taulukko 1 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 96 kpl, keskipinta-ala 39.56 ha

Viljatilat keskimäärin	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	19	18	20	20	20	19	17	15	16	19	19	19	221
Kasvinviljely- työt, t/tila	14	11	12	29	201	78	77	129	232	98	35	20	936
Muut maatal. työt, t/tila	47	51	53	55	49	62	68	57	33	47	48	51	621
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	80	80	85	104	270	159	162	201	281	164	102	90	1 778
Investointityöt	4	5	6	10	6	14	19	9	4	7	3	4	91
Metsätaloustyöt	30	28	29	19	5	7	3	3	3	9	21	20	177
Sivuansiotyöt	46	48	52	45	37	35	32	36	40	45	51	52	519
Yksityistal.työt	127	120	127	122	125	125	126	133	126	129	124	142	1 526
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	287	281	299	300	433	340	342	382	454	354	301	308	4 091

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 26 t/tila

Taulukko 2 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 17 kpl, keskipinta-ala 14.78 ha

Viljatilat 10-20 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	8	7	9	10	9	10	11	11	9	13	11	12	120
Kasvinviljely- työt, t/tila	12	6	7	9	135	43	57	81	149	48	12	4	563
Muut maatal. työt, t/tila	31	30	40	45	44	53	56	35	26	33	28	34	452
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	51	43	56	64	188	106	124	127	184	94	51	50	1 138
Investointityöt	-	-	-	-	4	18	17	7	-	4	6	-	56
Metsätaloustyöt	25	24	12	14	6	7	4	5	7	16	29	26	175
Sivuansiotyöt	77	76	81	80	66	71	58	71	71	76	95	88	910
Yksityistal.työt	109	96	102	104	107	107	103	116	96	104	97	105	1 246
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	262	239	251	262	371	309	306	326	358	294	278	269	3 525

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 55 t/tila

LIITE 6/3-4

Taulukko 3

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpito-tiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 22 kpl, keskikoko 25.16 ha

Viljatilat 20-30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	8	7	11	13	10	12	10	11	10	9	9	11	121
Kasvinviljely- työt, t/tila	8	7	8	30	166	81	62	104	204	93	37	17	817
Muut maatal. työt, t/tila	44	43	35	42	46	47	65	52	32	41	50	47	544
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	60	57	54	85	222	140	137	167	246	143	96	75	1 482
Investointityöt	8	8	11	7	4	11	19	9	9	9	7	7	109
Metsätaloustyöt	36	36	40	26	5	9	6	6	2	5	11	13	195
Sivuansiotyöt	68	62	77	50	53	46	41	56	57	59	58	66	693
Yksityistal.työt	151	132	141	140	138	139	139	149	136	141	136	154	1 696
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	323	295	323	308	422	345	342	387	450	357	308	315	4 175

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 9 t/tila

Taulukko 4

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpito-tiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 24 kpl, keskikoko 38 ha

Viljatilat 30-50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	25	25	29	29	27	23	19	19	18	19	23	21	277
Kasvinviljely- työt, t/tila	19	10	14	33	240	85	96	150	282	121	45	22	1 117
Muut maatal. työt, t/tila	43	45	59	59	40	64	66	66	30	48	44	50	614
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	87	80	102	121	307	172	181	235	330	188	112	93	2 008
Investointityöt	7	7	9	22	23	13	18	14	3	9	5	14	144
Metsätaloustyöt	36	38	39	29	8	10	4	3	6	5	25	20	223
Sivuansiotyöt	34	32	27	31	20	22	31	21	28	34	38	44	362
Yksityistal.työt	124	123	122	103	114	114	120	125	118	118	117	133	1 431
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	288	280	299	306	472	331	354	398	485	354	297	304	4 168

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 33 t/tila

Taulukko 5 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpitoiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 29 kpl, keskikoko 68.57 ha

Viljatilat yli 50 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	32	28	30	30	30	30	26	24	25	29	28	30	342
Kasvinviljely- työt, t/tila	14	14	17	36	240	94	98	164	268	114	37	30	1 126
Muut maatal- työt, t/tila	69	76	74	71	65	79	85	73	45	67	69	71	844
Varsinaiset maa- taloustyöt yht., t/tila	115	118	121	137	335	203	209	261	338	210	134	131	2 312
Investointityöt	4	2	4	6	7	23	26	22	7	6	1	1	109
Metsätaloustyöt	24	20	21	9	1	2	2	-	1	11	24	28	143
Sivuansiotyöt	25	33	36	31	22	15	11	12	23	25	27	21	281
Yksityistal.työt	124	124	139	132	138	135	135	136	144	145	136	161	1 649
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	292	297	321	315	503	378	383	431	513	397	322	342	4 494

1) Pl. lasten kokonaistyöpanos 17 t/tila

LIITE 7/1-2

Taulukko 1 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kasvinviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 50 kpl, keskipinta-ala 31.97 ha

Muut kasvinvilj. tilat keskimäärin	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinä.	Elokuu	Syyskuu	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	41	40	43	44	42	41	39	34	39	49	43	39	494
Kasvinviljelytyöt, t/tila	37	29	41	63	187	124	129	139	241	152	67	36	1 254
Muut maatal. työt, t/tila	65	64	64	53	47	52	60	49	45	50	56	59	664
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	143	133	148	160	276	217	228	222	325	251	166	134	2 403
Investointityöt	4	3	4	11	7	17	27	23	8	8	6	5	123
Metsätaloustyöt	13	17	19	16	5	6	2	2	2	5	5	10	92
Sivuansiotyöt	45	45	49	38	28	28	19	28	32	29	31	33	405
Yksityistal. työt	98	93	100	102	107	101	94	101	100	93	92	108	1 189
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	303	291	320	327	423	369	360	376	467	386	300	290	4 212

1) Pl.lasten kokonaistyöpanos 41 t/tila

Taulukko 2 Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kasvinviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 16 kpl, keskipinta-ala 10.09 ha

Muut kasvinvilj. tilat alle 20 ha	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinä.	Elokuu	Syyskuu	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	24	21	24	23	26	26	20	15	20	43	20	23	285
Kasvinviljelytyöt, t/tila	15	14	22	43	139	106	109	102	137	119	47	22	875
Muut maatal. työt, t/tila	24	20	32	29	32	27	26	21	20	27	33	34	325
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	63	55	78	95	197	159	155	138	177	189	100	79	1 485
Investointityöt	-	-	-	-	-	6	22	22	11	-	-	-	61
Metsätaloustyöt	22	22	21	16	12	5	3	5	5	11	18	23	163
Sivuansiotyöt	78	73	83	57	47	48	29	45	49	56	58	56	679
Yksityistal. työt	66	68	70	79	72	76	76	72	78	77	76	87	827
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila	229	218	252	247	328	294	285	282	320	333	252	245	3 285

Taulukko 3

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kasvinviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 10 kpl, keskkoko 26.63 ha

Muut kasvinvilj. tilat 20-30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	24	21	22	21	21	30	34	33	33	32	33	31	335
Kasvinviljelytyöt, t/tila	42	31	31	50	229	151	153	164	315	242	92	38	1 538
Muut maatal. työt, t/tila	57	54	59	52	53	67	91	57	53	38	33	61	675
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	123	106	112	123	303	248	278	254	401	312	158	130	2 548
Investointityöt	-	-	1	11	2	27	47	35	3	3	15	15	149
Metsätaloustyöt	32	44	43	28	1	1	-	-	-	-	6	13	168
Sivuansiotyöt	10	10	9	17	7	-	7	13	2	4	11	13	103
Yksityistal. työt	93	87	93	92	89	79	89	89	86	74	89	109	1 069
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	258	247	258	271	402	355	421	391	492	393	279	270	4 037

1) Pl. lasten kokonaistyöpanos 76 t/tila

Taulukko 4

Viljelijäperheen kokonaistyöpanoksen kausivaihtelu työlajeittain muuta kasvinviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla (t/tila) Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Tiloja 24 kpl, keskkoko 50.97 ha

Muut kasvinvilj. tilat yli 30 ha	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Kotieläintal. työt, t/tila	68	65	72	73	71	62	66	64	62	67	68	59	797
Kasvinviljelytyöt, t/tila	50	36	59	86	204	124	139	166	281	138	71	49	1 403
Muut maatal. työt, t/tila	95	100	89	70	64	68	70	67	60	72	87	88	930
Varsinaiset maataloustyöt yht., t/tila	213	201	220	229	339	254	275	297	403	277	226	196	3 130
Investointityöt	10	6	9	18	16	20	23	23	11	14	7	3	160
Metsätaloustyöt	8	21	24	18	4	7	1	1	1	6	8	10	109
Sivuansiotyöt	35	39	43	35	25	24	17	23	34	21	22	25	343
Yksityistal. työt	126	113	119	121	136	126	108	123	117	111	110	121	1 431
Viljelijäperheen kokonaistyöpanos, t/tila 1)	392	380	415	421	520	431	424	467	566	429	373	355	5 173

1) Pl. lasten kokonaistyöpanos 58 t/tila

LIITE 8/1

Taulukko 1 Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä (t/tila) nautakarjataloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Nautakarjatilat	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Keskimäärin:													
Viljelijä, t/tila	175	154	176	186	254	213	240	213	243	211	179	174	2 418
Muut naiset, t/tila	116	108	117	118	140	127	155	124	139	126	118	115	1 503
Muut miehet, t/tila	29	23	28	33	57	55	70	51	62	40	31	33	512
Yhteensä, t/tila	320	285	321	337	451	395	465	388	444	377	328	322	4 433
Alle 10 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	138	130	150	148	171	141	182	156	175	146	122	125	1 784
Muut naiset, t/tila	84	86	88	79	107	97	119	93	91	95	92	92	1 123
Muut miehet, t/tila	13	11	12	14	20	20	47	20	27	13	13	14	224
Yhteensä, t/tila	235	227	250	241	298	258	348	269	293	254	227	231	3 131
10-20 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	176	158	177	180	244	208	240	207	226	198	169	168	2 351
Muut naiset, t/tila	118	110	123	123	145	132	160	123	139	127	118	119	1 537
Muut miehet, t/tila	16	12	14	17	30	28	39	26	28	17	13	12	252
Yhteensä, t/tila	310	280	314	320	419	368	439	356	393	342	300	299	4 140
20-30 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	177	154	174	188	250	216	241	213	242	212	181	181	2 429
Muut naiset, t/tila	118	111	124	119	141	128	158	131	142	134	119	114	1 539
Muut miehet, t/tila	29	24	27	31	59	58	79	58	64	48	40	39	556
Yhteensä, t/tila	324	289	325	338	450	402	478	402	448	394	340	334	4 524
30-50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	179	154	183	197	286	236	252	232	277	239	199	183	2 617
Muut naiset, t/tila	127	118	124	127	154	137	172	140	160	136	129	127	1 651
Muut miehet, t/tila	31	25	34	39	72	70	86	59	84	46	34	39	619
Yhteensä, t/tila	337	297	341	363	512	443	510	431	521	421	362	349	4 887
Yli 50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	188	170	193	198	288	234	260	229	288	244	205	192	2 689
Muut naiset, t/tila	90	83	91	96	109	114	103	94	106	98	102	95	1 181
Muut miehet, t/tila	86	68	73	92	158	149	133	137	165	105	82	103	1 351
Yhteensä, t/tila	364	321	357	386	555	497	496	460	559	447	389	390	5 221

Taulukko 2. Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä (t/tila) sika-
taloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Sikatilat	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Keskimäärin:													
Viljelijä, t/tila	163	145	169	171	266	192	191	221	260	210	172	175	2 335
Muut naiset, t/tila	80	79	85	88	114	94	105	97	111	91	79	72	1 095
Muut miehet, t/tila	17	15	18	28	47	38	43	44	44	29	24	27	374
Yhteensä, t/tila	260	239	272	287	427	324	339	362	415	330	275	274	3 804
10-20 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	163	144	151	168	240	191	187	195	224	189	163	165	2 180
Muut naiset, t/tila	80	77	87	84	100	89	103	89	87	87	77	75	1 035
Muut miehet, t/tila	8	4	10	10	16	8	18	11	7	18	8	12	130
Yhteensä, t/tila	251	225	248	262	356	288	308	295	318	294	248	252	3 345
20-30 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	163	143	192	180	273	208	203	242	269	223	195	180	2 471
Muut naiset, t/tila	72	72	78	81	109	92	102	92	116	89	74	67	1 044
Muut miehet, t/tila	33	36	42	45	94	71	75	95	99	69	60	70	789
Yhteensä, t/tila	268	251	312	306	476	371	380	429	484	381	329	317	4 304
30-50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	163	143	164	165	278	190	192	221	264	221	169	180	2 350
Muut naiset, t/tila	87	81	89	93	124	102	115	109	120	96	80	71	1 167
Muut miehet, t/tila	25	18	19	27	57	44	46	48	53	37	34	33	441
Yhteensä, t/tila	275	242	272	285	459	336	353	378	437	354	283	284	3 958
Yli 50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	162	158	175	181	289	186	186	245	302	206	163	175	2 428
Muut naiset, t/tila	80	80	84	89	125	90	92	92	112	81	75	67	1 067
Muut miehet, t/tila	-	1	3	43	18	29	38	26	10	6	6	3	183
Yhteensä, t/tila	242	239	262	313	432	305	316	363	424	293	244	245	3 678

LIITE 8/3

Taulukko 3. Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä (t/tila) muuta kotieläintaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Muut kotieläin-tilat	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Keskimäärin:													
Viljelijä, t/tila	145	142	150	159	247	191	204	213	244	190	156	139	2 180
Muut naiset, t/tila	82	76	82	81	108	90	120	106	115	88	82	81	1 110
Muut miehet, t/tila	12	13	14	21	51	44	47	38	60	24	18	15	357
Yhteensä, t/tila	239	231	246	261	406	325	371	357	419	302	256	235	3 648
alle 20 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	118	123	128	129	180	153	160	149	163	143	124	112	1 682
Muut naiset, t/tila	82	75	88	86	111	94	115	97	108	85	82	76	1 099
Muut miehet, t/tila	6	7	8	13	23	36	46	25	35	21	20	19	259
Yhteensä, t/tila	206	205	224	228	314	283	321	271	306	249	226	207	3 040
20-30 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	172	172	188	194	280	213	228	256	277	225	167	149	2 521
Muut naiset, t/tila	90	90	89	89	121	94	164	136	160	116	104	107	1 360
Muut miehet, t/tila	9	9	10	22	28	48	14	19	38	15	11	5	228
Yhteensä, t/tila	271	271	287	305	429	355	406	411	475	356	282	261	4 109
Yli 30 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	157	143	153	172	306	220	238	263	317	223	187	163	2 542
Muut naiset, t/tila	73	67	71	70	92	79	97	96	94	74	68	69	950
Muut miehet, t/tila	21	21	25	28	99	52	70	67	102	31	19	18	553
Yhteensä, t/tila	253	232	250	271	498	351	405	427	515	329	274	251	4 058

Taulukko 4 Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä (t/tila) viljanviljelyä harjoittavilla kirjanpitotiloilla Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Viljatilat	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
Keskimäärin:													
Viljelijä, t/tila	58	56	62	78	188	111	109	138	196	124	76	62	1 258
Muut naiset, t/tila	14	14	15	15	34	27	31	26	38	18	14	19	265
Muut miehet, t/tila	8	10	8	11	48	21	22	37	47	22	12	9	255
Yhteensä, t/tila	80	80	85	104	270	159	162	201	281	164	102	90	1 778
10-20 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	39	37	48	52	139	73	74	90	127	72	40	41	832
Muut naiset, t/tila	8	3	5	5	22	19	37	20	20	7	5	7	158
Muut miehet, t/tila	4	3	3	7	27	14	13	17	37	15	6	2	148
Yhteensä, t/tila	51	43	56	64	188	106	124	127	184	94	51	50	1 138
20-30 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	46	42	45	72	176	103	101	126	188	123	84	65	1 171
Muut naiset, t/tila	6	5	5	5	21	22	18	15	19	9	6	5	136
Muut miehet, t/tila	8	10	4	8	25	15	18	26	39	11	6	5	175
Yhteensä, t/tila	60	57	54	85	222	140	137	167	246	143	96	75	1 482
30-50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	61	54	73	88	200	115	115	149	213	135	77	60	1 340
Muut naiset, t/tila	12	11	9	13	39	27	29	29	49	22	14	13	267
Muut miehet, t/tila	14	15	20	20	68	30	37	57	68	31	21	20	401
Yhteensä, t/tila	87	80	102	121	307	172	181	235	230	188	112	93	2 008
Yli 50 ha:n tilat:													
Viljelijä, t/tila	76	80	81	89	223	138	139	173	240	149	93	78	1 559
Muut naiset, t/tila	30	29	32	31	47	35	37	38	51	30	26	42	428
Muut miehet, t/tila	9	9	8	17	65	30	33	50	47	31	15	11	325
Yhteensä, t/tila	115	118	121	137	335	203	209	261	338	210	134	131	2 312

LIITE 8/5

Taulukko 5. Varsinaisten maataloustöiden jakautuminen viljelijäperheen sisällä (t/tila) muuta kasvinviljelytaloutta harjoittavilla kirjanpitotiloilla Etelä-Suomessa vuonna 1981.

Muut kasvinviljelytilat	Tam- mik.	Hel- mik.	Maa- lisk.	Huh- tik.	Tou- kok.	Ke- säk.	Hei- näk.	Elo- kuu	Syys- kuu	Lo- kak.	Mar- rask.	Jou- luk.	Yht.
<u>Keskimäärin:</u>													
Viljelijä, t/tila	90	82	93	98	198	140	146	149	200	164	108	85	1 533
Muut naiset, t/tila	34	34	40	36	58	57	63	52	75	62	37	30	578
Muut miehet, t/tila	15	17	15	26	20	20	19	21	50	25	21	19	272
Yhteensä, t/tila	143	133	148	160	276	217	228	223	325	251	166	134	2 403
<u>alle 20 ha:n tilat:</u>													
Viljelijä, t/tila	42	35	50	71	152	115	116	103	122	121	74	53	1 054
Muut naiset, t/tila	18	18	25	19	31	34	31	30	41	56	18	17	338
Muut miehet, t/tila	3	2	3	5	14	10	8	5	14	12	8	9	93
Yhteensä, t/tila	63	55	78	95	197	159	155	138	177	189	100	79	1 485
<u>20-30 ha:n tilat:</u>													
Viljelijä, t/tila	85	70	70	68	194	132	149	139	217	187	97	80	1 488
Muut naiset, t/tila	28	26	25	28	65	71	79	70	87	54	34	27	594
Muut miehet, t/tila	10	10	17	27	44	45	50	45	97	71	27	23	466
Yhteensä, t/tila	123	106	112	123	303	248	278	254	401	312	158	130	2 548
<u>Yli 30 ha:n tilat:</u>													
Viljelijä, t/tila	125	117	132	126	231	160	165	185	245	183	134	111	1 914
Muut naiset, t/tila	47	49	57	55	73	67	80	69	95	69	54	50	765
Muut miehet, t/tila	41	35	31	48	35	27	30	43	63	25	38	35	451
Yhteensä, t/tila	213	201	220	229	339	254	275	297	403	277	226	196	3 130

Taulukko 1. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos keskimäärin kirjanpitotiloilla vuonna 1981.

	Alle 10 ha	10-20	20-30	30-50	Yli 50 ha	Keskim.
Tiloja, kpl	102	357	263	218	106	1 046
Kasvinviljelytyöt, t/tila	566	805	991	1 148	1 106	930
Kotieläinhoitotyöt, t/tila	1 682	2 303	2 293	2 242	1 641	2 161
Muut maataloustyöt, t/tila	409	417	492	488	513	460
Johtotyö, t/tila	87	115	140	163	260	143
Varsinaiset maatal.työt yht., t/tila	2 744	3 640	3 916	4 041	3 520	3 694
Maatal.invest.työt, t/tila	27	111	144	141	88	115
asuinrakenn.invest.työt, t/tila	51	65	58	59	29	57
Metsätaloustyöt, t/tila	99	158	163	168	106	150
Sivuansiotyöt, t/tila	567	349	283	225	189	312
Yksityistalouden työt, t/tila	1 505	1 560	1 624	1 710	1 788	1 625
Viljelijäperheen työpanos yhteensä, t/tila	4 993	5 883	6 190	6 344	5 720	5 953

Taulukko 2. Palkkaväen kokonaistyöpanos keskimäärin kirjanpitotiloilla vuonna 1981.

	Alle 10 ha	10-20	20-30	30-50	Yli 50 ha	Keskim.
Kasvinviljelytyöt, t/tila	29	43	134	286	959	208
Kotieläinhoitotyöt, t/tila	29	46	131	278	637	174
Muut maataloustyöt, t/tila	7	19	59	91	448	86
Varsinaiset maatal.työt yht., t/tila	65	108	324	655	2 044	468
Maatal.invest.työt, t/tila	-	13	29	40	73	28
Asuinrakenn.invest.työt, t/tila	3	11	16	11	47	15
Metsätaloustyöt, t/tila	0	8	15	29	119	25
Sivuansiotyöt, t/tila	-	1	5	2	42	6
Yksityistalouden työt, t/tila	1	18	17	47	97	30
Palkkaväen työpanos yhteensä, t/tila	69	159	406	784	2 422	572

LIITE 9/3-4

Taulukko 3. Viljelijäperheen kokonaistyöpanos yksityisessä omistuksessa olevaa viljeltyä tilaa kohti Maatilahallituksen työpanostilaston mukaan vuonna 1981.

	2-5	5-10	10-20	20-30	30-50	Yli 50 ha	Keskim.
Kasvinviljelytyöt,t/tila	330	713	950	1 134	1 204	1 255	777
Kotieläinhoitotyöt,t/tila	663	1 660	2 254	2 288	1 938	1 145	1 695
Muut varsin.maatal.työt,t/tila	117	300	414	495	524	475	328
Varsinaiset maatal.työt ¹⁾ yht.t/tila	1 103	2 673	3 618	3 917	3 666	2 915	2 800
Maatal.invest.työt,t/tila	67	143	226	256	283	242	171
Metsätaloustyöt,t/tila	105	233	286	282	288	227	229
Muut työt tilalla,t/tila	194	309	342	355	368	339	303
Maatilan ulkopuoliset työt,t/tila	683	599	470	350	299	272	535
Kotitaloustyöt,t/tila	787	1 269	1 441	1 470	1 457	1 350	1 249
Viljelijäperheen työpanos yhteensä, t/tila	2 946	5 227	6 383	6 630	6 361	5 345	5 287

Taulukko 4. Palkkaväen kokonaistyöpanos viljelyksessä olevaa tilaa kohti Maatilahallituksen työpanostilaston mukaan vuonna 1981.

	2-10	5-10	10-20	20-30	30-50	Yli 50 ha	Keskim.
Kasvinviljelytyöt,t/tila	13	17	35	61	124	925	45
Kotieläinhoitotyöt,t/tila	11	32	52	90	122	616	53
Muut varsin.maatal.työt,t/tila	1	4	8	17	34	309	12
Varsinaiset maatal.työt yht.t/tila	25	53	95	168	280	1 850	110
Maatal.invest.työt,t/tila	4	18	36	59	72	210	30
Metsätaloustyöt,t/tila	3	6	9	18	27	227	12
Muut työt tilalla,t/tila	5	11	14	28	45	217	17
Kotitaloustyöt,t/tila	2	3	5	10	14	90	6
Palkkaväen työpanos yhteensä, t/tila	39	91	159	283	438	2 594	175

1) Maatal. työpanos poikkeaa hieman tulotasotutkimuksen yhteydessä esitetystä (Maatal.tal.tutk.lait. tied.116), koska tässä työpanos on laskettu 31.12.1980 tilalukua kohti ja po. tutkimuksessa 31.12.1980 ja 31.12.1981 tilalukujen keskiarvoa kohti.

